

**Взаємодія організацій
громадянського суспільства
та влади у вирішенні місцевих
соціальних проблем громадян**

Зміст:

- 1. Вступ**
- 2. Функції громадських об'єднань щодо вирішення соціальних проблем громадян**
- 3. Поняття та форми міжсекторного партнерства**
- 4. Історія взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями у вирішенні соціальних проблем**
- 5. Соціальне замовлення як форма міжсекторного партнерства**
- 6. Грант як форма міжсекторного партнерства**
- 7. Фонди розвитку громади як форма міжсекторного партнерства**
- 8. Правовий статус громадських об'єднань в Україні щодо вирішення соціальних проблем громадян**
- 9. Список використаної літератури**
- 10. Додатки**

1. Вступ

Словосполучення “громадянське суспільство” останнім часом стало дуже популярним. Його застосовують політики, журналісти, чиновники. Побудова громадянського суспільства є популярною темою для публічних обговорень та диспутів. Дуже багато визначень існує і у науковій літературі і всі вони надзвичайно різноманітні, кожне з них має свої „плюси та мінуси”.

Досить часто термін “громадянське суспільство” або зводять до так званого „третього сектору” (неприбуткових, неурядових, громадських організацій), або ототожнюють з терміном “суспільство”. Антоніна Колодій визначає громадянське суспільство як „підструктуру суспільної системи, яке має свою складну внутрішню структуру з певними інститутами”.

До інститутів громадянського суспільства звичайно відносять:

1. Добровільні громадські організації та громадські рухи;
2. Громадська думка як соціальний інститут;
3. Незалежні засоби масової інформації, які формулюють та оприлюднюють громадську думку;
4. У певному аспекті – вибори та референдуми, коли вони служать засобом формування та виявлення громадської думки та захисту групових інтересів;
5. Залежні від громадськості елементи судової і правоохоронної системи (як-то суди присяжних, народні правоохоронні дружини).

З огляду чотирьох пунктів, наведених вище, насувається такий висновок, що громадянське суспільство повинно бути певною мірою структурованим. Та все ж набагато важливіше, що в кожному з інститутів закладено визначення громадський: громадські рухи, громадська думка, громадськість.

Громада є не лише фундаментом, базисом, підвалиною громадянського суспільства. Вона не є тільки середовищем, в якому існують його інститути. Головна ідея громадянського суспільства полягає у тому, що воно є продуктом здійснення громадою своїх установчих, законодавчих і контрольних функцій. Громада, соціум, народ реалізують в громадянському суспільстві своє природне право бути джерелом влади. Як де-юре, так і де-факто. Як на місцевому, так і на національному рівні.

Саме через вищезазначені інститути громадянське суспільство реалізує такі чотири важливі функції:

- 1. Захист або реалізація громадянами власних інтересів**
- 2. Самоорганізація та самовиявлення громадян**
- 3. Гарантія непорушності особистих прав громадян**

4. Систематизація, впорядкованість, регульованість протестів і вимог громадян.

Громадянське суспільство, принаймні таке громадянське суспільство, яким ми його зобразили вище, не зможе повноцінно виконувати названі функції, якщо в ньому відсутня хоча б одна з таких головних ознак:

Дванадцять ознак повноцінного громадянського суспільства

1. Політичне життя громадянського суспільства (політична участь, включення громадян у політичний процес, політична система, політичні потреби та інтереси)
2. Соціально-економічний фактор (ВВП, рівень матеріальної задоволеності, прожитковий мінімум)
3. Публічність та відкритість влади. Контроль влади з боку громади за допомогою певних механізмів впливу (важливе значення громадської думки, проведення громадської експертизи, громадських слухань тощо)
4. Наявність та гарантованість місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування здатне захистити інтереси громадян за місцем проживання. Але воно потребує не лише відповідного законодавства, а й активності громадян (наприклад, участь у виборах в органи місцевого самоврядування, місцевих референдумах, участь “мозкових центрів” в оцінюванні та експертизі управлінських рішень тощо)
5. Участь громадян у прийнятті рішень та залучення громадян до прийняття рішень. Громадянське суспільство неможливе без публіки, яка дебатuje, дискутує, критикує уряд і домагається того, щоб її думка була врахована.
6. Ефективна робота інститутів громадянського суспільства (громадських організацій, незалежних ЗМІ тощо)
7. Законодавчо закріплені права та свободи громадян, гарантія їх дотримання. Саме на такому підході ґрунтується політика Євросоюзу, де правова держава, як гарант прав громадянина, зорієнтована на права людини, а отже, на максимальний розвиток громадянського суспільства, в якому вони можуть забезпечуватися
8. Розвиток систем соціального захисту, яка стає політичним змістом будь якої демократії
9. Наявність та захищеність приватної власності – суспільство розглядається як об’єднання власників, які мають що втратити і що захищати.
10. Розвинена міжсекторальна співпраця – участь бізнесових та громадських організацій у розвитку місцевих громад та виконання окремих місцевих програм чи навіть повноважень місцевого самоврядування.
11. Законотриманість громадян. Ретельне дотримання закону має стати доброю звичкою для усіх громадян, незалежно від соціального стану. Саме це

забезпечує “гру за правилами”, а, отже, надійність та передбачуваність найрізноманітніших взаємодій як між громадянами, так і між громадянином і державою.

12. Високий рівень культури: політичної, правової, ділових та інших відносин, культури спілкування громадян. . У зв’язку з цим надзвичайно важливою є просвітницька робота з громадянами, реалізація просвітницьких програм

Неможливо визначити, які з наведених ознак є більш важливими, а які є менш важливими. Адже кожна з цих одинадцяти ознак доповнює одну, залежить одна від одної, оскільки вони є елементами складної системи.

Дана робота в основному присвячена одному з аспектів громадянського суспільства – розвитку міжсекторної співпраці або міжсекторного партнерства.

2. Поняття „Міжсекторне партнерство”

У сучасній науковій літературі поняття “міжсекторного партнерства” характеризує партнерські взаємовідносини між органами державної влади та місцевого самоврядування з об’єднаннями громадян у вирішенні проблем соціальної сфери.

Для громадських організацій термін міжсекторне партнерство - означає “налагодження конструктивної взаємодії між трьома силами - першим, другим та третім сектором - державними структурами, комерційними підприємствами та громадськими (неприбутковими, недержавними) організаціями будь-якого суспільства при вирішенні соціально-значимих проблем (бідність, безпритульність, сирітство, насильство, тощо), що здійснюється у рамках діючого законодавства і спрямоване на покращення нормативно-правової бази проведення раціональної соціальної політики”.

Міжсекторне партнерство на сучасному етапі розвитку України необхідне, оскільки змінилися погляди та підходи до вирішення проблем соціальної сфери, адже раніше відповідальність за соціальний добробут та соціальне забезпечення була прерогативою номенклатурно-партійного апарату. Необхідність міжсекторного партнерства зумовлена тим, що загалом у суспільстві кожна існуюча сила повинна нести відповідальність за добробут у суспільстві. Тобто, кожна суспільна сила повинна брати участь у суспільному житті, забезпечувати певний необхідних рівень його існування, утримувати певний рівень, який би не допускав критичного загострення соціального напруження, що приводить до некерованості ситуації та революційних змін. Якщо говорити про соціальні проблеми, то три сектори – держава, бізнес та ОГС мають різні можливості та по-різному усвідомлюють свою відповідальність за соціальну сферу. Це пов’язано з тим, що вони по-

різному - з своєї точки зору - бачать існуючі соціальні проблеми, мають різні уявлення про їх природу та ефективні шляхи їх усунення чи вирішення. Вся суть проблеми у тому, що ні держава, ні бізнес, ні громадські організації не можуть самотужки побороти соціальну несправедливість, конфлікти, забезпечити людям рівні можливості для гідного життя.

Для того, щоб могло виникати міжсекторне партнерство - необхідна наявність певних передумов та певного рівня розвитку суспільства і кожного із трьох секторів.

Коли ми говоримо про певні негаразди у соціальній сфері - використовуємо поняття “соціальна проблема”. Соціальна проблема - це ті чи інші аспекти соціального життя, які створюють передумови для стурбованості та викликають занепокоєння. Сюди відносяться бідність, злочинність та її зростання, насильство, зловживання наркотиками чи алкоголем та інше.

Основними видами діяльності, які відбуваються у соціальній сфері і вирішують соціальні проблеми, запобігаючи виникненню соціальної напруги є соціальна робота, соціальна політика, соціальне забезпечення, соціальні послуги, тощо.

Партнерство можна розглядати як один із найвищих проявів співпраці. І саме у сфері співпраці громадських організацій та місцевих органів влади виникло поняття “міжсекторного партнерства”.

В основі міжсекторного партнерства - наступне:

- > зацікавленість кожної із взаємодіючих сторін у пошуку шляхів вирішення соціальних проблем.;
- > безконфліктне співробітництво між конкурентами стосовно вирішення конфліктних питань;
- > об'єднання зусиль, можливостей та ресурсів кожної сторони задля вирішення важливих соціальних проблем, вирішення яких поодиночці – неефективне;
- > конструктивна, безконфліктна співпраця між конкурентами стосовно вирішення суперечливих питань;
- > прагнення до пошуку реалістичних варіантів вирішення соціальних завдань, а не імітація такої діяльності;
- > децентралізація рішень, відсутність державного патерналізму;
- > взаємоприйнятний рівень контролю та врахування інтересів;
- > правова обґрунтованість кооперації, надання вигідних для кожної сторони, та для суспільства у цілому умов взаємодії.

Ключові елементи міжсекторного партнерства (основні поняття у сфері міжсекторного партнерства):

- > соціальна проблема;
- > інтереси партнерів;
- > можливості та сильні сторони партнерів;

- > зусилля партнерів, які взаємодоповнюють один одного;
- > правила взаємодії та взаємоконтролю;
- > наявність проекту як способу взаємоорганізації сторін;
- > правове підґрунтя для партнерства.

Міжсекторне партнерство - його виникнення повинне базуватися на засадах спільності існуючих проблем, на приналежності до роду людей, адже соціальні проблеми заважають нормальному функціонуванню суспільства, нормальному розвитку виробництва та споживання, погіршують кримінальну ситуацію у суспільстві - тощо.

Міжсекторне партнерство виникає, коли як громадські організації, так і державні і комерційні відчувають себе рівноправними партнерами, а не як прохачі чи благодійники.

ґрунтом для виникнення міжсекторного партнерства є соціальна проблема - точніше - необхідність її вирішення. Часто у вирішенні проблеми різні групи можуть мати різні інтереси, які часто можуть не співпадати. Особливо тоді, коли групи, інтереси яких зіштовхуються - мають нерівні можливості, що становить небезпеку виникнення соціальної напруги, у якій ніхто не є зацікавленим. Тому визначення інтересів та усвідомлення переваг від об'єднання зусиль - є дуже важливим.

При міжсекторному партнерстві - третій сектор має особливу відповідальність. Адже переважно громадськість є ініціатором та координатором взаємодії із владою та бізнесом. Така відповідальність третього сектору - визначається особливостями державного сектору. Адже влада - насамперед зацікавлена у перерозподілі власних функцій у сфері виконання соціальних зобов'язань перед населенням. Тому часто - громадські організації розглядаються як додатковий інструмент державного регулювання, за допомогою якого необхідні послуги можна надавати більш дешево. Але часто підходи громадськості - кардинально відрізняються чи суперечать державним установкам. У цьому контексті міжсекторне партнерство можна розглядати як певний "виклик", спосіб перевірки "міцності" як громадських організацій, які потребують підвищення професіоналізму та організаційного розвитку, так і державних структур та бізнесу, які повинні вчитися використовувати більш складні форми управління.

Тобто, третій сектор - найчастіше виступає організатором міжсекторного партнерства, і основним його призначенням є - зв'язати фахівців (соц. працівників, психологів...), які б могли проаналізувати стан клієнтів (вразливі верстви населення) та бізнесові чи державні структури (які б могли надати фінансування), а також інші зацікавлені сторони.

Місце та роль кожного сектора у міжсекторному партнерстві:

1. Держава - можливість “включення” владних можливостей.
2. Бізнес - додаткові можливості фінансування.
3. Громадські організації - генерування соціально-значимих ініціатив, пошук можливих партнерів, практичне втілення задуманого із дотриманням інтересів суспільства в цілому та його окремих категорій.

Найголовніше тут для громадських організацій - перестати грати роль “вічного прохача”.

Фахівці виділяють ряд причин, чому державі вигідно працювати з ГО у вирішенні соціальних проблем:

1. Більшість ГО створюються для вирішення таких самих проблем, які повинні вирішувати державні та муніципальні органи - турбота про малозабезпечених, хворих - тобто, вони здійснюють таку діяльність, яку неможливо здійснювати на комерційному, ринковому ґрунті.
2. У певних випадках третій сектор діє успішніше та економніше, ніж державні установи. Тому державі буває вигідніше передавати окремі засоби ГО, отримуючи за це виконання чітких та контрольованих зобов'язань, чим самій державі створювати додаткові організації чи структури.

Вигідність бюджетного фінансування ГО з'являється тоді, коли є можливість залучити до роботи волонтерів, коли вирішуване завдання є не зовсім стандартним і потрібно застосувати певний специфічний підхід щодо конкретної категорії отримувачів послуг. Співпраця держави та органів місцевого самоврядування з організаціями третього сектору може бути важливим фактором підвищення ефективності використання ресурсів, особливо тих, які виділяються на соціальні потреби.

3. Саме по собі зміцнення демократичної держави та розвиток місцевого самоврядування вирішальним чином залежить від формування сучасного громадянського суспільства.

З іншої сторони - ГО потребують моральної та матеріальної підтримки з боку держави та органів місцевого самоврядування - надання їм допомоги може забезпечити досягнення цілі, на яку в іншому випадку доведеться витратити більше ресурсів їх держбюджету.

Які є перешкоди для співпраці органів місцевого самоврядування та організацій третього сектору?

Будь-яка співпраця може існувати лише за умови отримання певних переваг кожною із сторін. Здається все просто: якщо це приносить користь усім сторонам – варто співпрацювати, але на цьому шляху існують певні перешкоди:

- низький рівень навичок співпраці;
- невіра у власний успіх;

- некоректна конкуренція в середовищі неурядових організацій (елемент боротьби НУО за бюджетні кошти призводить, наприклад, до блокування інформації або викривлення фактів і це є перешкодою до успішної співпраці);

- недовіра та стійкі стереотипи по відношенню один до одного;

Найпоширеніші стереотипи організацій третього сектора щодо органів влади:

- чиновники не сприймуть наші ідеї;

- посадовці байдужі до нашої діяльності;

- вони нас “використають”, ми потрапимо в залежність;

- державні структури звикли лише командувати та давати вказівки, краще працювати самостійно.

Стереотипи державних структур щодо організацій третього сектора:

- всі вони просто “аматори” і їх діяльність непрофесійна;

- “все це іграшки”, все, що вони роблять – це несерйозно;

- вони дбають тільки про себе та відпрацьовують гранти;

- їх основне завдання “розкрутити” державні структури на гроші.

Нажаль, ці списки можна продовжити. Якщо є так багато перешкод та стереотипів, то чому, незважаючи на все, державний та неурядовий сектори прагнуть до співпраці?

Чому співпраця потрібна і можлива?

Вже згадувалися проблеми, пов’язані зі співпрацею, але маємо багато позитивних наслідків співпраці:

1. Більшість неурядових організацій створюються для вирішення тих же проблем, які мають вирішувати органи виконавчої влади, здійснюють таку діяльність, яку неможливо здійснювати на комерційних, ринкових засадах.

2. Вирішення деяких завдань може бути обтяжливим для державних службовців і вони готові передоручити їх виконання НУО.

3. Через неурядові організації держава може залучати іноземні інвестиції.

4. Взявши на себе виконання деяких урядових завдань, НУО можуть розраховувати на фінансування.

5. Завдяки співпраці створюється позитивний образ неурядових та урядових організацій: відкритих, прозорих, орієнтованих на вирішення проблем.

6. Спільна діяльність призводить до більш ефективного та економного використання ресурсів(гроші, матеріали, люди, час)

7. Співпраця не призводить до дублювання послуг, а партнерство покращує не тільки якість послуг, а й ефективність діяльності третього сектора.

8. Контакти з іншими організаціями та інституціями забезпечують кращий доступ до інформації, дозволяють уникнути помилок завдяки досвіду інших.

3. Правовий статус громадських об'єднань в Україні щодо вирішення соціальних проблем громадян

Правовий статус добровільних об'єднань громадян, його види в Україні регламентуються цілою низкою документів, а саме: окремими статтями Конституції України (ст.ст. 36, 37), Законом України "Про об'єднання громадян", Законом "Про професійних творчих працівників та творчі спілки" Законом "Про благодійництво та благодійні організації" та іншими.

До першорядних міжнародних актів, що встановлюють основи правового статусу громадських об'єднань, відносяться також Загальна Декларація прав людини від 10 грудня 1948 р., Міжнародний пакт про цивільні і політичні права від 16 грудня 1966 р., Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р., Віденська Декларація і Програма дій від 25 червня 1993 року та інші.

Загальна Декларація прав людини від 10.12.48 р. свідчить: "Кожна людина має право на свободу мирних зборів і асоціацій. Ніхто не може бути примушений вступати до будь-якої асоціації " Ця ж декларація, говорить, що кожна людина має право створювати професійні спілки і входити до професійних спілок для захисту своїх інтересів.

Право громадян України на об'єднання знайшло своє правове вираження в статті 36 Конституції України, де зазначено, що громадяни України мають право на об'єднання. Водночас, у Конституції зазначено, що об'єднання громадян можуть існувати в двох формах: політичних партій і громадських організаціях, звідки формально випливає, що всі об'єднання громадян, що не є політичними партіями, є громадськими організаціями.

У даний час норми, які регулюють ті або інші аспекти організації і діяльності громадських об'єднань, є у великій кількості відомчих нормативних актів. Перш за все, це акти Міністерства юстиції України, які регулюють процедуру реєстрації громадських об'єднань. Далі слід зазначити масив нормативних актів Міністерства фінансів і Державної податкової адміністрації України, що визначають форми обліку матеріальних цінностей і виконання податкових зобов'язань громадськими організаціями. До визначення правового статусу цих організацій мають відношення і деякі відомчі нормативні акти, що видаються Міністерством праці і соціальної політики, Національним банком України, Державним комітетом України у справах сім'ї та молоді, та іншими органами виконавчої влади і місцевого самоврядування.

Аналізуючи структуру громадського сектора, слід зазначити, що державна статистична звітність України класифікує громадські організації за напрямком їх діяльності .

Зокрема, ця класифікація охоплює:

- * громадські рухи;
- * молодіжні організації (і окремо серед них виділяються студентські);
- * дитячі;
- * жіночі;
- * об'єднання ветеранів та інвалідів (окремо виділяючи ветеранів та інвалідів війни);
- * організації національних товариств і дружніх зв'язків;
- * організації професійної спрямованості;
- * науково-технічні товариства і творчі об'єднання;
- * об'єднання (товариства) охорони природи (екологічні);
- * організації захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС;
- * освітні, культурно-виховні об'єднання;
- * об'єднання (товариства) охорони пам'ятників історії та культури;
- * оздоровчі та фізкультурно-спортивні об'єднання;
- * інші громадські організації;
- * спілки об'єднань громадян;
- * благодійні громадські організації (об'єднання, фонди тощо).

Закон України “Про об'єднання громадян” не визначає організаційно-правових форм об'єднань громадян, але визначає, що відповідно до Закону України “Про об'єднання громадян” під об'єднаннями громадян розуміють добровільне громадське формування, створене на основі єдності інтересів для спільної реалізації громадянами прав і свобод.

За організаційно-правовою ознакою об'єднання громадян можна поділити на:

- масові громадські організації,
- організації громадської самодіяльності,
- органи громадського самоврядування

Основу правового регулювання громадських об'єднань складають норми Конституції України, які зосереджені у II розділі "Права, свободи та обов'язки людини і громадянина". Перш за все, регулюванню громадських об'єднань присвячені норми статті 36 Конституції, яка в пункті 5 встановлює, що об'єднання громадян рівні перед законом. Пунктом 5 вказаної статті Конституція накладає певні обмеження на створення об'єднань, відповідно до якого забороняється утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни тощо.

Положення статті 36 говорить про те, що громадяни мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації, а також право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів. Ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян чи обмежений у правах за належність чи неналежність до політичних партій або громадських організацій.

Основу правового регулювання громадських об'єднань як різновиду юридичних осіб складають норми Цивільного кодексу України. У Цивільному кодексі України регулюванню власне непідприємницьких організацій присвячені норми статті 85, що визначають відмінності між підприємницькими і непідприємницькими організаціями, а також стаття 84, що встановлює сутнісні ознаки підприємницьких об'єднань. Відповідно до пункту 1 статті 84 товариства (юридичні особи), які здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та наступного його розподілу між учасниками є підприємницькими товариствами. Непідприємницькими товариствами є товариства (юридичні особи), які не мають на меті одержання прибутку для його наступного розподілу між учасниками

Зарубіжний досвід показує, що саме заборона розподіляти одержаний прибуток між учасниками юридичної особи, є найдієвішим способом відокремлення некомерційних організацій від професійного бізнесу.

Відмінність між комерційними і некомерційними організаціями накладає певний відбиток на їх правовий статус і правоздатність. Всі некомерційні організації, включаючи громадські об'єднання, володіють обмеженою правоздатністю, тобто мають тільки ті цивільні права і обов'язки, які передбачені в їх установчих документах і відповідають цілям їх діяльності.

Некомерційним організаціям, зокрема громадським об'єднанням, не забороняється займатися підприємницькою діяльністю. Пункт 2 ст 20 Закону України „Про об'єднання громадян” говорить, що вони мають право засновувати підприємства, необхідні для виконання статутних цілей, заради яких вони створені.

Крім того, у пункті 5 статті 21 цього ж закону вказано, що доходи громадських об'єднань від підприємницької діяльності, в тому числі кошти та майно тих, що ліквідуються, не повинні перерозподілятися між членами або учасниками і можуть використовуватися тільки для виконання статутних завдань або на благодійні цілі, або, за рішенням суду спрямовуються в дохід держави (єдиним виключенням з ряду всіх некомерційних організацій складають споживчі кооперації).

Але, у разі якщо господарська діяльність непідприємницької організації набуває характеру підприємницької діяльності, до неї застосовуються положення Господарського кодексу України та інших законів, якими регулюється підприємництво.

Разом із загальним правовим статусом будь-яких громадських організацій можна виділити особливості, властиві окремим видам і організаційно-правовим формам громадських об'єднань, характеризуючи специфічні права і обов'язки останніх.

Об'єднання громадян, які можуть виступати суб'єктами між секторного партнерства:

1. **Громадська організація**, яка в залежності від профілю діяльності може співпрацювати у вирішенні проблем конкретної соціальної групи (молоді, інвалідів, тощо)

2. **Благодійні організації.**

Благодійні організації – це недержавні організації, що здійснюють благодійну діяльність відповідно до закону “Про благодійництво та благодійні організації” (16 вересня 1997 р.). Засновниками благодійних організацій можуть бути громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства, які досягли 18 років, а також юридичні особи незалежно від форм власності. Засновниками не можуть бути: органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства (а також установи та організації), що фінансуються з бюджету, державні комунальні підприємства. Українське законодавство закріплює такі організаційно-правові форми благодійних організацій:

- членська благодійна організація;
- благодійний фонд;
- благодійна установа.
- інші благодійні організації (фондації, місії, ліги тощо).

Проте, крім декларування назв, законодавцем не вирішено питання у відмінностях в організаційно-правовій природі названих у статтях форм організацій. Єдине зауваження зазначене у статті 6 Закону : “ Конкретна організаційно-правова форма благодійних організацій визначається засновниками (засновником)”.

Закон України „Про благодійництво та благодійні організації” від 16 вересня 1997 року регулює діяльність благодійних організацій в Україні, а також встановлює напрямки та права цих об'єднань щодо вирішення соціальних проблем, які на основі статей 1 та 4 є – недержавними (неурядовими) неприбутковими організаціями, головною метою діяльності яких є здійснення благодійної діяльності в інтересах суспільства або окремих категорій осіб згідно з цим Законом.

Відповідно, благодійництво і благодійна діяльність може здійснюватись за такими напрямками: сприяння здійсненню програм, що спрямовані на поліпшення соціально-економічного становища; поліпшення матеріального

становища набувачів благодійної допомоги, сприяння соціальної реабілітації малозабезпечених, безробітних, інвалідів, інших осіб, які потребують піклування, а також подання допомоги особам, які через свої фізичні або інші вади обмежені в реалізації своїх прав і законних інтересів; подання допомоги громадянам, які постраждали внаслідок стихійного лиха, екологічних, техногенних та інших катастроф, у результаті соціальних конфліктів, нещасних випадків, а також жертвам репресій, біженцям; сприяння розвитку науки і освіти, реалізації науково-освітніх програм, подання допомоги вчителям, вченим, студентам, учням, талановитій творчій молоді; сприяння розвитку культури, сприяння розвитку охорони здоров'я, фізичної культури, спорту і туризму, пропагування здорового способу життя, участь у поданні медичної допомоги населенню та здійсненні соціального догляду за хворими, інвалідами, самотніми, людьми похилого віку та іншими особами, які через свої фізичні, матеріальні чи інші особливості потребують соціальної підтримки та піклування; сприяння захисту материнства та дитинства, подання допомоги багатодітним та малозабезпеченим сім'ям. Конкретні напрями благодійництва та благодійної діяльності визначаються статутами або положеннями благодійних організацій.

Закон, також, встановлює перелік прав благодійних організацій, які, з метою здійснення благодійної діяльності мають право: самостійно вирішувати питання про подання благодійної допомоги її набувачам, використовувати цільові пожертвування, що подаються благодійниками на реалізацію благодійної програми згідно з умовами цього пожертвування; організувати збір благодійних пожертвувань та внесків від фізичних та юридичних осіб, іноземних держав та міжнародних організацій; засновувати засоби масової інформації, підприємства і організації, займатися видавничою діяльністю; та інше.

Саме у формі благодійного фонду найчастіше реєструються Фонди розвитку громади.

3. Органи самоорганізації населення.

Такими організаціями є об'єднання громадян за місцем свого проживання для вирішення конкретних питань місцевого значення (ЗУ "Про місцеве самоврядування", ст. 5, ЗУ "Про органи самоорганізації населення", 2001 р.). Органами самоорганізації населення є будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, комітети районів у містах, сільські, селищні комітети, які виконують певні завдання:

1) створення умов для участі жителів у вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції і законів України;

2) задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб жителів шляхом сприяння у наданні їм відповідних послуг;

3) участь у реалізації соціально-економічного, культурного розвитку відповідної території, інших місцевих програм. Органи самоорганізації

населення, хоча і відносяться до органів, що створюються в структурі місцевого самоврядування (тобто формально відносяться до структури місцевого самоврядування) можуть відігравати суттєву роль у між секторному партнерстві. Так, орган самоорганізації населення може отримувати муніципальний грант для вирішення конкретної соціальної проблеми мешканців того району, на території якої він створений.

4. Неформальні об'єднання громадян (клуби за інтересами)

Не потребують законодавчого регулювання і не є юридичними особами, але відіграють важливу роль у громаді. Адже коли уявити, один чи два любителі фотографування згуртували навколо себе 5 чи 10 підлітків у фотоклуб, то громада має при цьому такі вигоди: підлітки на час занять забезпеченні від дурного впливу вулиці і набувають певні професійні навички. Крім того, відбувається економія державних коштів, як плата викладачам, якби цей клуб був у формі шкільного гуртка. Можуть виступати суб'єктами між секторного партнерства, співпрацюючи з легалізованими об'єднаннями громадян, з органами місцевого самоврядування, з бізнесом. Обмеженням фактично є тільки неможливість самостійно адмініструвати кошти.

5. Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (кондомініуми)

Закон України „Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку” від 29 листопада 2001 року поширює свою дію на об'єднання власників будинків, якими у відповідності статті 1 та 4 є неприбуткова організація (юридична особа), створена власниками жилих або не жилих приміщень багатоквартирного будинку для сприяння використанню їхнього власного майна, управління, утримання, використання неподільного і загального майна, а також, для забезпечення своєчасного надходження коштів для сплати всіх платежів, передбачених законодавством та статутними документами. А, асоціація власників жилих будинків - юридична особа, створена для представлення спільних інтересів об'єднань.

Діяльність об'єднань і асоціацій регулюється вищезгаданим Законом, Цивільним, Житловим та Земельним кодексами України, іншими нормативно-правовими актами та статутом об'єднання, асоціації.

Основна діяльність об'єднання полягає у здійсненні функцій, що забезпечують реалізацію прав власників приміщень на володіння та користування спільним майном членів об'єднання, належне утримання будинку та прибудинкової території, сприяння членам об'єднання в отриманні житлово-комунальних та інших послуг належної якості за обґрунтованими цінами та виконання ними своїх зобов'язань, пов'язаних з діяльністю об'єднання.

Об'єднання може здійснювати господарську діяльність для забезпечення власних потреб безпосередньо або шляхом укладення договорів з фізичними чи юридичними особами.

Отже, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку – це господарська недержавна організація, форма об'єднання власників житлових та нежитлових приміщень у багатоквартирному будинку для спільного управління комплексом нерухомого майна (кондомініум) володіння, користування і в установлених законодавством межах розпорядження спільним неподільним майном.

За час свого існування об'єднання (кондомініуми) довели свою ефективність у багатьох випадках, у тому числі й у питаннях спільного володіння, управління та утримання майна житлових будинків. Типові багатоквартирні будинки, які активно споруджувались в Україні в період соціалістичного господарювання, ідеально підходять для створення кондомініумів. У структурі кондомініумів значно легше вирішуються проблеми, пов'язані із змішаною (приватною, державною, комунальною та колективною) формою власності на житлові та не житлові приміщення, із спільними володіннями інженерно-технічним обладнанням. Значно легше в умовах об'єднання досягається розподіл витрат та відповідальності. Проблема створення об'єднань (кондомініумів) є актуальною не тільки для України. Над її розв'язанням активно працюють в країнах СНД. В Росії товариства власників квартир (за схемою об'єднань (кондомініумів) почали організовуватись у Харкові у 1994 році. Мешканці багатоквартирних будинків, які виступили ініціаторами створення цих перших об'єднань, намагались в першу чергу розв'язати для себе основну проблему – підвищити ефективність використання коштів, які виділялись на експлуатацію будинків та прибудинкових територій з місцевого бюджету та збирались з мешканців. Кондомініуми також можуть бути суб'єктами між секторної співпраці спільно з органами місцевого самоврядування та бізнесом вирішуючи проблеми мешканців конкретних будинків.

4. Функції громадських об'єднань щодо вирішення соціальних проблем громадян

Елементами правової держави, побудову якої декларує Конституція України, є громадські організації, що створюються для здійснення і захисту своїх законних, соціально-економічних, творчих, вікових та інших спільних інтересів.

Демократичні зміни в сучасній Україні сприяли небаченому розвитку громадської активності. На зміну великим, контрольованим Комуністичною партією громадським організаціям прийшли громадські організації, утворені на основі єдності інтересів для спільної реалізації своїх прав і свобод.

Наявність громадських організацій є надзвичайно важливим показником самоорганізації суспільства.

Крім можливостей виявлення громадської ініціативи громадські організації забезпечують робочими місцями певний контингент людей, надають соціально-необхідні послуги для інвалідів, багатодітних, малозабезпечених та інших соціально-незахищених категорій, у такий спосіб зменшуючи навантаження на державний бюджет.

За статистикою в Україні було зареєстровано більше 2 тис. НДО, які за статутною діяльністю надають чи можуть надавати соціальні послуги. Вони можуть проводити роботу з реабілітації інвалідів, догляду за тяжкохворими вдома, догляду за самотніми людьми похилого віку тощо. На базі громадських організацій могли б проходити альтернативну службу призовники.

Світовий досвід свідчить, що однією з найефективніших форм самоорганізації суспільства є виникнення і розвиток громадських організацій, мета діяльності яких зорієнтована на вирішення проблем громадського життя.

У складних умовах розвитку демократії в Україні громадські організації спрямовують енергію громадян на самостійну діяльність, знижуючи тим самим соціальну напруженість у суспільстві. Громадські організації консолідують громадський рух, що охоплює практично всі сфери громадського життя. Громадські організації відіграють стабілізуючу роль у демократизації суспільства, беруть участь у вирішенні складних соціальних проблем, сприяють реалізації прав громадян у всіх сферах громадського життя, зміцнюють взаємо-порозуміння між громадянами і державою.

Так як і при соціалізмі громадські організації зараз входять у соціально-політичну систему суспільства.

Громадські об'єднання є елементами соціально-політичної структури суспільства. Але якщо в період тоталітарного режиму держава наділяла громадські об'єднання, які були утворені за її розсудом, функціями, що безпосередньо належали державі, то в період незалежної України громадські об'єднання народжуються нібито «знизу» з ініціативи громадян із метою виконання тих соціальних функцій, які держава у силу різних обставин не може виконати.

Аналізуючи роль громадських організацій в суспільстві, необхідно зазначити, що вони :

- сприяють участі громадян в створенні суспільних цінностей;
- сприяють розвитку плюралізму в суспільстві;
- сприяють зміцненню стабільності в суспільстві, при якому інтереси громадян можуть бути максимально виражені, у допустимих законом формах;
- є одним із засобів реалізації конституційного права громадян на свободу самовираження і права на об'єднання;
- складають конкуренцію державному і комерційному секторам.

Таким чином, функції громадських організацій можна розділити на групи:

1. функції громадських організацій, делеговані державою;
2. соціальні функції;
3. здійснення заповнення державних функцій, що держава самостійно не виконує або виконує не належною мірою;
4. реалізація і захист прав та інтересів членів (учасників) громадських організацій.

Серед функцій, делегованих державою, необхідно виділити контролюючі функції. Наприклад, відповідно до чинного Закону України “Про професійні спілки, їх права і гарантії діяльності” професійні спілки контролюють виконання адміністрацією підприємств, установ і організацій законодавства про працю і нормативних актів про охорону праці, житло-будівельне обслуговування робітників. Професійні спілки здійснюють громадський контроль за виплатою заробітної плати, створенням безпечних і нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових і умов, забезпечення працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими засобами індивідуального і колективного захисту. Для здійснення зазначених функцій професійні спілки та їх об'єднання мають право створювати служби правової допомоги, відповідні інспекції та комісії. Уповноважені представники професійних спілок, при здійсненні своїх контролюючих повноважень, мають право вносити роботодавцям подання, які є обов'язковими для розгляду роботодавцями та одержувати від них аргументовані відповіді.

Закон України “Про захист прав споживачів”, прийнятий 15 грудня 1993 року надає право громадським організаціям - об'єднанням споживачів - здійснювати контроль за дотриманням прав громадян як споживачів, вивчати споживчі властивості продукції, попит на неї, проводити опитування населення, робити експертизу та випробування товарів (робіт, послуг), сприяти державним органам у здійснюванні контролю за якістю товарів, торговельного й інших видів обслуговування, застосування цін, вносити в органи державного управління і господарюючим суб'єктам пропозиції, про заходи щодо підвищення якості товарів (робіт, послуг), вносити пропозиції про тимчасове зупинення випуску та реалізації товарів, які не відповідають встановленим вимогам щодо якості, про припинення виробництва, вилучення з реалізації та продажу товарів, що становлять небезпеку для життя, здоров'я та майна громадян або завдають шкоди навколишньому природному середовищу, а також про скасування цін, встановлених з порушенням чинного законодавства.

Відповідно до Положення “Про державну інспекцію по контролю за цінами” громадські організації разом із державною інспекцією України по контролю за цінами здійснюють контроль за дотриманням встановленого

порядку затвердження і застосування цін і тарифів на підприємствах, установах і організаціях усіх форм власності, перевіряють стан організації й ефективності відомчого контролю за цінами й інше.

Представники деяких громадських організацій наділені правом складати протоколи про адміністративні правопорушення. Це члени інспекції робочого контролю профспілок, громадські мисливці, лісові інспектори, інспектори рибоохорони, громадські інспектори охорони природи й інші, що мають повноваження здійснювати перевірку дотримання законодавства у відповідних сферах.

Громадські організації бувають двох видів: громадські організації суспільної користі, що виконують соціальні функції і громадські організації внутрішньої користі, діяльність яких спрямована на захист і реалізацію інтересів і прав її членів (учасників).

Так, громадські організації внутрішньої користі створюються для задоволення потреб своїх членів. Прикладом таких організацій є гаражні стоянки для автомобілів індивідуальних власників, садові, городницькі товариства, спортивні клуби, товариства взаємодопомоги, кредитні спілки.

Суспільно-корисними є такі організації, що створюються і проводять свою діяльність винятково з метою охорони здоров'я, навколишнього середовища, прав людини, підтримки науки, некомерційних засобів масової інформації і комунікацій, аматорських видів спорту, мистецтва, культури, освіти, попередження і ліквідації наслідків стихійного лиха й інших катастроф, полегшення виконання державних функцій, а також підтримку важливих соціальних програм.

Зокрема Закон України „Про соціальні послуги” від 19 червня 2003 року дає правове визначення терміну „соціальні послуги” та вказує, що це — комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя.

Закон, також вказує коло суб'єктів, які можуть надавати соціальні послуги. Ними є державні та комунальні спеціалізовані підприємства, установи та заклади соціального обслуговування, підпорядковані центральним, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, юридичні особи, створені відповідно до законодавства, які не мають на меті отримання прибутку (тобто недержавні громадські об'єднання) та фізичні особи.

Закон, варто зазначити, спонукає громадські об'єднання до професіоналізації виконання соціальних послуг, вимагаючи від цих об'єднань пройти процедуру ліцензування, встановлену Кабінетом Міністрів України.

У статті 13 Закону України „Про соціальні послуги” говориться про можливість місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування на конкурсній основі укладати договори про надання соціальних послуг із суб’єктами які їх надають, зокрема, недержавними громадськими об’єднаннями. Позитивним є те, що закон дає посилання на Кабінет Міністрів України, який встановлює процедуру укладання таких договорів. Стаття 14 закону передбачає можливі джерела фінансування програм виконання соціальних послуг, які фінансуються, відповідно, за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, спеціальних фондів, коштів підприємств, установ та організацій, плати за соціальні послуги, коштів благодійної допомоги (пожертвувань), коштів одержувачів соціальних послуг та інших джерел, передбачених законодавством

Позитивним для громадських об’єднань є також те, що закон зобов’язує уряд, місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування планувати кошти, необхідні для фінансування соціальних послуг у державному та місцевих бюджетах.

А фінансування територіальних програм розвитку соціальних послуг здійснюється за рахунок виділених місцевому бюджету цільових субвенцій чи шляхом кооперування коштів місцевих бюджетів на реалізацію спільних проектів.

Таким чином, громадські об’єднання, у відповідності до своїх статутів та Закону України „Про соціальні послуги”, можуть надавати соціальні послуги мало захищеним верствам населення.

Аналіз ситуації соціальної сфери України виділив основні сегменти, де найбільшою мірою виявляється гострота соціальних проблем і участь громадських об’єднань у вирішенні яких може бути найбільш ефективним.

Соціальний захист населення включає такі найбільш вразливі категорії:

- ветерани військової служби; ветерани праці і громадяни похилого віку;
- інваліди;
- особи, що постраждали в результаті Чорнобильської катастрофи;
- багатодітні та малозабезпечені сім’ї;
- самотні матері;
- безпритульні діти;
- особи без визначеного місця проживання;
- жертви репресій;
- біженці;
- особи, що страждають алкоголізмом, наркоманією ВІЛ-інфіковані і хворі на СНІД.

В залежності від своїх статутних цілей громадські об’єднання виконують функції в тих сферах громадського життя, що закріплені в їх статутах: захисті прав людини, науці, освіті, культурі, спорті, захисті прав споживачів тощо.

Найефективнішими методами відстоювання громадських інтересів і вирішення конкретних соціальних проблем, тобто, напрямків діяльності громадських об'єднань щодо реалізації своїх повноважень, спрямованих на задоволення суспільних інтересів є право:

- збиратися на демонстрації, мітинги, маніфестації, страйки, збори тощо;
- реалізувати свободу слова через різноманітні засоби масової інформації, наукові праці членів громадського об'єднання, на зборах і мітингах;
- виявляти плюралізм думок у економічній, політичній, соціальній, культурній сфері для ефективного розвитку громадянського суспільства;
- сповідувати певну релігію або не сповідувати ніякої;
- досягати в громадському об'єднанні свободи совісті, тобто надавати його членам змогу думати, діяти відповідно до їх внутрішніх переконань, моральних, суспільних оцінок і суспільного контролю ;
- звертатися до державних органів, посадових осіб, громадських або міжнародних організацій за захистом своїх порушених прав.

Ці права повинні належати громадським об'єднанням правозахисного напрямку діяльності, громадянського представництва (едвокасі), а також й соціально-екологічного напрямку, навіть політичним партіям.

5. Форми міжсекторного партнерства

Міжсекторне партнерство може втілюватися у життя за допомогою багатьох різноманітних механізмів. Вони можуть набувати різних форм:

- > державне соціальне замовлення;
- > соціальне обслуговування;
- > державне соціальне спонсорство;
- > лобіювання;
- > стимулювання соціальної активності прямим фінансуванням;
- > соціальне заохочування недержавних спонсорів.

Дані механізми можна представити у вигляді таблиці.

	Сутність
Державне соціальне замовлення	Принципи, правила та положення формування, розміщення та виконання на контрактній основі замовлень на соціальні програми підприємствами незалежно від форм власності через конкурсний механізм

<p>Соціальне обслуговування</p>	<p>Учать громадських організацій у наданню послуг населенню поряд із іншими організаціями у таких сферах діяльності, де вимагаються ліцензії (медицина, освіта).</p>
<p>Державне соціальне спонсорство</p>	<p>Надання громадським організаціям пільг:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ пільги при оподаткуванні, митних зборах, тощо - повне або часткове звільнення від плати за користування ▪ державним чи муніципальним майном ▪ матеріально-технічне забезпечення та субсидіювання ▪ діяльності благодійних фондів ▪ відсутність оподаткування грантів від закордонних організацій та фондів, а також благодійних цільових пожертв, наданих ГО громадськими об'єднаннями чи благодійними організаціями
<p>Лобіювання</p>	<p>Легалізація та правове регулювання лобістської діяльності для сприяння реалізації конституційного права громадян брати участь в управлінні державою шляхом впливу на процес прийняття рішень органами державної влади, а також для забезпечення "прозорості" роботи таких органів</p>
<p>Стимулювання соціальної активності прямим</p>	<p>Пряме, контактано-договірне чи конкурсне фінансування діяльності організацій та суспільно-корисних програм:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ здійснення цільового фінансування діяльності організацій та суспільно-корисних програм за їх заявками у формі державних грантів ▪ укладання договорів на виконання робіт та надання послуг

фінансування м	<ul style="list-style-type: none"> ▪ соціальне замовлення на виконання державних програм на конкурсних засадах ▪ фінансування на конкурсних засадах благодійних програм, які реалізуються благодійними організаціями ▪ розміщення серед громадських організацій державних та муніципальних соціальних замовлень на конкурсних засадах ▪ пільгове кредитування та гарантії по кредитуванню
Соціальне заохочуванн я недержавни х спонсорів	<p>Пільги для фізичних та юридичних осіб, які надають матеріальну підтримку громадським організаціям у формі внесків -включаючи такі з них (пільг):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ пільги щодо оподаткування ▪ пільги щодо сплати податку на прибуток для фізичних осіб - зменшення сукупного прибутку на суму, еквівалентну перерахованій як благодійний внесок

Одним з дієвих та результативних розглядаються соціальне державне замовлення та лобіювання.

Реалізацію соціального замовлення забезпечують спеціальні повноваження місцевих органів влади щодо проведення інвестиційної політики, однак це не єдина форма за якою можливо проводити фінансування НПО, а саме надання грантів.

Загальноприйняте визначення гранту - це певна сума коштів, які надаються донором шукачеві для виконання конкретної роботи (проекту). Кошти надаються без необхідності повернення, але тільки одноразово. Грант є способом підтримки ініціатив недержавних структур - насамперед – громадських.

Однак, потрібно акцентувати увагу на різниці між грантом та соціальним замовленням:

<p>Соціальне замовлення – усвідомлена державою у особі його органів влади потреба у соціальне значимих проектах та програмах. Усвідомлена настільки, що ця потреба у вигляді проектів та програм вноситься окремим програмним блоком до бюджету.</p> <p>Окрім того - цільова соціальна програма -дотримується тих самих принципів адресності допомоги.</p>	<p>Грант (державний чи муніципальний) -це позабюджетні чи надбюджетні кошти, які виділяються державою як грантодавцем на реалізацію програми чи проекту, який пропонується "ззовні".</p>
<p>Соціальне замовлення - не передбачає жодної "самодіяльності" виконавця.</p> <p>Виконавець вирішує завдання, яке ставиться перед ним державним замовником.</p> <p>Замовник - має певні обмеження стосовно формування соціального замовлення, яке повинне вкладатися у рамки цільової соціальної програми.</p>	<p>Грант (державний чи муніципальний) -надає його отримувачу/виконавцю -достатньо свободи стосовно методів та способів реалізації програм чи проектів</p>
<p>Фінансування соціального замовлення відбувається у вигляді відшкодування витрат, які здійснив виконавець при реалізації/виконанні соціального замовлення</p>	<p>Фінансування гранту відбувається авансом</p>
<p>Звітність та відповідальність за невиконання соціального замовлення доволі жорстка та визначається умовами державного контракту на виконання соціального замовлення. Також виконавець ризикує своїми власними ресурсами, які він витрачає, і коли замовник не задоволений результатами роботи. То кошти можуть не бути відшкодовані.</p>	<p>Відповідальність за нецільове використання гранту - більш м'яка, як з боку грантодавця, якого важко притягти до відповідальності за ненадання коштів, так і з боку виконавця, який ризикує лише втратити</p>

	репутацію і не зможе розраховувати на підтримку своєї діяльності у майбутньому.
--	---

Об'єднує як соціальне замовлення так і грант лише 1) принцип цільового фінансування, 2) конкурсність, 3) публічність та 4) обов'язковість механізмів незалежного оцінювання.

Ще одним значимим механізмом взаємодії влади та суспільства, засобом формування довіри між ними є громадські (експертні, консультаційні) ради. Залежно від призначення вони можуть виконувати різні функції:

- > аналіз існуючого нормативно-правового поля, планування та сприяння побудові соціально орієнтованої системи норм;
- > організація та забезпечення суспільно-просвітницької діяльності, яку здійснює орган влади чи місцевого самоврядування, а також системи підготовки кадрів;
- > організація та забезпечення експертно-аналітичної діяльності.

Партнерські відносини у сфері експертизи створюють передумови для адекватної самооцінки. Експертна співпраця дозволяє вибудувати систему підстраховочної перевірки правильності соціальних програм, які розробляють державні структури. Також це є сприяє своєчасному контролю за діяльністю органів та суб'єктів влади і її корекція в інтересах суспільства. Друга сторона експертної діяльності зорієнтована на експертизу ініціативних суспільних розробок, вміщених у систему зусиль уряду в галузі соціальної політики та їх слід адаптувати до вимог державних норм, стандартів та правил. Значну допомогу в цьому могли б надати нині діючі державні наукові та науково-дослідницькі центри, які все частіше реалізують свою діяльність через держзамовлення на певні розробки. Однак у такому стилі роботи є своя безальтернативність. Впровадження механізмів конкурстності державного замовлення при використанні інструментарію експертизи сприятиме визначенню та реалізації найбільш ефективних рішень. Звичайно існує багато інших громадських, державно-громадських та громадсько-державних структур (спостережні ради у школах, територіальні органи самоуправління), через які можна проводити в житті громадські ініціативи.

Важливу роль відіграє експертиза діючих соціальних державних програм. Адже більшість із створюваних державних програм, втілюючись в життя тими ж державними структурами, жорстко зорієнтовані на діяльність в рамках адміністративно-командної моделі, діють на основі принципу субординації, в межах кошторисного фінансування, а тому не завжди можуть досягти цілі. Тому оцінка виконавців зазначених програм державних органів

не може бути визнана об'єктивною так, як не здатний до об'єктивності суб'єкт, який оцінює сам себе.

Безперервність процесів взаємодії органів влади та НГО потребують розробки та забезпечення системи постійно діючих переговорних площадок. Оскільки ці площадки діятимуть певних галузях соціальної сфери, то й основним їх завданням є координація спільних зусиль щодо реалізації узгоджених та спланованих дій із вирішення профільних соціальних проблем. Формою переговорних площадок можуть слугувати угоди про взаємодію (міжсекторне партнерство).

Індикатором та ефективним механізмом взаємодії держави та суспільства є громадянська ініціатива. З одного боку вона дає можливість громадянам безпосередньої участі у прийнятті рішень, а з іншого державні структури підтримують стійкий зворотній зв'язок і можуть отримати негайну реакцію на свої дії чи бездіяльність. У першому випадку громадяни беруть на себе співвідповідальність за долю країни, а в другому – знімається соціальна напруга. Зауважимо, що існує достатня кількість процедур суспільної участі громадян та їх об'єднань в управління державними та місцевими справами. Серед них можна відзначити громадські слухання та круглі столи. Громадські слухання передбачає обговорення проєктів рішень та правових норм і дає можливість громадянам брати участь в управлінні не лише під час виборів, а й у повсякденній життєдіяльності. Круглі столи, будучи також різновидом переговорних площадок, дозволяють піднімати та обговорювати проблемні теми, які тимчасово не мають свого правового чи соціально-технологічного вирішення.

Перелік процедурних елементів, форм та способів, які використовуються у процесі здійснення системи взаємодії держави та НГО є досить широким і різноманітним за цілями та завданнями. Це підтверджується думкою Кароліни Л.Ньюман про існування механізмів, які використовуються для розвитку співпраці між НГО, центральним та місцевим керівництвом у Франції, а саме:

1. Участь неурядових організацій у суспільному житті:

А) створення спеціальних агентств НГО (CNVA) з метою просування діалогу між секторами та розробки законодавства, сприятливого для неурядових організацій. Перед ними стоять наступні завдання:

- > консультація по законопроектах, які стосуються НГО;
- > підготовка пропозицій, направлених на користь сектора НГО;
- > посередництво між урядовими міністерствами (DISES), які виконують обов'язки щодо пропозицій та координації законодавчих, регулюючих і фінансових питань стосовно розвитку неурядового сектора.

Б) суспільна участь в державних установах передбачає підготовку рекомендацій для уряду та участь у законодавчих процесах відносно соціальних та економічних законопроектів.

2. Державне фінансування НГО:

А) субсидії, які розглядаються як допоміжний механізм наданий державою неурядовим організаціям для підтримки їх діяльності. Кошти можуть надаватися місцевими урядами, міністерствами та спеціальними фондами за певних умов:

- > відповідність організації, що передбачає її суспільну корисність;
- > формування угод між державою та організацією, якій виділяється субсидія;
- > умови використання державних фондів. Субсидії використовуються без обмежень у разі покриття поточних витрат НГО. Однак, для реалізації спеціальних програм передбачається виділення чітко визначених фондів.

Б) державне замовлення.

Зазначеним автором підкреслюється необхідність прийняття хороших механізмів фінансування НГО для забезпечення їх плідної співпраці. Сьогодні такими є:

1. Консультації між НГО та урядом, які забезпечують уряд інформацією щодо проблем населення, надану неурядовим сектором. В даному випадку знання НГО можуть використовуватися під час розробки урядової політики. Консультативні заходи приймають як неформальні так і формальні види. Неформальний рівень використовується для розробки політики вирішення суспільної проблеми і йому притаманні конференції. Форуми європейської політики сприяють “соціальній економіці” Європи та охоплюють НГО, соціальних партнерів, роботодавців, уряди країн-учасниць, регіональні та місцеві влади, дослідницькі інститути з країн ЄС. Регіональний Екологічний центр Центральної та Східної Європи, робочі групи якого включали центральні уряди, місцеві органи влади, НГО, місцеві підприємства і промисловість, наукові об’єднання, фінансові установи та екологічні фонди, жителів та засоби масової інформації. Вони займались експертизою екологічних проблем та пошуком шляхів їх вирішення.

Частково формалізований рівень виникає із-за вимоги певних обставин інтенсифікувати діалог між НГО та урядом. Під час соціальної кризи уряд може використати особливі знання, здібності працювати у якості “мізкового центру” і суспільний динамізм неурядових організацій. Знання НГО корисні для прийняття рішень урядом щодо проведення політики в певних галузях. Здатність неурядових організацій задіяти суспільство або мобілізувати динамізм населення на місцевому рівні для забезпечення кращої участі общини у подоланні кризової ситуації.

Офіційний формалізований рівень, який є найвищим рівнем консультацій між неурядовим та державним секторами, називають “процес участі”. Цей процес відбувається, переважно, на місцевому рівні та охоплює участь НГО та місцевих громад у прийнятті місцевих рішень. У ряді країн (Болівія, Бразилія) муніципалітети отримують більше обов’язків у питаннях освіти, охорони здоров’я тощо. Суспільна участь проявляється у створенні нового

типу юридичної особи - Територіальної Організації Громадян (ТОГ), яка представляє населення даної території. Такі організації створюються місцевим населенням для пропозицій, вимог, управління та контролю за державними послугами у сфері освіти, охорони здоров'я, спорту, санітарії. Зазначені послуги повинні включати пріоритети, визначені ТОГ.

2. Надання державних послуг, які виконують НГО відображає загальносвітову тенденцію урядів до передачі своїх обов'язків із надання державних послуг. Це відбувається шляхом підписання контрактів між урядами та неурядовим сектором на здійснення внутрішньої соціальної політики та розробки політики по відношенню до країн, що розвиваються. Для підтримки політики розвитку урядові структури можуть приймати рішення про фінансування діяльності організації, сприяти залученню до цього добровольців та кваліфікованих працівників. Під час реалізації внутрішньої соціальної політики контракти укладаються за умови традиційного найму державою НГО для надання соціальних послуг та у випадку "кризи здатності держави". Останнє змушує державу приватизувати соціальні служби, а контракти з неурядовими організаціями роблять соціальні послуги дешевшими ніж через бюрократичний апарат держави. Підписання контрактів з НГО як традиційний спосіб надання соціальних послуг досить розповсюджене у світовій практиці. Більше того, якщо у деяких країнах (Німеччина) надання соціальних послуг регулюється за принципом аналогії, то перевага у справі надання державних послуг надається "третьому сектору".

Наслідком усвідомлення "кризи здатності держави" є боротьба з виключенням із соціального життя. НГО мобілізуються з метою покращення знань характеру та масштабів цієї проблеми, а також пошук інноваційних підходів до сприяння включенню у соціальне життя; розвиток обміну інформацією та передовим досвідом між неурядовими і волонтерськими організаціями, які працюють у сфері виключення із соціального життя; оцінка і впорядкування досвіду сприяння включенню у соціальне життя. Делегування соціальних послуг НГО як засіб подолання економічної кризи практикується у країнах, що розвиваються та у країнах перехідного періоду. Вони створюють юридичні механізми, які дозволяють укладати контракти з неурядовим сектором щодо надання послуг, які держава вже не може собі дозволити.

3. Державне фінансування НГО може відбуватися шляхом надання грантів або контрактів на надання послуг. Гранти можуть надаватися із національного чи місцевого бюджетів або із спеціально створеного для цього фонду. За допомогою контракту держава оплачує послуги організації і може надавати засоби виробництва і товари. Незалежно від закладу фінансування, уряд повинен встановлювати і дотримуватись ряду правил, щоб забезпечити ефективність розподілу ресурсів та запобігти шахрайству. З цією метою проводяться конкурси або тендери, які мають публічний та відкритий

характер. Повідомлення про тендер робиться за достатній період часу до припинення конкурсу, щоб претенденти могли дізнатись про нього та підготувати заявки. Об'ява повинна містити певну мінімальну кількість інформації про те, які організації допускаються, заходи, завдання, максимальна сума гранту і термін виконання.

Прикладом механізму фінансування НГО шляхом надання грантів може слугувати „Положення про Бердичівський міський конкурс соціальних проєктів та програм неприбуткових організацій”, що міститься в Додатку 4.

Ще однією відомою моделлю організації міжсекторного партнерства є фонди великих корпорацій та створення і діяльність фондів місцевого розвитку “Community Foundation”. Сьогодні спостерігається готовність бізнесменів займатися благодійною діяльністю самостійно, в тому числі через спеціалізовані відділи в самих комерційних структурах, що знаходяться під їх контролем – на зразок корпоративних фондів, які існують на заході. Це може призвести до структурної перебудови “сфер впливу” в третьому секторі: поступової втрати володарювання традиційних фондів радянського періоду та групування інститутів третього сектору навколо крупних донорів з числа комерційних структур, які будуть вимушені піти на визначену спеціалізацію .

У класичному вигляді фонди місцевого розвитку діють як неприбуткові і самоврядні благодійні установи, що управляють постійною сукупністю фондів згідно з програмами і пріоритетами донорів відповідних фондів, і використовують пасивні доходи від цих фондів для досягнення довгострокових вигод для громади або її частки (визначеної території чи групи осіб). Основною діяльністю цих фондів є надання грантів (юридичною формою яких ми вважаємо договори про безоплатні послуги), зокрема, на підставі пропозицій дорадчих і контрольних органів, у складі яких є представники громадськості, експерти та службовці органів місцевого самоврядування.

Отже, ми можемо констатувати, що існує широка палітра механізмів міжсекторного партнерства, кожен з яких має свої переваги та недоліки. Вибір конкретного механізму залежить від конкретної громади

5. Історія взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями у вирішенні соціальних проблем

Історія взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями у вирішенні соціальних проблем в Україні починається з Одеси. Це підтверджує той факт, що одна з перших громадських організацій Росії - Одеське жіноче благодійне суспільство, створене в 1829 році княгинею Е.К.Воронцовою, спираючи на фінансову підтримку своїх знаменитих почителів, тісно співробітничало з Одеським Наказом суспільного піклування (муніципальним керуванням соціального захисту). Вже в 1852 році в Одесі діяло більш 200 благодійних організацій - більше, ніж у якому-небудь іншому місті України. Ці організації взяли на себе турботу про нездолених дітей, інвалідів, жебраків, бідних студентів, самотніх матерів.

Осередком суспільно-муніципальної системи соціальної підтримки десятків тисяч малозабезпечених одеситів став міський Центр соціальної допомоги, у вересні 1994 р. Центр працював по договорах про спільну діяльність більш ніж зі 100 підприємствами міста, що надавали соціальної послуги підпорядкованим установам. Навколо центра об'єдналося більш 100 суспільних і благодійних організацій, які згодом утворили Одеську Асоціацію Милосердя.

21-23 жовтня 1996 року в Одесі пройшла міжнародна конференція з проблем соціальної допомоги. Керуючись метою об'єднання зусиль і ресурсів державних служб, суб'єктів підприємницької діяльності і некомерційних організацій, вона запропонувала розробити і прийняти Положення про державне соціальне замовлення.

У лютому 1997 року на “круглому столі”, організованому журналом “Вісник добродійності”, представники НПО міста, депутати міської ради і працівники міськвиконкому обговорили проект положення про муніципальне соціальне замовлення, підготовлений Асоціацією підтримки громадських ініціатив “Ковчег”. Учасники дотримувались єдиної думки відносно необхідності розвитку міжсекторного партнерства та спільного вирішення владою та НПО соціальних проблем міста. Схвалений проект Положення передано відповідній комісії міської ради .

Основні принципи міжсекторної взаємодії широко застосовувалися в практиці взаємодії одеської міської влади з некомерційними організаціями. Зокрема, за рахунок бюджетних, позабюджетних і спонсорських засобів міськвиконкомом через міський Центр соціальної допомоги практикував наступні форми взаємодії з організаціями-членами Одеської Асоціації Милосердя :

- > фінансування заходів, проведених НПО;
- > спільна розробка і реалізація програм соціальної допомоги;
- > надання фінансового, натурального, побутового, медико-соціального й іншого видів допомоги соціально незахищеним громадянам через НПО, що представляють їхні інтереси;

- > надання НПО в оренду приміщень на пільгових умовах і безкоштовно, оплата комунальних послуг;
- > безкоштовна підписка НПО на періодичні видання, забезпечення безкоштовними квитками на культмасові заходи;
- > оплата праці активу ветеранських організацій і т.д.

Але все це носило досить стихійний і недостатньо забезпечений у правовому відношенні характер. Некомерційні організації не розглядалися владою як рівноправні партнери.

У 1998 році в Україні відбулася ще одна спроба впровадження соціального замовлення. Цього разу в Черкасах. Асоціація фахівців промислового менеджменту адаптувала до місцевих умов одеське Положення і також передала його в комісії міської ради й в антимонопольний комітет. Однак і цього разу із соціального замовлення залишилася лише як теоретична спроба законодавчо оформити партнерські взаємини між владою і “третім сектором”.

У період з 1997 по 1999 рік ідея міжсекторного партнерства здобуває усе більше число прихильників як в органах влади, так і серед НДО. 1 грудня 1998 року вступив в дію Закон України “Про молодіжні та дитячі громадські організації” де згідно ст. 10 при затвердженні Державного бюджету України окремим рядком передбачаються видатки на виконання молодіжних програм і заходів. При затвердженні місцевих бюджетів закон також вимагає передбачити аналогічні видатки на реалізацію програм молодіжних та дитячих громадських організацій. Відповідно до ст. 6 цього ж закону молодіжний рух України координувався Українським національним комітетом молодіжних організацій (далі УНКМО). Це і стало підґрунтям для фінансування соціальних програм членів УНКМО з державного та місцевих бюджетів.

Відбір молодіжних програм складався з трьох етапів. На першому етапі молодіжні громадські організації готують свої програми та подають їх до відділу підготовки та аналізу молодіжних програм для формування бюджетної пропозиції. Другий етап відбору — це оцінка програм Експертною радою, яка надає рекомендацію про доцільність фінансування молодіжної програми. Експертна рада функціонувала відповідно до Положення затвердженим у 1999 році при Державному комітеті молодіжної політики, спорту і туризму України, до складу якої входять провідні науковці, лідери молодіжних організацій, представники відповідних відомств (всього 19 осіб). Заключним етапом був розгляд висновків Експертної ради і прийом остаточного рішення щодо включення програми до календарного плану на засіданні Правління УНКМО.

Державна підтримка молодіжних програм здійснювалася за рахунок бюджетних асигнувань за кожним окремим кодом: КЕКВ 1310 “Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)” та КЕКВ 1170 “Дослідження і розробки, державні програми”. За допомогою коду

економічної класифікації видатків (КЕКВ) держава регламентує витрачання коштів, найголовнішими з яких є: заборона витрат коштів на придбання основних засобів та оргтехніки, а також обмеження на фінансування персоналу, який виконує програми.

Ці обмеження значною мірою визначають і розподіл коштів за програмами інших громадських організацій котрі за аналогічною схемою фінансуються з державного бюджету. Адже за умовами фінансування проводити масові одноразові заходи можна, а щось стратегічне, на зразок створення центрів працевлаштування, практично неможливо.

Якщо Верховна Рада України, починаючи з 1997 року, стабільно збільшує закладання коштів для ряду громадських організацій, то на місцях стан справ, нажаль, значно гірший, особливо в районах та містах.

Враховуючи, що Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" передбачає можливість передачі коштів місцевого бюджету громадським організаціям для виконання певних програм, потрібен ще не один Закон, який би надавав цю можливість, а Положення про муніципальне соціальне замовлення та конкурсів соціальних проектів для кожного конкретного міста. Це може бути набагато швидше прийнято і впроваджено.

Таким чином, з одного боку - законодавство України дозволяє передавати частину коштів державного та місцевих бюджетів громадським організаціям на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, з іншого боку – таких випадків практично немає (окрім громадських організацій, створених державними установами) .

Спроба інституалізації соціального замовлення в Україні здійснюється з 1999 року, коли громадським організаціям було запропоновано для обговорення проект Закону України "Про державне соціальне замовлення". Документ був розроблений групою організацій (Асоціація недержавних (громадських) організацій, Ліга захисту прав дітей та молоді, Зорина Галковська; Громадське об'єднання "Захист", Сергій Яровий та інші). На сьогодні в цей законопроект внесено багато змін та доповнень, але до Верховної Ради він поданий не був.

В середині 1999 року Тасіс-проект "Підтримка розвитку політики надання соціальної допомоги та послуг в Україні" (Тетяна Кіча) спільно з Міністерством праці та соціальної політики в Україні працював над розробкою проекту Закону України "Про державну соціальну допомогу" (який до Верховної Ради поданий не був) та Положення про порядок надання соціальних послуг недержавними організаціями (на яке було накладене вето).

Наступним етапом пошуку оптимальних моделей соціальних технологій стала Перша Міжнародна конференція "Законодавство, влада, НДО", що пройшла в липні 1999 р. в Одесі. Вона була присвячена впровадженню на території СНД нових соціальних технологій і законодавчих ініціатив НПО.

На цій конференції, проведеною Асоціацією підтримки громадських ініціатив "КОВЧЕГ" у рамках програми "Інформаційний простір

громадянського суспільства як інструмент інтеграції”, підтриманою Демократичною програмою ТАСІС, брали участь представники НПО і державних установ України, Росії, Молдови, Узбекистану, Таджикистану. Були обговорені і сформульовані основні стратегічні напрямки діяльності НПО в побудові громадянського суспільства.

Одним із пріоритетних напрямків реформування соціальної сфери і підвищення ролі НПО в житті суспільства було визначене впровадження механізму соціального замовлення. Таким чином, конференція послужила черговим поштовхом до активізації діяльності по впровадженню соціального замовлення в Україні.

У 2000 році Фонд Чарльза Стюарта Мотта підтримав програму “Соціальне замовлення-шляху реформування соціальної сфери в Україні”, розроблену і реалізовану Асоціацією підтримки громадських ініціатив “Ковчег”. У рамках цієї програми Асоціацією “Ковчег” за перше півріччя 2000 року була проведена серія заходів, спрямованих на просування ідеї соціального замовлення в 9 регіонах України .

В Одесі Асоціацією “КОВЧЕГ” разом з постійною комісією Одеської міської ради по удосконаленню структури керування містом були проведені великі дослідження в області застосування соціального замовлення за рубежом, ретельно вивчений досвід Росії. З ініціативи робочої групи питання про соціальне замовлення був включений у план роботи Одеської міської ради на 2000 рік. Краще розібратися у всіх нюансах соціального замовлення допоміг робочий семінар ініціаторів просування соціального замовлення з регіонів України за участю московських фахівців Володимира Якимця і Нодара Хананашвілі. У зв’язку з достатньою складністю й особливою значимістю питання впровадження соціального замовлення для подальшої долі “третього сектора” і всієї соціальної сфери України, розробка комплексу аналітичних, нормативних і організаційно-методичних документів велася поетапно, у результаті чого були розроблені наступні документи :

1. Соціально-економічне обґрунтування застосування соціального замовлення в Україні;
2. Правовий висновок про можливість застосування соціального замовлення в Україні;
3. Положення про соціальне замовлення в місті Одесі з усім комплектом організаційно-методичних документів;
4. Положення про соціальне замовлення в Одеській області;
5. Проект закону України “Про соціальне замовлення”.

З огляду на істотні відмінності нормативно-правової бази й адміністративно-територіального устрою України від Росії, одеські розроблювачі запропонували нову, оригінальну схему дії соціального замовлення, заново розробили весь термінологічний апарат, додатково ввели конкурс розроблювачів соціальних програм і проектів і, виходячи з реальних соціально-економічних і соціально-політичних особливостей розвитку

українського суспільства, більш детально проробили всі теоретичні принципи і технологічні процедури застосування соціального замовлення .

Проекти документів, підготовлені для винесення на сесію міської Ради, як вказувалося, попередньо розглядалися у всіх постійних депутатських комісіях, керуваннях і службах міськвиконкому, обговорювалися на семінарі за участю депутатів і представників НПО. При підготовці остаточної редакції документів були враховані всі пропозиції, щодо розподілу коштів, у тому числі, що надійшли від представників Харкова, Черкаса, Дніпропетровська, що відвідали Одесу напередодні сесії міської Ради.

10 серпня 2000 року сесія Одеської міської ради, розглянувши матеріали по соціальному замовленню, представлені постійною комісією з удосконалювання структури керування містом, одногolosно затвердила Положення Про соціальне замовлення в м. Одесі. Міськвиконком у двомісячний термін підготував пропозиції по конкретній реалізації механізму соціального замовлення вже в 2000 році, для чого разом з постійними депутатськими комісіями і некомерційними організаціями міста був визначений перелік цільових соціальних програм і проектів для здійснення в 2001 році з застосуванням соціального замовлення, а також визначені орієнтовані обсяги необхідних для цього бюджетних коштів .

За цією ж програмою Харківська обласна Група Медіації в результаті переговорів про співпрацю громадських груп НГО з Харківською міською радою в рамках програми “Соціальне замовлення” міська влада підтримала фінансування 6 проектів в соціальній сфері. З 2000 року членами ХОГМ було проведено 19 різнобічних заходів (круглі столи, семінари, тренінги, фасилітації) завданням яких було налагодження компромісу для багатосторонньої, відкритої і демократичної реалізації соціальних програм.

Одночасно вирішенням цих проблем займалися і в інших регіонах України. Так з 15 липня 2000р. по 30 квітня 2001р. Ресурсний центр розвитку громадських організацій “Гурт” (м. Київ) разом з Донецький регіональний центр “Сприяння”, Запорізький ресурсний центр для громадських організацій та Волинський ресурсний центр (м. Рівне) завдяки програмі Freedom House “Партнерство за реформи в Україні” реалізовували проект “Розробка системи муніципального соціального замовлення – перший крок на шляху реформування соціальної сфери України” .

Під час реалізації проекту РЦ “Гурт” було проведено порівняльний аналіз українського та закордонного законодавства, яке регулює відносини влади і громадських організацій. На основі цього аналізу, а також проведеного дослідження інформаційних джерел були розроблені матеріали інформаційних семінарів та круглих столів, що проводилися в Києві, Рівному, Запоріжжі та Донецьку. Також було зібрано інформацію про розвиток соціальної сфери в інших країнах та роль держави і громадських організацій в США, Великобританії, Польщі, Болгарії, Росії, Литві, Латвії. Всі напрацьовані матеріали були розповсюдженні серед груп експертів, які

працювали над проектами положень про “Місцеве соціальне замовлення”, щоб вони могли врахувати зауваження до своїх проектів.

Активізація реалізації нової соціальної політики та впровадження інноваційних механізмів, а саме соціального замовлення – як форми залучення недержавних громадських організацій до практичного вирішення соціальних проблем суспільства можна побачити і на Волині.

У Рівному у міський бюджет 2001 року було внесено 15 тисяч гривень на фінансування соціальних проектів, що реалізовувались громадськими організаціями. Розподіл коштів здійснювався радою міжсекторного партнерства, метою діяльності якої є підготовка, проведення та контроль з боку місцевого самоврядування та громадськості щодо виконання конкурсів, соціальних програм і проектів. До ради входять дев'ять чоловік: чотири чоловіки затверджуються розпорядженням міського голови, чотири представники від громадських організацій і один депутат-представник постійної депутатської комісії міської ради .

Також до проекту просування соціального замовлення було залучено представників громадських організацій міста Луцьк. 15 травня 2001 року в Луцьку відбувся 1-ий Волинський Форум регіонального розвитку. Одним із найважливіших розділів роботи Форуму було присвячено питанням соціального замовлення та інших форм співпраці між НДО та місцевою владою. В роботі Форуму взяли участь заступники голови, начальники управлінь Волинської держадміністрації, голова бюджетної комісії Волинської обласної ради, провідні ЗМІ та НДО регіону.

Слід наголосити на тому, що невдовзі після проведення форуму Асоціація захисту прав молоді Волині та Управління у справах сім'ї та молоді Волинської обласної адміністрації підписали договір про спільне впровадження соціального замовлення на 2002 рік, у якому Управління зобов'язалося передбачити у бюджеті 2002 року 30 000 гривень на реалізацію соціального замовлення та затвердити спільно підготовлене з Асоціацією Положення про механізм впровадження соціального замовлення на цільові актуально значимі програми і заходи з молодіжної проблематики та їх перелік для реалізації у 2002 р.

Ідея міжсекторної співпраці знайшла своє відображення у формі впровадження системи соціального замовлення і в Запорізькому регіоні. Яскравим прикладом може слугувати співпраця Управління соціального захисту населення міської ради з Запорізьким обласним Фондом милосердя та здоров'я. В рамках розділу заходів соціального захисту малозабезпечених громадян похилого віку Фондом милосердя та здоров'я разом з Управлінням соціального захисту міської Ради було надано соціальну підтримку громадянам, що потребують невідкладної натуральної і грошової допомоги. Відповідно до розподілу між учасниками програми функцій, Фондом на виконання програми було додатково залучено 20 тисяч гривень.

Одним із заходів розділу соціального захисту інвалідів, була організація роботи ГОСПИСУ (будинку милосердя на 30 ліжок для тяжко хворих) “Архангела Михайла” – з метою надання медичної, психологічної, соціальної та духовної допомоги тяжко хворим, що потребують догляду та лікування. Розглядаючи джерела фінансування цієї програми, слід зазначити, що Фонд милосердя та здоров'я спільно з Запорізькою обласною організацією Червоного Хреста надав послуг і залучив матеріальних ресурсів на суму 62 тис. 64 грн.

Дуже важливим є той факт, що багато міст України переймають досвід між секторного партнерства міст – піонерів. Варто відмітити такі міста як Чернівці, Бровари, Бердичів, де прийняті „Положення про конкурс соціальних проєктів та програм неприбуткових організацій”, місто Житомир, в якому створено Фонд розвитку громади.

При впровадженні міжсекторного партнерства відмітимо і ряд типових проблем. Це і деяка недовіра до громадських організацій з боку органів місцевої влади з одного боку, з іншого можна сказати, що і представники громадських організацій мають дуже багато стереотипів щодо працівників місцевої влади, які теж не відповідають дійсності. Також зазначимо відсутність механізму визначення пріоритетності сучасних проблем, малий бюджет конкурсів соціальних проєктів та малу кількість громадських організацій, які можуть вирішувати дуже гострі соціальні проблеми, які є болючими для місцевої громади.

З викладеного можна зробити висновок про те, для України питання взаємодії органів влади різних рівнів з об'єднаннями громадян має свої традиції і не є новим. Просто в різні історичні періоди її розвитку мало різні форми і способи виконання та по різному формулювалась назва. Однак більш детальний розгляд визначає і коло проблем, які його в тій чи іншій мірі супроводжують. В Україні до них можна віднести пасивність влади у вирішенні соціальних питань взагалі та повільне впровадження інноваційних механізмів, щодо надання соціальних послуг населенню зокрема. Підтвердженням тому є відсутність на сьогоднішній день впорядкованого законодавства в Україні, яке б давало можливість їх вирішення на зовсім іншому якісному рівні. Про це свідчить існуючий досвід НДО, напрацьований як самостійно, так і у співпраці з вітчизняними державними органами влади та міжнародними благодійними організаціями.

Найбільш активними на сьогодні в недержавному секторі є громадські організації, які несуть основний тягар по залученню громадськості до вирішення суспільних завдань. Заходи, що постійно проводяться органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, засвідчили відсутність у державних, громадських організацій і засобів масової інформації погодженої політики в роботі з соціальне - незахищеними громадянами.

Розгляд нормативно-правових засад взаємодії державних та недержавних організацій у міжсекторному партнерстві доцільно почати із їх традиційної

співпраці. Саме слово співпраця означає спільну діяльність у напрямку досягнення взаємовигідних, взаємоусвідомлених та взаємоузгоджених цілей. Завжди мається на увазі, що співпраця виникає в результаті об'єктивної необхідності, яка створюється економічними передумовами, заради досягнення та збільшення ефективності того чи іншого виду діяльності. В результаті співпраці переважно виграють споживачі послуг.

Слід усвідомити, що Партнерство між державою та громадськими організаціями можливо тільки при наявності спільного інтересу та вміння побачити ситуацію очима представників іншої сторони партнерства. При цьому громадським організаціям потрібно постійно професіоналізувати свою діяльність, а державним структурам навчитися використовувати більш складну форму управління.

6. Соціальне замовлення як форма міжсекторного партнерства

Говорячи про організацію застосування механізму соціального замовлення в Україні, слід відзначити що в декількох містах вже прийняті і діють відповідні положення про соціальне замовлення, однак на нашу думку найбільш універсальне положення було розроблено саме в Одесі. Мова йде про вирішення даного питання на місцевому рівні.

Затверджене Одеською міською радою Положення про соціальне замовлення в місті Одесі визначає правові, організаційні і фінансові основи соціального замовлення, а також порядок формування і реалізації соціальних замовлень на всіх рівнях місцевого самоврядування в місті. У Положенні розглядаються як питання підготовки соціального замовлення, так і порядок визначення його виконавців, формування соціального контракту, організації виконання соціального замовлення, оцінки результатів його виконання.

Метою соціального замовлення, відповідно до Положення, є підвищення ефективності використання бюджетних і небюджетних коштів для рішення соціальних проблем міста, залучення додаткових ресурсів у соціальну сферу, підвищення адресності і масовості надання соціальних послуг, адекватний перерозподіл соціальної відповідальності між державою і суспільством, підвищення довіри населення до влади. Соціальне замовлення здійснюється на основі наступних основних принципів:

- > пріоритетності розв'язуваних соціальних проблем;
- > комплексності в підході до їхнього рішення;
- > сполучення бюджетного, позабюджетного й іншого видів фінансування;
- > конкурсне у визначенні виконавців;
- > гласності і відкритості всіх процедур;
- > широкої опори на суспільні ресурси;
- > сполучення широкої ініціативи виконавців з їхньою відповідальністю за дотримання умов соціального контракту.

Соціальне замовлення як механізм рішення соціальних проблем було вирішено застосовувати, як правило, у тих областях соціальної сфери, гострота соціальних проблем у якій максимальна, і де участь некомерційних організацій може бути найбільш ефективним. Такими пріоритетними областями соціальної сфери в Одеському регіоні, як і в багатьох інших було визначено:

- > соціальний захист пенсіонерів, інвалідів, знедолених дітей, членів багатодітних і неповних родин і інших найбільш уразливих категорій громадян;
- > соціальна допомога і соціальна підтримка нужденних у них громадян;
- > рішення проблеми профілактики бездомности;
- > зайнятість;
- > підтримка становлення і розвитку молоді;
- > боротьба з Віл-інфекцією і СНІДом, соціальний захист потерпілих;
- > охорона природи, екологічне утворення і виховання;
- > підтримка здорового способу життя, охорона здоров'я населення;
- > боротьба з алкоголізмом і наркоманією;
- > правова освіта і правовий захист населення й інші. У залежності від масштабності соціальних проблем, для рішення яких використовується механізм соціального замовлення, у такому місті мільйоннику, як Одеса, встановлено три рівні застосування соціального замовлення:
- > міське соціальне замовлення;
- > районне соціальне замовлення;
- > соціальне замовлення органа самоорганізації населення (будинкового, вуличного, квартального комітету, ради самоврядування мікрорайону, селища і т.п.).

Фінансове забезпечення соціального замовлення здійснюється за рахунок засобів міського і районного бюджетів, засобів органів самоорганізації населення, включаючи самооподаткування податком, позабюджетних засобів органів місцевого самоврядування, засобів цільових фондів, що знаходяться в розпорядженні цих органів, власних і притягнутих засобів некомерційних організацій, а також благодійних внесків і засобів з інших, не заборонених законом джерел.

Що стосується матеріально-технічного забезпечення соціального замовлення, то воно повинно здійснюватися за рахунок майна замовника, переданого виконавцю на період виконання соціального замовлення в користування на пільгових чи умовах безоплатно, майна виконавця, а також майна спонсора, приваблюваного виконавцем до виконання соціального замовлення.

Як було зазначено вище, механізм соціального замовлення застосовується для рішення найбільш гострих соціальних проблем. Ці проблеми:

- > повинні бути віднесені Конституцією України, Законом України “Про місцеве самоврядування в Україні” і іншими нормативно-правовими актами до ведення місцевих рад, їхніх органів, органів самоорганізації населення;
- > повинні бути визначені як пріоритетні в нормативних актах і в актах органів місцевого самоврядування;
- > у даний час ще не вирішені і зважуються недостатньо ефективно;
- > потенційно можуть бути вирішені чи вже зважуються чи силами за участю некомерційних організацій.

Так, перелік пріоритетних соціальних проблем, рішення яких планується здійснити в Одесі з застосуванням соціального замовлення, затверджується по представленню міського голови міською радою і є складовою частиною плану соціально-економічного розвитку міста. При необхідності міська рада в поточному порядку може вносити зміни в затверджений перелік.

Визначено, що пропозиції для включення в перелік пріоритетних соціальних проблем надходять від постійних комісій, депутатських груп, депутатів, керувань і служб міськвиконкому, райадміністрацій, органів самоорганізації населення, підприємств, установ, організацій і об'єднань громадян, що діють на території міста, у підрозділ міськвиконкому, відповідальне за підготовку проекту плану соціально-економічного розвитку міста, що узагальнює ці пропозиції й у виді проекту переліку пріоритетних соціальних проблем міста представляє міському голові для винесення на розгляд ради.

Після затвердження радою протягом визначеного терміну (порядку двох місяців) служби міськвиконкому за узгодженням з відповідними постійними депутатськими комісіями розробляють і вносять на розгляд міськвиконкому комплекс проектів завдань на рішення пріоритетних соціальних проблем із застосуванням соціального замовлення.

Як показує досвід, при першому застосуванні механізму соціального замовлення в практиці роботи якого-небудь органа місцевого самоврядування в складі комплексу завдань варто передбачити кілька завдань на розробку і реалізацію щодо короткострокових пілотних соціальних чи програм соціальних проектів для можливості практичного відпрацювання на їхньому прикладі технологічних процедур соціального замовлення.

Комплекс завдань на рішення соціальних проблем із застосуванням соціального замовлення після схвалення міськвиконкомом виноситься на твердження міської ради, як правило, разом із проектом соціально-економічного розвитку і проектом бюджету міста на майбутній рік.

Після затвердження міською радою комплексу завдань на рішення соціальних проблем із застосуванням соціального замовлення орієнтовані обсяги фінансових ресурсів, що планується виділити в майбутньому році для фінансування робіт по соціальних замовленнях з міського і районного бюджетів, позабюджетних джерел, а також з цільових фондів, що знаходяться

в розпорядженні органів місцевого самоврядування в місті, включаються у виді окремих позицій у відповідні плани бюджетних і позабюджетних витрат підрозділів, призначених замовниками..

Розроблювачі механізму соціального замовлення в Одесі виходить з того, що основою для його здійснення є цільова соціальна чи програма соціальний проект, розробка і реалізація яких може йти двома шляхами. Перший - конкурсним двухетапним добором найкращих варіантів цільових соціальних програм і проектів, розроблених некомерційними організаціями (з наступним наданням переможцям права реалізації цих програм і проектів як виконавців соціальних замовлень). Другий - підготовкою соціальних програм і соціальних проектів самими замовниками, тобто силами розроблювачів, призначених рішенням чи міськвиконкому розпорядженням міського голови з числа підрозділів міської ради і виконкому, або робочої групи, створеної розпорядженням міського голови з представників різних служб міськвиконкому і депутатського корпусу, або сторонньою організацією, у тому числі некомерційної, що володіє для цього необхідною кваліфікацією. В останньому випадку питання розробки цільової соціальної програми (соціального проекту) також може зважуватися на конкурсній основі з застосуванням соціального замовлення.

Вибір одного з двох зазначених варіантів виробляється по кожній із соціальних проблем у процесі підготовки проектів завдань на їхнє рішення, а також у ході розгляду проектів завдань міськвиконкомом і твердження міською радою, виходячи зі складності і масштабів соціальних проблем, наявності необхідної інформації, накопиченого досвіду і фахівців відповідної кваліфікації.

Розроблені цільові соціальні програми у встановленому порядку затверджуються міською радою. У рішенні міськради, яким затверджується цільова соціальна програма, як правило, указується, яка її чи частина програма в цілому може бути реалізована з застосуванням соціального замовлення, а також призначається підрозділ -координатор програми.

Соціальні проекти, що не є складовими частинами цільових соціальних програм і мають самостійне соціальне значення, розробляються в тому ж порядку, що і цільові соціальні програми, і затверджуються міськвиконкомом. Вони, як правило, реалізуються з застосуванням соціального замовлення цілком, без розподілу на частині.

У Положенні про соціальне замовлення чітко визначено, хто може виступати як замовник. Замовниками соціальних замовлень, здійснюваних на міському рівні, можуть бути підрозділу міськвиконкому, що беруть участь у реалізації цільових соціальних чи програм соціальних проектів. Замовниками соціальних замовлень на районному рівні є райдержадміністрації, міськвиконкоми (чи райвиконкоми в містах, де діють районні ради), а на рівні самоорганізації населення — відповідні органи самоорганізації .

При необхідності вибору замовника з декількох підрозділів, що беруть участь у реалізації цільової соціальної чи програми соціального проекту, за розпорядженням міського голови може проводитися конкурс замовників. Переможець конкурсу призначається замовником соціального замовлення і наділяється відповідними повноваженнями.

Виконавці соціальних замовлень, що забезпечують реалізацію цільових соціальних програм і соціальних проектів, а також розроблювачі цих програм і проектів визначаються в ході конкурсу соціальних програм і проектів і конкурсу виконавців соціальних замовлень. Як правило, обидва види конкурсу поєднують і проводять одночасно.

Для підготовки і проведення конкурсів створюються міська і районні конкурсні комісії. Персональний склад міської конкурсної комісії затверджується розпорядженням міського голови, персональний склад районних конкурсних комісій – відповідними районними адміністраціями (райвиконкомом).

Наприклад, до складу міської конкурсної комісії, затвердженою міським головою Одеси, увійшли представники постійних депутатських комісій із соціальної політики, культури, утворенню і науці, охороні здоров'я й екології, законності, правопорядку і правозахисту, а також начальник міськфінуправління, начальник відділу в керуванні правового контролю, президент Асоціації підтримки цивільних ініціатив “КОВЧЕГ”, заступник директора по науковій праці Одеського суспільного інституту соціальних технологій. Очолив постійну комісію секретар міської ради, заступником голови призначений представник постійної депутатської комісії з удосконалювання структури керування містом, секретарем - начальник відділу соціально-економічного розвитку управління.

Районні конкурсні комісії можуть очолювати заступники голови райдерж-адміністрацій (райвиконкомів), а в їхній склад входить депутати районних рад або депутати міської ради, обрані в даному районі (у випадку, якщо районні ради не створені), працівники райадміністрацій, райвиконкомів, представники розташованих на території району підприємств і установ, а також діючих на його території некомерційних організацій.

Конкурсні комісії проводять свою роботу у формі засідань, що скликаються по мірі необхідності і уповноважені за участю в них не менш двох третин від загальної кількості членів комісії. Рекомендується засідання комісії проводити відкрито, на них можуть бути присутніми представники ЗМІ, а також брати участь експерти й інші особи, які не є членами комісії, із правом дорадчого голосу.

Конкурсна комісія в першому турі конкурсу соціальних програм і проектів розглядає пропозиції, що надійшли від учасників конкурсу, і визначає з їхнього числа претендентів на розробку соціальних програм і проектів, а в другому турі – розглядає надійшли від претендентів проекти

цільових соціальних програм і соціальних проектів і визначає з числа їхніх авторів переможця конкурсу - виконавця соціального замовлення..

Окремо конкурсна комісія розглядає пропозиції, що надійшли на конкурс виконавців соціального замовлення по реалізації соціальних програм і проектів, а також визначає переможця конкурсу - виконавця соціального замовлення.

Конкурси соціальних програм, проектів і виконавців соціальних замовлень затверджуються розпорядженнями міського голови, інформація про них публікується у всіх засобах масової інформації.

В оголошеннях про конкурси перелічуються соціальні проблеми (по номінаціях), що виносяться для рішення з застосуванням соціальних замовлень за участю некомерційних організацій, вимоги до учасників і подаванням на конкурс документам, а також час і місце роботи конкурсної комісії.

До конкурсів соціальних програм, проектів і виконавців соціального замовлення допускаються некомерційні організації, у статутах яких участь у рішенні відповідних соціальних проблем передбачено як основну діяльність, а також мається відповідна ліцензія (для випадків, де це необхідно).

У міському конкурсі можуть брати участь обласні, міські і районні в місті некомерційні організації, а також підрозділу міжнародних і всеукраїнських некомерційних організацій, зареєстровані в місті (районах міста). Причому статус некомерційної організації, що подає заявку на участь у конкурсі, не може бути нижче рівня соціального замовлення, зазначеного в умовах конкурсу. Комерційні організації можуть брати участь у конкурсі тільки через засновані ними благодійні організації.

Досвід практичної роботи некомерційної організації, що подає заявку на участь у конкурсі, у відповідній області соціальної сфери повинний бути не менш визначеного терміну (трьох місяців) на момент закінчення терміну подачі заявок.

І ще одна з обов'язкових умов: некомерційна організація допускається до участі в конкурсі при наявності гарантії, що вона здатна чи самостійно за допомогою спонсора внести необхідну суму додаткового фінансування (до 25% від загальної суми соціального замовлення, включаючи витрати на проведення конкурсу). Умовою участі некомерційної організації в конкурсі є також відсутність у неї заборгованості по сплаті податків і відрахувань у державні цільові фонди.

У випадку, якщо некомерційна організація, що подає заявку на участь у конкурсі, не забезпечує виконання хоча б одного з перерахованих вище вимог, вона до участі в конкурсі не допускається.

Конкурсна комісія в триденний термін після одержання заяв повідомляє кожного заявника про визнання його учасником першого туру конкурсу, або йому повідомляється про необхідність доробки представлених їм документів, або направляється письмове мотивоване відмовлення в участі в конкурсі.

Повернення заявнику документів через їхню чи некомплектність неналежного оформлення не перешкоджає повторній подачі документів на конкурс після внесення необхідних виправлень у рамках установленого терміну.

При розгляді пропозицій, що надійшли, конкурсна комісія визначає їхню відповідність завданню і можливість реалізації у реальних умовах, оцінює економічний, соціальний та інший ефект, а також оригінальність методів рішення соціальної проблеми. Крім цього конкурсна комісія враховує організаційну, фінансову і матеріально-технічну заможність організації-учасника, наявність у неї досвіду роботи в розглянутій сфері і персоналу необхідної кваліфікації.

На підставі розгляду індивідуальних оцінок членів комісії, висновків експертів, заслуховування, при необхідності, пояснень авторів пропозицій, конкурсна комісія з кожної номінації визначає переможця конкурсу, що одержує право укласти соціальний контракт із замовником соціального замовлення в якості його виконавця після твердження цільової соціальної програми (соціального проекту) у встановленому порядку.

Передбачається, що по кожній номінації конкурсна комісія може дати рекомендації переможцю конкурсу по залученню до участі в здійсненні соціального замовлення як співвиконавців інших учасників конкурсу, що не стали переможцями, але цікаві пропозиції, що представили на конкурс.

Конкурсна комісія може дати свої рекомендації також міській раді (щодо цільової соціальної програми) і міськвиконкому (щодо соціального проекту) по обґрунтованій зміні обсягу засобів, спочатку запланованих на здійснення соціального замовлення, а також орієнтованого загального обсягу засобів, передбачених на виконання всієї цільової соціальної програми (соціального проекту).

Конкурс виконавців соціального замовлення проводиться в один тур і має своєю метою виявити з числа некомерційних організацій найбільш ефективних виконавців соціального замовлення по реалізації затверджених міською радою цільових соціальних програм (чи їхніх окремих складових частин), а також затверджених міськвиконкомом соціальних проектів.

Переможцем конкурсу виконавців соціального замовлення визнається учасник, що щонайкраще обґрунтував і організаційно проробив заходи, що забезпечують виконання завдань конкурсу.

Переможець конкурсу одержує статус виконавця соціального замовлення й укладає з замовником соціальний контракт, що підписується замовником і виконавцем протягом десяти днів із дня затвердження міським головою протоколу про підсумки конкурсу виконавців або твердження міською радою цільової соціальної чи програми міськвиконкомом соціального проекту, визнаних кращими на конкурсі соціальних програм і проектів.

Залежно від характеру завдання договір на виконання соціального замовлення може бути найбільш близьким за своєю правовою сутністю або

до одного з видів договорів підряду, зокрема побутового замовлення, або до договору відплатного надання послуг. Перший вид договору матиме місце, якщо його предметом є робота, яка створює матеріальні цінності, що повинні бути передані замовнику, у другому випадку – це договір з обслуговування побутових потреб громадян. У третьому випадку виконавець зобов'язується за завданням замовника надати послуги (зробити визначені дії), а замовник зобов'язується оплатити ці послуги.

До соціального контракту прикладається календарний план виконання робіт і калькуляція їхньої кошторисної вартості, підготовлені виконавцем.

Замовник соціального замовлення, не втручаючись в поточну діяльність виконавця, здійснює контроль змісту, термінів, якості виконання робіт і надання послуг виконавцем відповідно до умов соціального контракту, вносить, при необхідності, свої рекомендації виконавцю по усуненню відхилень, що намітились, при необхідності вносить свої пропозиції координатору цільової соціальної програми по обґрунтованій зміні термінів і інших умов виконання соціального контракту.

Замовник акумулює на спеціальному рахунку фінансові засоби з джерел, передбачених у затвердженій цільовій соціальній програмі (соціальному проекті) і робить фінансування виконавця відповідно до порядку, установленого соціальним контрактом, при цьому він здійснює попереднє й остаточне фінансування виконавця за умови належного виконання ним вимог соціального контракту і контролює в розрізі кожного джерела цільові витрати виконавцем і співвиконавцями фінансових засобів, спрямованих на виконання соціального замовлення.

Замовник паралельно з виконавцем виконує пост контрактний моніторинг стану цільової соціальної групи протягом терміну, обговореного в соціальному контракті.

Виконавець соціального замовлення організовує на власний розсуд виконання соціального контракту в рамках передбаченого основного і додаткового фінансування і кошторису витрат при обов'язковому дотриманні термінів, кількісних і якісних параметрів виконуваних робіт (послуг, що робляться) відповідно до умов соціального контракту.

Координацію дій виконавця соціального замовлення з іншими учасниками виконання соціального проекту здійснює замовник соціального замовлення, а координацію дій виконавця соціального замовлення з іншими учасниками виконання цільової соціальної програми здійснює координатор програми, призначений при її затвердженні.

Усі корективи в укладений соціальний контракт повинні вноситися лише по обопільній згоді замовника і виконавця на основі мотивованих пропозицій, що можуть виникнути в кожній зі сторін в силу об'єктивних чи суб'єктивних причин та у процесі виконання соціального замовлення.

У випадку виникнення форс-мажорних обставин, що перешкоджають одній з сторін чи обом сторонам здійснювати свої зобов'язання за соціальним контрактом, питання про подальше продовження його дії виносяться на розгляд координатора цільової соціальної програми або міського голови, що своїм розпорядженням може створити спеціальну комісію для з'ясування всіх обставин справи і підготовки рекомендацій з даного питання.

Контроль якості виконуваних виконавцем у ході здійснення соціального замовлення робіт і соціальних послуг, що робляться їм, виробляється замовником у порядку і за показниками, обумовленими соціальним контрактом. Для підсумкової оцінки якості виконаних робіт і стану цільової соціальної групи, на рішення проблем якої спрямований соціальне замовлення, замовником можуть, при необхідності, запрошуватися експерти чи створюватися спеціальні експертні групи. Незалежна експертна оцінка передбачається як дійсно універсальний індикатор якості всіх процедур, пов'язаних із розробкою і реалізацією соціальних програм, здійсненням соціальних замовлень. Отже, експертні процедури повинні бути обов'язково включені в нормативні документи, які потрібно розробити Кабінету Міністрів у контексті створення і впровадження нормативної бази соціального замовлення в Україні .

Кожна із указаних властивостей соціальної програми оцінюється за певними критеріями у балах. Логічність системи критеріальних оцінок, її повнота, визначеність і обґрунтованість кожного критерію – це база, яка забезпечує кінцеву об'єктивність і виваженість оцінки пропозицій, що надходять на конкурс.

За умови, якщо результати виконаних робіт з кількісних і якісних характеристик відповідають умовам соціального контракту, замовником оформляється “Акт про приймання виконаних робіт”, що підписується сторонами. А в тому випадку, коли результати роботи виконавця не повною мірою відповідають умовам соціального контракту, за рішенням замовника йому може бути надана можливість у визначений термін усунути недоліки, що мають місце, і після завершення цієї роботи повторно пред'явити її замовнику.

Для здійснення зворотного зв'язку і більш повного аналізу ефективності роботи, здійсненої в ході виконання соціального замовлення, з ініціативи замовника чи виконавця можуть проводитися соціологічні опитування серед членів цільової соціальної групи й інших споживачів соціальних послуг. Дані цих досліджень у сполученні з матеріалами моніторингового контролю можуть стати основою для підготовки нового завдання на рішення соціальної проблеми з застосуванням соціального замовлення.

Керуючись принципами гласності, відкритості, широкій опори на суспільні ресурси, організатори соціального замовлення забезпечують активне висвітлення всіма способами масової інформації здійснення соціального замовлення на всіх стадіях його життєвого циклу, включаючи

виявлення і формулювання пріоритетних соціальних проблем, розробку і твердження цільових соціальних програм і соціальних проектів, конкурси виконавців соціального замовлення, хід робіт з реалізації програм і проектів, оцінку підсумків виконаних робіт.

Регулярно, не рідше раз у квартал, хід здійснення соціальних замовлень повинний розглядатися на рівні замовників і заступників міського голови, не рідше раз у півріччя виноситися на розгляд міськвиконкому і міської ради.

Для обміну досвідом, у тому числі з іншими регіонами, і удосконалення технології застосування механізмів соціального замовлення в практиці роботи органів місцевого самоврядування з ініціативи депутатських комісій, управлінь і служб міськвиконкому, (райдержадміністрацій, райвиконкомів), некомерційних організацій, доцільно проводити “круглі столи”, семінари, науково-практичні конференції з проблем соціального замовлення, видавати інформаційні, нормативно-методичні і довідкові матеріали.

Для стимулювання участі некомерційних організацій і підприємців у рішенні соціальних проблем міста, району, міськрада, міськвиконком, (райдержадміністрації, райвиконкоми) приймають у встановленому порядку заходи економічної підтримки виконавців і спонсорів соціальних замовлень, включаючи надання пільг по сплаті державних податків і зборів у частині, що надходить у місцевий бюджет, надання пільг по сплаті місцевих податків і зборів, надання пільг по орендній платі й інших пільгах у межах своєї компетенції.

Юридичні і фізичні особи, що надають додаткові ресурси на здійснення соціальних замовлень (спонсори соціальних замовлень), повинні також користуватися підтримкою місцевої влади в межах конкретних соціальних замовлень.

Практика показує, що найбільш адекватною правовою основою виконання соціального замовлення є договір (контракт) про відплатну послугу, що укладається між органом державної влади чи місцевого самоврядування і виконавцем соціального замовлення. Організаційною основою соціального замовлення є цільова соціальна програма або її складова – соціальний проект. При цьому на відміну від кошторисно-бюджетного засобу фінансування в системі соціального замовлення кошти виділяються не на фінансування утримання установи (організації), а на здійснення певного комплексу заходів.

Такий програмно-цільовий метод вирішення проблем має декілька переваг, зокрема він дозволяє точніше порівняно з методами відомчого фінансування розрахувати обсяги ресурсів (фінансових, інтелектуальних, кадрових), необхідних для вирішення проблеми. У той час, коли відомче

фінансування неминуче має рутинний характер, програмний метод незамінний при рішенні нових чи міжвідомчих проблем.

В системі кошторисно-бюджетного фінансування органи державного управління і місцевого самоврядування зобов'язані надавати грошові кошти усім своїм установам відповідно до визначених нормативів. У системі ж соціального замовлення, виступаючи стороною в цивільному процесі, ці органи користуються свободою договору, тобто можуть вибирати юридичну особу, з якою буде укладений договір, і вільно узгоджувати його умови в межах власних повноважень.

Істотною відмінністю договору на виконання соціального замовлення від договору на виконання державного (регіонального, муніципального) замовлення і договору підяду є те, що у першому випадку споживачами цих послуг будуть люди, які не зв'язані з виконавцем ніякими зобов'язаннями. У свою чергу, ці відмінності вимагають уключення у договір соціального замовлення (соціальний контракт) спеціальних засобів контролю з боку замовника складу і якості наданих послуг і механізмів захисту прав споживачів цих послуг.

Організаційно-правові, соціально-економічні та соціально-політичні аспекти соціального замовлення.

Впровадження механізму соціального замовлення приведе до розширення опори на суспільні ресурси при виконанні соціальних програм. Це забезпечується умовами конкурсів на право стати виконавцем соціальних замовлень.

Розв'язання завдання щодо підвищення соціальної творчої активності населення забезпечуватиметься відкритістю конкурсів, що додає упевненість кожному в тім, що його цікава ідея, пропозиція будуть почуті та прийняті до уваги, не говорячи вже про те, що прийняття закону про соціальне замовлення додасть імпульс підвищенню творчої активності населення, як свого часу прийняття Закону України “Про об'єднання громадян” привело до помітного зростання їхньої чисельності.

Упровадження механізму соціального замовлення розраховано також на підвищення соціальної захищеності всіх категорій населення, тому що громадський контроль за виконанням соціальних програм істотно підвищить їхню ефективність, а некомерційні організації стануть більш мобільними та професійними. Це дозволить активізувати нові джерела громадських ініціатив і допоможе найменш захищеним верствам населення знайти реальну опору в суспільстві.

Розробка та упровадження механізму соціального замовлення стимулює найбільш адекватний перерозподіл соціальної відповідальності між державою і суспільством, виходячи з конкретної сучасної ситуації, особливо в умовах проведення в Україні адміністративної реформи й істотного скорочення адміністративно-управлінського апарату.

Аналіз переваг механізму соціального замовлення свідчить, що ця соціальна технологія є однією з найефективніших форм міжсекторного партнерства і досягнення соціальної згоди. Некомерційні організації стають рівноправними партнерами держави в рішенні соціальних проблем суспільства. Широке залучення некомерційних організацій, громадськості до участі в публічних конкурсах і реалізації соціальних замовлень усуне підозри у населення в нерациональному використанні коштів, які виділяються на соціальні потреби. Усе це зміцнить соціальне взаєморозуміння і дозволить досягти соціальної згоди на шляху формування громадянського суспільства, що зрештою створить у суспільстві соціальний і духовний плацдарм для реального й ефективного проведення економічних, політичних і соціальних перетворень у нашій країні, забезпечить динамічне, резонансне підвищення міжнародного авторитету України, її інвестиційної привабливості.

Наводилися приклади успішно проведених конкурсів соціальних проєктів (муніципальних грантів) в кількох містах України, які, на думку деяких учасників, є технологічно простішими, ніж запропонована схема. А це суттєво для початкового етапу налагодження партнерських взаємин, особливо за наявного загалом невисокого фахового рівня неприбуткових організацій.

Нині в Україні прийнято і реалізується ціла низка загальнодержавних соціальних програм. Однак поки що програмний метод не має належного розвитку на всіх рівнях державної влади й особливо місцевого самоврядування. Пріоритет при розробці та затвердженні бюджетів усіх рівнів, як і раніше, віддається принципу відомчого фінансування, що істотно знижує його ефективність. Перебудова бюджетного процесу в напрямі збільшення частки коштів, виділених на цільові програми, і відмовлення від залишкового принципу їхнього фінансування — це поки найбільш складна, однак найбільш актуальна проблема на шляху впровадження соціального замовлення.

Враховуючи, що соціальне замовлення являє собою форму вирішення переважно складних соціально значущих проблем загальнодержавного і місцевого рівнів, розробку і впровадження цього механізму в країні треба здійснювати на всіх рівнях: загальнодержавному, регіональному, муніципальному і навіть на рівні самоорганізації населення як складової місцевого самоврядування.

Досвід практичних дій із впровадження соціального замовлення в Одесі, з одного боку, підтвердив принципову правильність обраної концепції цієї соціальної технології, а з іншого – виявив певні проблеми на шляху її впровадження. Ці проблеми обумовлені, головним чином, неготовністю окремих посадових осіб та лідерів некомерційних організацій до праці і співпраці у нових умовах, що знов підкреслює необхідність особливої уваги до процесу кадрового забезпечення реформ у системі соціального захисту

населення і вимагає додаткових зусиль при реалізації курсу на оновлення соціальної політики.

Пілотні проекти доцільно здійснювати із залученням коштів міжнародних фондів і місцевих спонсорів. Це дозволить більш ефективно відпрацювати весь технологічний ланцюжок механізму соціального замовлення.

Для більш точного визначення правової сутності соціального замовлення необхідно його відрізнити від цільового фінансування і державного (регіонального, муніципального) замовлення. Реалізацію соціального замовлення забезпечують спеціальні повноваження місцевих органів влади щодо проведення інвестиційної політики, однак це не єдина форма за якою можливо проводити фінансування НПО. Іншою поширеною формою є надання грантів.

7. Грант як форма міжсекторного партнерства

На даний час в законодавстві України відсутнє юридично оформлене визначення поняття грант, так як і не визначені особливості договірних відносин, що складаються в процесі його реалізації.

Разом з тим в світі поняття грант застосовується в різних галузях суспільної діяльності. Загальноприйняте визначення гранту в в секторі неприбуткових організацій - це певна сума коштів, які надаються донором шукачеві для виконання конкретної роботи (проекту). Кошти надаються без необхідності повернення, але тільки одноразово. Грант є способом підтримки ініціатив недержавних структур - насамперед – громадських .

Пошук різноманітних методів покращення соціальних послуг населенню через надання органами місцевого самоврядування грантів недержавним організаціям розпочався в 2000 році. Сьогодні столиця України є визнаним лідером позитивних соціально-економічних та духовно-культурних процесів у нашій державі. Поряд з економічними перетвореннями формуються і утверджуються інститути громадянського суспільства, зростає громадська активність киян.

На початку 2000 року Київською міською радою була прийнята нова програма "Партнерство: міська влада - об'єднання громадян" серед пріоритетних завдань, якої є залучення громадських організацій до розв'язання соціальних проблем міста. З цією метою започатковано в м. Києві проведення конкурсу соціальних проектів серед недержавних організацій.

Конкурс організований з ініціативи Головного управління праці та соціального захисту населення і Головного управління з питань внутрішньої політики на виконання розпоряджень Київської міської державної адміністрації від 26.09.2000 №1710 "Про проведення конкурсу соціальних проектів " та від 20.12.2000 №2252 "Про створення Наглядової ради

конкурсу". Координатором проведення конкурсу була громадська організація "Благодійний фонд "Приватна ініціатива". Участь у конкурсі взяли 341 організацій. З них 15 громадських організацій оголошено переможцями. За результатами конкурсу кращі проекти були включені до фінансування міської програми "Турбота"

Однак при виконанні цих проектів не було залучені ресурси з інших джерел. На наш погляд прикладом започаткування спільної роботи державних органів місцевої влади з громадськими організаціями та залучення до виконання соціальних програм додаткових коштів може бути спільне проведення ярмарків соціальних послуг. Участь у таких заходах беруть громадські, благодійні, державні організації, бізнесові структури, а також міжнародні донорські та сервісні організації й вітчизняні засоби масової інформації.

З метою презентації сучасних інноваційних технологій в сфері соціальної роботи з жінками, дітьми, молоддю та різними категоріями сімей та визначення пріоритетних напрямків діяльності Український державний центр соціальних служб для молоді спільно з Українським національним комітетом молодіжних організацій, Українським інститутом соціальних досліджень, Всеукраїнським громадським центром "Волонтер", Ресурсним центром розвитку громадських організацій "Гурт" та Лігою соціальних працівників України вперше в Україні з 5 квітня по 5 листопада 2000 року було проведено "Всеукраїнського ярмарку соціальних проектів, послуг та технологій"

Заключним етапом запланованих заходів стало проведення 4-5 листопада 2000 року в м. Києві Ярмарку соціальних проектів та послуг, що організували Ресурсний центр "Гурт" та Київська державна адміністрація. Захід отримав підтримку Корпусу миру США в Україні та Тасіс- проекту "Соціальна допомога", Головного управління соціального захисту населення м. Києва, Школою соціальної роботи Національного університету "Києво-Могилянська академія".

Цікаві напрацювання є і в Донецьку, де 15 жовтня 2001 року відбулась Перша ярмарка громадських організацій Донецької області. В ярмарці прийняли участь більше 100 громадських організацій області, представники місцевих органів влади, засобів масової інформації, міжнародних фондів, підприємці. На даний час проведення таких ярмарок є традицією і для інших міст України.

Організація і проведення ярмарків надала можливість громадським організаціям та державним структурам (соціальним службам для молоді, органам соціального захисту населення) презентувати соціальні проекти і послуги для потенційних клієнтів, незалежних інвесторів та бюджетних установ соціального спрямування. Визначити найбільш ефективні на даний час соціальні технології та форми надання соціальних послуг державними і недержавними організаціями, привернути уваги бізнесових структур до соціальних проблем мешканців регіонів.

Отже, можемо зробити висновок, що через проведення соціальних ярмарків може бути налагоджено співпрацю громадських організацій з органами місцевої державної влади, комерційними структурами, підтримку ділових контактів, привернено увагу засобів масової інформації до можливостей розв'язання гострих соціальних проблем.

Свого роду зразком у сфері додаткового залучення ресурсів при виконанні соціальних проєктів може служити досягнення грантових програм, які надавались міжнародними організаціями. В Донецьку у вересні 2000 року на замовлення Управління у справах сім'ї, молоді та міжнародних зв'язків міської ради спеціалістами Регіонального Центру “Сприяння” та Молодіжного центру громадських ініціатив було розроблено проєкт конкурсу міні-грантів для молодіжних організацій, схему їх надання та документи, необхідні для проведення конкурсу.

За підсумками проведення конкурсу 2000-2001р.р. було профінансовано 25 з 39 поданих проєктів від міських молодіжних організацій та органів студентського самоврядування, що склало 64% від загальної кількості. Фінансування проводилось зі статті “реалізація молодіжних програм і проєктів” (стаття запланована саме для фінансування проєктів конкурсу міні-грантів, загальний розмір фінансування – 20000 грн.) та у межах міських акцій і подій Управління – це окрема стаття бюджету зі значно більшим обсягом фінансування. Таким чином обсяг фінансування, що виділено на програму міні-грантів складав близько 30000 грн. Крім того, за результатами рейтингу найкращі проєкти 2001 року отримали позаконкурсне фінансування на 2002 рік (5000, 2000 та 1000 грн.).

Конкурс міні-грантів супроводжувався навчальними семінарами і консультаціями з питань підготовки і управління проєктами. Було організовано кілька засідань-нарад з лідерами НДО, а також з представниками студентства Вузів та технікумів. Оцінку конкурсних заяв проводила Експертна Рада, склад якої був сформований на конкурсних засадах та затверджений на рівні керуючого справами міськвиконкому і тепер це вже чинний орган, що має всі права на прийняття рішень за цим конкурсом.

Типовим нормативно правовим актом місцевого самоврядування щодо надання муніципальних грантів в Україні може слугувати Положення „Про міський конкурс соціальних проєктів неприбуткових організацій” прийняте міською Чернівецькою міською радою на основі якого прийняті положення в Броварах, Бердичеві тощо.

Положення регулює Правові, організаційні та фінансово-економічні відносини, що виникають при підготовці, оголошенні та проведенні міського конкурсу соціальних проєктів неприбуткових організацій, що діють на території юрисдикції Чернівецької міської ради для отримання бюджетного фінансування у формі муніципальних грантів. Основними принципами надання муніципальних грантів є:

- відкритість процедур організації та проведення конкурсів;
- доступність інформації про конкурси та вимоги до організацій, що можуть претендувати на отримання грантів;
- об'єктивність та неупередженість конкурсних комісій;
- суспільно-корисний характер проектів, що подаються на конкурс;
- поінформованість громади про результати реалізації проектів організацій, що отримали муніципальні гранти.

У Положенні Муніципальний грант – цільова безповоротна фінансова допомога, що надається з міського бюджету НПО міською радою шляхом затвердження окремих програм фінансування у порядку, визначеному цим Положенням, відповідно до договору, за яким НПО має здійснити комплекс заходів, виконати роботи чи надати послуги в інтересах третіх осіб, відповідно до цілей та завдань організації, в обсягах, необхідних для реалізації проекту чи програми НПО, та які визначені договором. Соціальний проект НПО - комплекс взаємозв'язаних у просторі та часі заходів організаційного, економічно-фінансового та іншого характеру, направлених на вирішення чи пом'якшення соціальної проблеми, розроблений силами НПО і поданий на розгляд конкурсної комісії для отримання муніципального гранту. Загальна тривалість реалізації проекту не повинна перевищувати одного бюджетного року.

Визначаються пріоритетні напрями надання муніципальних грантів:

- боротьба з бідністю;
- охорона здоров'я та профілактики захворювань;
- соціальна підтримка та адаптація інвалідів, безробітних, малозабезпечених та осіб похилого віку;
- молодіжна політика;
- розвиток місцевої ініціативи та місцевого самоврядування;
- громадська освіта, аматорська культура та спорт;
- охорони довкілля;
- збереження культурної спадщини.

Визначення пріоритетів на кожен бюджетний рік здійснюється міською радою за поданням Координаційної ради керівників громадських організацій, політичних партій та виконавчих органів міської ради, яка визнається головною. Однак Комісія та структурні підрозділи ради можуть подавати до міського голови свої пропозиції щодо визначення пріоритетів у сферах, що належать до їх компетенції. Обов'язково при визначенні пріоритетів Координаційна рада враховує діючі в місті програми соціально-економічного та культурного розвитку, результати соціологічних чи експертних досліджень, покликаних виявити найбільш важливі для вирішення у місті соціальні проблеми, ініціює слухання за участю представників громадськості та готує аналітичну записку, де обґрунтовується обрання тих чи інших пріоритетів. Рішення про затвердження пріоритетів на оголошення конкурсів щодо отримання муніципальних грантів за поданням Координаційної ради,

визначення суми бюджетних коштів, що спрямовуються на ці цілі, розглядаються міським головою, ухвалюються виконкомом міської ради і публікуються в міській газеті протягом одного місяця від їх ухвалення.

Для проведення конкурсів та оцінки проєктів, поданих на отримання муніципальних грантів, Чернівецькою міською радою на термін повноважень міської ради утворюється міська конкурсна комісія у складі: голови комісії, заступника, секретаря та 6 членів комісії. Головою комісії за посадою є заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів міської ради, заступник голови комісії та секретар обираються із числа членів комісії на її першому засіданні більшістю голосів від складу комісії відкритим голосуванням.

До складу комісії за посадою входять: начальник управління праці та соціального захисту населення, начальник відділу у справах сім'ї та молоді, начальник відділу міжнародних відносин та зв'язків з громадськістю, голова постійної комісії міської ради з питань освіти, науки і культури, голова постійної комісії міської ради з питань праці та соціального захисту населення.

Кількість представників громадських організацій, що діють на території міста Чернівців, повинна становити не менше третини складу конкурсної комісії. Персональний склад комісії один раз на календарний рік може оновлюватися у частині представників громадських організацій.

Відбір кандидатур членів комісії від НПО здійснюється на засіданні Координаційної ради керівників громадських організацій, політичних партій та виконавчих органів міської ради за рекомендаціями НПО та заявами від кандидатів про згоду працювати у конкурсній комісії. Остаточне затвердження складу комісії здійснюється рішенням виконкому міської ради в порядку, встановленому регламентом виконкому міської ради. Міська рада інформує громадськість про утворення конкурсної комісії, її місцезнаходження та порядок діяльності.

У свою чергу конкурсна комісія: обирає відкритим голосуванням заступника голови та секретаря комісії; готує до розгляду на своїх відкритих засіданнях проєкти, що подаються на конкурс після отримання муніципальних грантів; організовує публічний захист проєктів, що пройшли у фінальну частину конкурсного відбору; приймає рішення про переможців конкурсу; вносить пропозиції до міської ради та відповідних депутатських комісій ради щодо внесення змін та доповнень до місцевих програм соціально-економічного та культурного розвитку міста з урахуванням досвіду реалізації проєктів та програм НПО; організовує навчальні семінари для НПО, що отримали муніципальні гранти з питань управління коштами та звітності за них.

В окремих випадках за рахунок коштів, виділених на фінансування муніципальних грантів, але не більше 10% суми, конкурсна комісія залучає додаткових експертів чи аудиторів для оцінки проєктів НПО, що подаються

на конкурс, чи перевірки здійснення проектів, які отримали фінансування. Також розглядає аналітичні звіти НПО про виконання проектів, що отримали фінансування та вирішує інші питання, що пов'язані з організацією та проведенням міських конкурсів на отримання муніципальних грантів.

Перед ухваленням рішення конкурсна комісія може заслуховувати запрошених на засідання необхідних експертів з правом дорадчого голосу, чи представників НПО, що подали заявку на конкурс, яка розглядається комісією. Експерти працюють на громадських засадах. Список експертів, а також порядок оцінювання їхньої роботи визначається міським головою.

Для того щоб взяти участь у конкурсі організація має бути юридичною особою з неприбутковим статусом, а сфера діяльності організації має включати територію Чернівців та відповідати пріоритетам конкурсу. З дати заснування організації до дати подання нею проекту на конкурс має пройти не менше одного року. Також організація не повинна мати заборгованості по сплаті за оренду приміщень та комунальні послуги за попередній звітний період. Проекти, подані від політичних партій, профспілкових та релігійних організацій не розглядаються.

Конкурс оголошується конкурсною комісією в місячний термін до проведення її засідання та визначення переможця. Термін подачі документів припиняється за 5 днів до засідання конкурсної комісії та визначення переможця.

Проведення конкурсу відбувається в 2 етапи: розкриття проектів та засідання конкурсної комісії, під час якої відбувається публічний захист проектів та приймається рішення щодо визначення переможців конкурсу. Після завершення приймання документів, в 5-денний термін до засідання комісії по розгляді проектів відбувається розкриття проектів. Розкриття здійснюється секретарем комісії. Головою комісії, чи особою, що його заміщає, оголошується про кількість поданих на конкурс проектів, та кожен член комісії отримує лист оцінки проекту.

На засіданні комісії кожен її член та комісія в цілому оцінює подані проекти відповідно до таких критеріїв: відповідність проекту визначеним пріоритетам; можливість отримання значного соціального ефекту від проекту з мінімальними затратами; довготривалий ефект від проекту; наявність власних чи залучених ресурсів для реалізації проекту; залучення до реалізації проекту інших НПО; можливість кількісної чи якісної оцінки успішності проекту; наявність в організації досвіду, кадрового та іншого ресурсного потенціалу для успішної реалізації проекту.

У випадку, якщо сума коштів, закладених на проекти, дорівнює або перевищує суму, еквівалентну 5000 євро, оплата проекту здійснюється відповідно до Закону України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти”.

Комісія також може прийняти рішення про проведення додаткового фінального розгляду у вигляді публічного захисту проектів, що претендують

на отримання гранту. При такій процедурі публічний захист проектів передбачає представлення проекту його керівником від організації, що подала проект, та його обговорення з участю членів комісії, представників інших НПО, журналістів, депутатів міської ради. До публічного захисту може бути допущено більшу кількість проектів, ніж можливо профінансувати, виходячи із суми коштів, виділених для муніципальних грантів рішенням ради. Остаточне рішення комісії щодо визначення переможців конкурсу, оформляється протоколом, який є доступним до копіювання.

Рішення щодо поданих проектів приймається простою більшістю голосів від складу членів комісії. При розгляді подібних за своєю суттю проектів різних НПО перевагу має проект, який є складовою частиною програми НПО, яка уже реалізується. Комісія може ухвалити одне з таких рішень: 1. профінансувати проект у повному обсязі; 2. профінансувати проект частково; 3. відмовити у фінансуванні. Розмір фінансування проектів може бути скоригований комісією за висновками експертів, чи за погодженням з НПО, що подала проект. При розгляді проектів к сть проектів, ніж можливо ожен член конкурсної комісії зобов'язаний не допускати конфлікту інтересів, який може мати місце при розгляді проекту, поданого організацією, засновником, членом чи пов'язаною особою з ким-небудь із керівництва якої є член комісії.

За результатами конкурсу виконком міської ради своїм рішенням затверджує перелік проектів, визнаних переможцями конкурсу. Рішення є підставою для включення проекту до плану заходів, зведеного кошторису і плану асигнувань міської ради. Продовж не пізніше 30 днів від дати ухвалення рішення конкурсною комісією про підтримку проекту між виконкомом та НПО укладається договір цільової фінансової допомоги на реалізацію проекту. Після оголошення результатів конкурсу обов'язково хід і результати виконання проектів, визначених переможцями конкурсу, висвітлюються у засобах масової інформації організацією-виконавцем за сприяння міської ради.

Джерелами фінансування муніципальних грантів є бюджетні кошти, які щорічно передбачаються в міському бюджеті і затверджуються міською радою у вигляді окремих програм або включення їх в існуючі програми. Не пізніше 15 днів від дня підписання договору, фінансове управління міської ради перераховує передбачену в договорі суму коштів на рахунок НПО.

Перерахування коштів може здійснюватись як одноразово, для грантів, сума яких не перевищує 3000 гривень, так і по етапах, визначених договором, для решти грантів, у міру виконаних робіт. Перерахування коштів по етапах здійснюється не пізніше 5 робочих днів від дня надходження звіту про виконання попереднього етапу та висновків фінансового управління міської ради. Аналітичний і фінансовий звіти за кожен етап проекту, так само як і за весь проект, подаються до Комісії не пізніше, ніж за 30 днів по закінченню дії проекту.

У разі виявлення невмотивованого розходження виконаної НПО роботи по проміжному етапу проекту, плану, визначеного проектом, комісія може звернутись до фінансового управління міської ради з офіційним поданням про припинення фінансування проекту до вирішення питання по суті. А у випадку коли НПО не надала звіт за попередній етап або коли у звіті були виявлені грубі порушення щодо узгоджених проектом статей витрат коштів, сума не перераховується до усунення недоліків.

НПО, що отримала муніципальний грант, не має права використовувати його кошти поза цільовим призначенням, а так само на ведення прибуткової діяльності. При порушенні НПО правил, визначених у Положенні, договір про муніципальний грант може бути розірваним за ініціативою Замовника, а сама НПО втрачає право на участь у міських конкурсах на отримання муніципального гранту протягом наступних 2-х бюджетних років.

По завершенні виконання проекту НПО подає повний описовий та фінансовий звіти, які погоджуються з виконавчим органом міської ради, що є куратором напрямку впровадження проекту, і потім подаються відповідно до Комісії та фінансового управління міської ради. Звіт має містити повний опис робіт, виконаних в рамках проекту, досягнуті результати (коротко - та довготермінові), а також інформацію про залучення до виконання проекту інших, не передбачених проектом ресурсів у формі коштів, майна, безкоштовної трудової участі, тощо.

Звіти є відкритими для ознайомлення і зберігаються в Комісії протягом одного року від закінчення проекту, після чого передаються на зберігання у міський архів. Протягом не пізніше одного кварталу по закінченні бюджетного року, Комісія готує інформаційне повідомлення про результати реалізації проектів НПО за минулий рік. Також під час терміну виконання проекту Комісія за власною ініціативою чи на прохання фінансового управління міської ради може здійснювати перевірку виконання НПО плану реалізації проекту, але не частіше одного разу в квартал.

Якщо розглядати по суті значення гранту як економіко-правового механізму взаємодії НДО та органів державної влади і органів місцевого самоврядування надзвичайно велика. З метою виявлення соціальних проблем і пошуку вирішення вже існуючих, але поки що не визнаних органами місцевого самоврядування пріоритетними, ці органи матимуть право фінансувати відповідні ініціативні розробки недержавних некомерційних організацій. Таке фінансування сприятиме поступового вироблення оптимального та найбільш ефективного варіанту вирішення існуючої соціальної проблеми.

Поряд з цим, визнаючи соціальну значимість розвитку громадянської ініціативи в цілому, як способу формування громадянами активної життєвої позиції, органи влади на конкурсній основі реалізують власні програми підтримки соціально значимих проектів і програм НДО.

Грант дозволяє також поступово формувати розвиток, професійно працюючих НДО, які можуть ефективно у відповідності з вимогами бюджетного, податкового і договірною права виконувати соціальні проекти і програми.

Для надання підтримки некомерційному сектору для виконання соціального замовлення, місцевим органам влади доцільно надавати можливість брати участь у механізмах надання грантів, що існують поза процесом одержання замовлень по урядових контрактах. Такі механізми можуть цілком фінансуватися за рахунок податків, але краще розвивати інші джерела фінансування і заохочувати місцевих громадян і бізнес грати свою роль у представленні засобів на соціальний і економічний розвиток, зменшуючи, таким образом, уразливість урядового фінансування для змін у настроях платників податків. Якщо місцеві засоби для надання грантів будуть вкладені в місцевий фонд чи трастовий фонд, що не належить уряду, тоді буде менше шансів для виникнення плутанини між грантами (що доставляються через не конкурсний процес таким фондом) і контрактами (що укладаються урядовим органом через конкурсний процес одержання замовлень).

Як бачимо, в Україні сьогодні накопичено достатній досвід роботи із реалізації соціальних програм та проектів і по силі можливості впроваджується міжнародний досвід. Важливу роль відіграє безпосередня оцінка якості послуг та ефективності використання ресурсів, яка дає змогу визначити організації, в які можна вкладати кошти для розвитку певних видів соціальних послуг взагалі та соціального замовлення зокрема.

Таким чином можна константувати, що сьогодні проблема взаємодії органів влади та місцевого самоврядування з громадськими організаціями у вирішенні проблем громадян включає в себе такі аспекти, як:

- > визначення пріоритетів використання бюджетних коштів на соціальні, екологічні, культурні програми (хворі діти, питна вода, дозвілля молоді тощо);
- > розробку Положення про муніципальне соціальне замовлення, конкурсів соціальних проектів, тощо (умови конкурсу, контроль, звітність, очікувані результати, поширення інформації в мас-медіа тощо);
- > розробка Положення про надання муніципальних грантів (проведення конкурсів, надання грантів, оприлюднення результатів);
- > обговорення та прийняття Положень (створення місцевих асоціацій громадських організацій та лобіювання);

Розробка нових технологічних механізмів керування соціальною сферою ураховує і їхню здатність органічно вбудовуватися в існуючу систему фінансових відносин і схем. Наївно і непрофесійно було би розраховувати на можливість одномоментної заміни галузевого принципу формування бюджету

і фінансування соціальної сфери на програмно-цільовий підхід. Завжди певна частка бюджету неминуче складатиметься з поточних галузевих витрат.

8. Фонди розвитку громади як форма міжсекторного партнерства

Іншою відомою моделлю організації міжсекторного партнерства є діяльність фондів місцевого розвитку "Community Foundation".

Чимало малих і середніх громад України стикаються з нібито нерозв'язною проблемою: як знайти інвестиції для вирішення нагальних місцевих проблем, якщо ці громади не мають ані багатих приватних донорів, ані великих бюджетів?

Прибуткових підприємств у цих громадах часто немає або ж їм бракує вільних коштів, а через це й власні доходи місцевого бюджету є недостатніми. Щодо державних субсидій, то вони спрямовуються на забезпечення радше мінімальних соціальних стандартів, аніж конкретних пріоритетів розвитку окремих громад. Отже, "бюджети розвитку" в українських громадах зазвичай мізерні і фактично не виконують своєї основної функції.

Можливості органів місцевого самоврядування залучати додаткові кошти через створення різноманітних позабюджетних фондів останнім часом зазнали істотних обмежень. Зокрема, законодавство про бюджет не лише заборонило пряму участь органів місцевого самоврядування і комунальних підприємств у створенні позабюджетних і благодійних фондів, а й зупинило на 2004 рік податкову пільгу на суми благодійних пожертв до 5% оподаткованого прибутку підприємств.

Відомо, що під прямим впливом органів місцевого самоврядування квоти на пожертви часто спрямовуються саме в позабюджетні фонди. Крім того, вимоги сплатити внески понад квоту призводять до численних скарг "донорів". Було відзначено, що кількість скарг підприємців на "соціальні побори" органів місцевого самоврядування" втричі перевищувала А головне, позабюджетні фонди виявилися недостатньо ефективним засобом соціального інвестування, бо вони мало зважали на потреби розвитку власне громади, а слугували радше засобом патронажу місцевої влади, надто напередодні виборів.

Які ж переваги мають фонди розвитку громади?

Багаторічна практика діяльності фондів розвитку громад дозволяє визначити чотири основні їх відмінності:

- 1) територіально обмежені рамки діяльності в інтересах окремої громади;
- 2) залучення доходів із різноманітних місцевих джерел;

3) надання прямої фінансової підтримки іншим неприбутковим організаціям, органам місцевого самоврядування та окремим громадським ініціативам;

4) управління і прийняття рішень представницькими органами та підзвітність громаді.

Перші фонди розвитку громад (ФРГ) було створено в Сполучених Штатах Америки на початку ХХ століття. Від традиційних приватних благодійних фондів їх відрізняло те, що рішення про розподіл коштів у ФРГ приймали представницькі комітети, що виражали інтереси громади загалом. Близько 800 ФРГ діють нині у США і Канаді; вони мають різноманітні форми і багатий досвід, яким певною мірою можуть скористатися й українські фонди.

ФРГ у країнах Західної Європи (Фонд Північної Ірландії, Фонд Франції та ін.) виникли після Другої світової війни. Вони опікуються переважно проблемами депресивних регіонів, щоб якомога ефективніше використати місцеві ресурси для їх модернізації. Переважна більшість таких фондів діє у Великобританії і Німеччині.

У Латинській Америці, Африці та Східній Європі на можливість ФРГ звернули увагу лише в останні 10-15 років. ФРГ національного рівня діють у Польщі і Болгарії. Добре відомі фонди функціонують у містах Тольятті (Росія), Усті-над-Лабем (Чехія) та Банська-Бистриця (Словаччина). Останній фонд цікавий тим, що стартовий капітал йому надав муніципалітет; утім, довіру громади плекала не реклама власне фонду, а реальні історії успіху одержувачів грантів, вдало поширені місцевими ЗМІ. Підсумок: за 10 років фінансові ресурси фонду з первинних 30 тисяч доларів зросли до 700 тисяч.

В Україні подібні до ФРГ організації впродовж кількох років працюють, наприклад, у містах Рівному, Івано-Франківську, Донецьку та Одесі. Вони використовують різні схеми фінансування залежно від специфіки конкретних громад. Так, у багатьох крамницях Рівного встановлено скриньки для пожертв, а в Івано-Франківську основну частку коштів надає рада меценатів, що включає представників місцевих банків та фінансових установ, зокрема відділень "Вестерн юніон".

Ще з десятків неурядових організацій лише декларують себе як фонди розвитку громад, але фактично не збирають коштів із місцевих джерел і не перерозподіляють їх. Однак щоб бути визнаним як фонд розвитку громад, недостатньо збирати цукерки на щорічні благодійні акції.

На відміну від приватних чи позабюджетних фондів ФРГ здатні запропонувати кожному членові громади чи підприємству, яке зацікавлено

працювати на території громади, три основних переваги: розподіл витрат, розподіл ризиків та організаційну незалежність. ФРГ дозволяють приватному донору вносити прийнятні внески у зручний для нього час чи за узгодженням із фондом графіком. Це означає, що ФРГ фінансує проекти незалежно від наявності коштів у конкретних донорів і може досягати певних довгострокових цілей розвитку громади.

Розмір окремого внеску та фінансовий стан окремого донора не є вагомим чинником ні для фонду загалом, ні для його проектів: ФРГ акумулює відносно невеликі інвестиції з численних джерел і в зручних для донорів формах. Для ФРГ немає занадто малих внесків - і жоден член громади не є аж настільки убогим, щоб зовсім нічого не мати для внеску, хоча б у формі власного часу чи експертних порад. Прийняття рішень про використання внесків спрямовано на отримання соціального ефекту щодо якості життя в громаді загалом. ФРГ не є засобом політичного патронажу, "іміджевою" кишеньковою установою окремих донорів або лобістом пільг для окремих груп - адже фонд спирається на численних донорів, і рішення щодо управління ним та пріоритетів його діяльності приймають представники різних груп громади, професійні експерти і менеджери. Втім, внески можна використовувати згідно з цілями, визначеними чи узгодженими з конкретним донором. Деякі ФРГ формують іменні фонди, якими управляють за дорученням приватних донорів або на підставі договорів пожертви. Ризики і витрати донорів ФРГ скорочує завдяки професійній експертизі, моніторингу та наданню інших подібних послуг, пов'язаних із виконанням проектів. За винятком окремих корпоративних фондів приватні донори, як правило, не мають для цього необхідної кваліфікації чи часу. До того ж саме фонд забезпечує своєчасне надання звітності і донорам, і громаді, і державним органам. ФРГ можуть фінансувати і власні проекти, але головною їхньою функцією є перерозподіл коштів в інтересах місцевих добровільних асоціацій, фондів, комунальних та інших установ, що надають ефективні послуги громаді. В міжнародній практиці ФРГ діють фактично як фінансові установи, які надають радше ресурси, ніж конкретні послуги. Розміри окремих грантів, як правило, не перевищують еквівалента кількох сотень доларів. Контроль за цільовим використанням коштів полегшує норма Цивільного кодексу, яка обумовлює, що при порушенні договору пожертви донор може вимагати повернення основної суми або відшкодування збитків, у тому числі через суд (Цивільний кодекс 2003 р., ст. 730.). Закон висуває і високі вимоги до звітності ФРГ щодо напрямів та ефективності використання коштів і перед окремими донорами, і перед усією громадою. Зазвичай ФРГ оприлюднюють свої звіти в місцевих засобах масової інформації та в окремих публікаціях.

Спеціальних законодавчих актів про фонди розвитку громад в Україні станом на травень 2004 року не існує, що, природно, дещо стримує їх поширення і викликає чергові нарікання на "недосконалість" національного

законодавства. Але, як у будь-якому бізнесі, фонди одержують не щось "досконале", а лише те, про що зуміли домовитися з контрагентом.

Британським фондам, які навчилися переконувати приватних донорів, цілком вистачає двох законів про благодійність, прийнятих ще 1603-го та 1891 року. Щодо правового регулювання власне фондів, то українські ФРГ можуть застосовувати наразі два базових закони: Цивільний кодекс 2003 року і закон про благодійні організації 1997 року. Цивільний кодекс регулює створення і діяльність непідприємницьких установ (Цивільний кодекс 2003 р., ст. 83-103.), а згаданий закон з-поміж видів благодійних організацій виділяє благодійні фонди (Закон про благодійництво і благодійні організації № 531/97, ст. 6.). Основні положення цих актів мало відрізняються один від одного, але оскільки зареєструвати до 1 липня 2004 року можна лише благодійні фонди, розглянемо докладніше саме їхні особливості. До того ж статус непідприємницьких установ як неприбуткових організацій наразі остаточно не визначено. Місцеві благодійні фонди можуть мати єдиного засновника - фізичну чи юридичну особу, в тому числі іноземну. За цього тільки засновники мають право призначати наглядову раду - контрольний і консультативний орган, що забезпечує досягнення фондом його статутних цілей і виконання відповідних завдань. Реєстраційний збір при створенні місцевого благодійного фонду становить на сьогодні 17 грн., а структури всеукраїнського рівня - 34 грн. (Постанова КМУ № 383 від 30.03.1998 р., п. 1.). Мінімальний розмір початкового капіталу чи внесків для благодійних фондів наразі не встановлено, однак можливі зміни законодавства саме з цього питання. Благодійні фонди, зареєстровані як неприбуткові організації, не сплачують податку на землю, податків на прибуток і на додану вартість на суму добровільних пожертв у грошовій чи - це важливо! - натуральній формі, а також на деякі інші передбачені законом види доходів (у т. ч. пасивні доходи, субсидії з місцевого бюджету та іноземні гранти, а також доходи від основної діяльності, зокрема від подання благодійної допомоги) (Закон про оподаткування прибутку підприємств № 334/94, п. 7.11.3, 7.11.13; закон про податок на додану вартість № 168/97, п. 5.1.21.). Адміністративні витрати благодійних фондів обмежує закон - до 20% річного бюджету, але не менш важливим чинником цього є обов'язкова, по суті, участь волонтерів: зарплату можуть одержувати лише президент (голова), але не члени правління чи інші посадові особи благодійного фонду (Закон про благодійництво і благодійні організації № 531/97, ст. 17, 20.). Вище не було згадано окремо про фонди, створені як громадські організації, адже їхньою метою - згідно з дещо застарілим законом 1992 року про об'єднання громадян - є захист інтересів лише членів цих організацій. Але наразі такий поділ є радше формальним: громадські організації можуть називатися "фондами", а ті, що одержали код ознаки неприбутковості 0006, прирівнюються щодо оподаткування податком на прибуток до благодійних організацій (Закон про оподаткування прибутку

підприємств № 334/94, п. 7.11.1.) і можуть одержувати пожертви та вести благодійну діяльність.

У малих громадах дуже часто відчувається потреба в розв'язанні деяких специфічних проблем силами власне ФРГ, а не через гранти чи підтримку інших організацій. Ідеться, по суті, про об'єднання групи активістів та приватних донорів для досягнення конкретних цілей, як-от ремонт об'єктів комунальної інфраструктури чи проведення якоїсь важливої для громади акції. У цьому випадку виконання всіх процедур реєстрації і звітності в численних державних установах забирає багато, можна сказати, зайвого часу. Але легалізувати таку діяльність, безумовно, потрібно. Тому в селах чи міських мікрорайонах є сенс створювати "міні-фонди" розвитку громад - по суті, в режимі окремого рахунку - у формі простого товариства (Цивільний кодекс 2003 р., ст. 1132-1143.) чи громадської організації, легалізованої шляхом повідомлення (Закон про об'єднання громадян № 2460-ХІІ, ст. 14; постанова КМУ № 140 від 26.02.1993 р.). Ці організації не можуть одержати статусу неприбуткових, бо вони не є юридичними особами. Але їхні правові недоліки часто перебільшують: вони можуть одержати дозвіл на печатки і штампи (Наказ Міністерства внутрішніх справ № 17 від 11.01.1999 р.), а процедури відкриття окремих рахунків та управління ними для фізичних осіб, які розпоряджаються коштами "міні-фонду", навіть простіші, ніж для юридичних осіб. Головне, що установчий договір простого товариства або положення про легалізовану громадську організацію дозволяють чітко врегулювати головне питання (хто, коли, що і скільки вносить), юридично це зафіксувати і здійснювати ефективний контроль. Наприклад, кошти зі спеціального рахунку уповноважена товариством особа може зняти лише за наявності підписів ще одного чи кількох членів товариства. І це дозволяє уникнути багатьох проблем та конфліктів, що їх спричиняє правова невизначеність і безконтрольність: так, у деяких українських громадах, що вдавалися до "самооподаткування" своїх членів для фінансування конкретних акцій, зібрані кошти раптом зникали - і відповідати виявлялося нікому.

Деякі ФРГ прагнуть забезпечити свою довгострокову стабільність завдяки використанню частини своїх активів не для благодійної діяльності, а для одержання пасивних доходів - процентів, дивідендів, страхових виплат і роялті (Закон про оподаткування прибутку підприємств № 334/94, п. 7.11.13.). Ці доходи неприбуткових організацій (у т. ч., за певних умов, і доходи від орендної плати) звільнені від податків на прибуток і на додану вартість, що дозволяє протягом тривалого часу акумулювати кошти для витратних проєктів та стабільно фінансувати поточні проєкти і витрати ФРГ. Тому важливим для таких ФРГ є можливість управляти ендавментами - коштами та цінними паперами, які вносяться на рахунок у банку чи небанківській фінансовій установі і доходи від яких використовуються для фінансування цільової благодійної допомоги чи грантів. (Закон про податок на доходи фізичних осіб № 755, п. 9.7.5.) Як правило, ендавменти діють у

формі депозитних рахунків, адже процентні ставки на депозити в Україні значно вищі, ніж в інших європейських країнах, особливо в іноземній валюті. Але виникають дві проблеми, способи залагодження яких кожен фонд шукає самостійно. По-перше, аби доходи від ендавменту ефективно покривали поточні витрати ФРГ, основна сума має дорівнювати принаймні 100 тисячам доларів США. Знайти таку суму для більшості фондів складно, і часто це забирає не один рік. З іншого боку, попри привабливість процентних ставок в Україні, в кожному конкретному випадку належить проаналізувати, чи не буде вигідніше інвестувати ці кошти в щось інше, що сприятиме діяльності власне ФРГ, - в обладнання, приміщення, рекламу чи навчання персоналу. Перевагою ендавментів є також значне скорочення ризиків для приватних донорів. Адже вони можуть відкрити власні депозитні рахунки і переказувати ФРГ лише проценти, а не відразу основну суму. Витрачання і відчуження основної суми ендавменту без згоди донора закон прямо забороняє. Крім того, згідно з умовами договорів пожертви (Цивільний кодекс 2003 р., ст. 728-730.) донори можуть обумовити такі майбутні показники використання доходів від основної суми, що через рік чи інший визначений наперед строк можуть вимагати повернення основної суми пожертви.

У класичному вигляді фонди місцевого розвитку діють як неприбуткові і самоврядні благодійні установи, що управляють постійною сукупністю фондів згідно з програмами і пріоритетами донорів відповідних фондів, і використовують пасивні доходи від цих фондів для досягнення довгострокових вигод для громади або її частки (визначеної території чи групи осіб). Основною діяльністю цих фондів є надання грантів (юридичною формою яких ми вважаємо договори про безоплатні послуги), зокрема, на підставі пропозицій дорадчих і контрольних органів, у складі яких є представники громадськості, експерти та службовці органів місцевого самоврядування.

Після прийняття в грудні 2000 року Закону України “Про внесення змін до Декрету КМУ “Про прибутковий податок з громадян” щодо оподаткування благодійної допомоги” в українське законодавство вперше запроваджено інститут капітального фонду, транслітерований як “ендавмент” (англ. Endowment). Йдеться саме про фонд, який має постійний капітал і використовує для благодійної допомоги лише пасивні доходи від цього капіталу.

Отже, Фонди розвитку громади є дуже цікавою формою між секторного партнерства опанування переваг якої українським громадам ще попереду.

Список використаної літератури:

1. Хананашвили Н.Л., Якимец В.Н. Смутные времена социальной политики в России. Фонд “НАН”. М., 1999
2. М.Н. Кривошеєв, Л.О. Юрченко, О.М. Меркулов. Підхід до вирішення питань соціального партнерства у місцевому самоврядуванні // www.niup.gov.ua.
3. Марина Либоракина, Михаил Флямер, Владимир Якимец. Социальное партнерство // Деньги и благотворительность - Февраль 1997.- №1 (13)
4. Вінников О.Ю., Соф’янц Н.А. Правові засади соціального партнерства в територіальних громадах України: громадські організації та органи влади. – Севастополь: “Вебер”, 2001.- 96.
5. Іванова О. Передумови формування соціальної політики в Україні // Соціальна робота в Україні: перші кроки/ Під ред. В.Полтавця.- К: Видавничий дім "KM Academia", 2000. - сс.87-111.
6. Програма “Україна 2010”. Консолідація українського суспільства: реалії, перспективи// УАДУ.- 1999.
7. Ул’яна Бігун. Партнерські стосунки неурядових організацій і органів влади в розробці екологічної політики // Вісник програми сприяння парламенту України – Червень 2002.
8. Каролина Ньюман. Сравнительные исследования и законы по вопросам социального партнёрства. – К. ИГО, 2000
9. Закон України “Про організації роботодавців” від 24.05.2001 (ВВР, 2001, № 32).
10. Закон України “ Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності” від 15.09.1999 (ВВР, 1999, № 45).
11. Закон України “Про об’єднання громадян” від 16.06.92 (ВВР, 1992, № 34).

12. Закон України “Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України “Про прибутковий податок з громадян” щодо оподаткування благодійної допомоги” від 7.12.2000 (ВВР, 2001, № 4)
13. Закон України “Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні” від 16.12.1993 (ВВР, 1994, № 4)
14. Закон України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” від 22.10.1993 (ВВР, 1993, № 45)
15. Закон України “Про соціальну роботу з дітьми та молоддю” від 21.06.2001(ВВР, 2001, № 29)
16. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” від 23.03.2000 (ВВР, 2000, № 27)
17. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення” від 3.03.1998 (ВВР, 1998, № 35).
18. Закон України “Про молодіжні та дитячі громадські організації” від 1.12.1998 (ВВР, 1999, № 1).
19. Закон України “Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності” від 15.09.1999 (ВВР, 1999, N 45).
20. Закон України “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” від 21.03.91(ВВР, 1991, № 21).
21. Закон України “Про освіту” від 4.06.1991(ВВР, 1991, № 34).

1. Словник:

Волонтерство - добровільна, на безоплатній основі, участь громадян у розв'язанні певного питання

Грант - певна сума коштів, які надаються донором шукачеві для виконання конкретної роботи (проєкту). Кошти надаються без необхідності повернення, але тільки одноразово. Грант є способом підтримки ініціатив недержавних структур – насамперед – громадських організацій

Громадянин - дієздатна особа, яка є членом територіальної громади, має всі права, які з цього випливають, і може брати участь у житті громади та впливати на прийняття рішень

Громадянське суспільство

- * Організація суспільних відносин, яка передбачає демократичні принципи підготовки, прийняття та контролю за виконанням рішень при активній участі громадян
- * Суспільство здатне до самоорганізації (самоврядування) на демократичних принципах
- * Суспільство, в якому впроваджуються і реально забезпечуються права та свободи громадян, передбачені Конституцією України
- * Суспільство, де люди в теорії та на практиці є носіями влади і усвідомлюють це

Громадська філантропія – орієнтована на розвиток територіальної громади діяльність, що полягає у добровільному та безоплатному наданні ресурсів у вигляді фінансів, натуральної допомоги, робіт та послуг (у т. ч. волонтерство) організаціями, установами, угрупованнями та окремими громадянами

Залучення громадян

- * Комплекс засобів та соціальних [технологій, який дозволяє залучити членів територіальної громади до прийняття рішень в межах компетенції громади, та для здійснення реального самоврядування гарантованого законодавством.
- * З іншого боку – це метод використання експертних, консалтингових та інших ресурсів територіальної громади для вирішення місцевих проблем

Місцеві ресурси - сукупність матеріальних, фінансових, інтелектуальних та інших засобів територіальної громади, які дозволяють розв'язувати місцеві проблеми

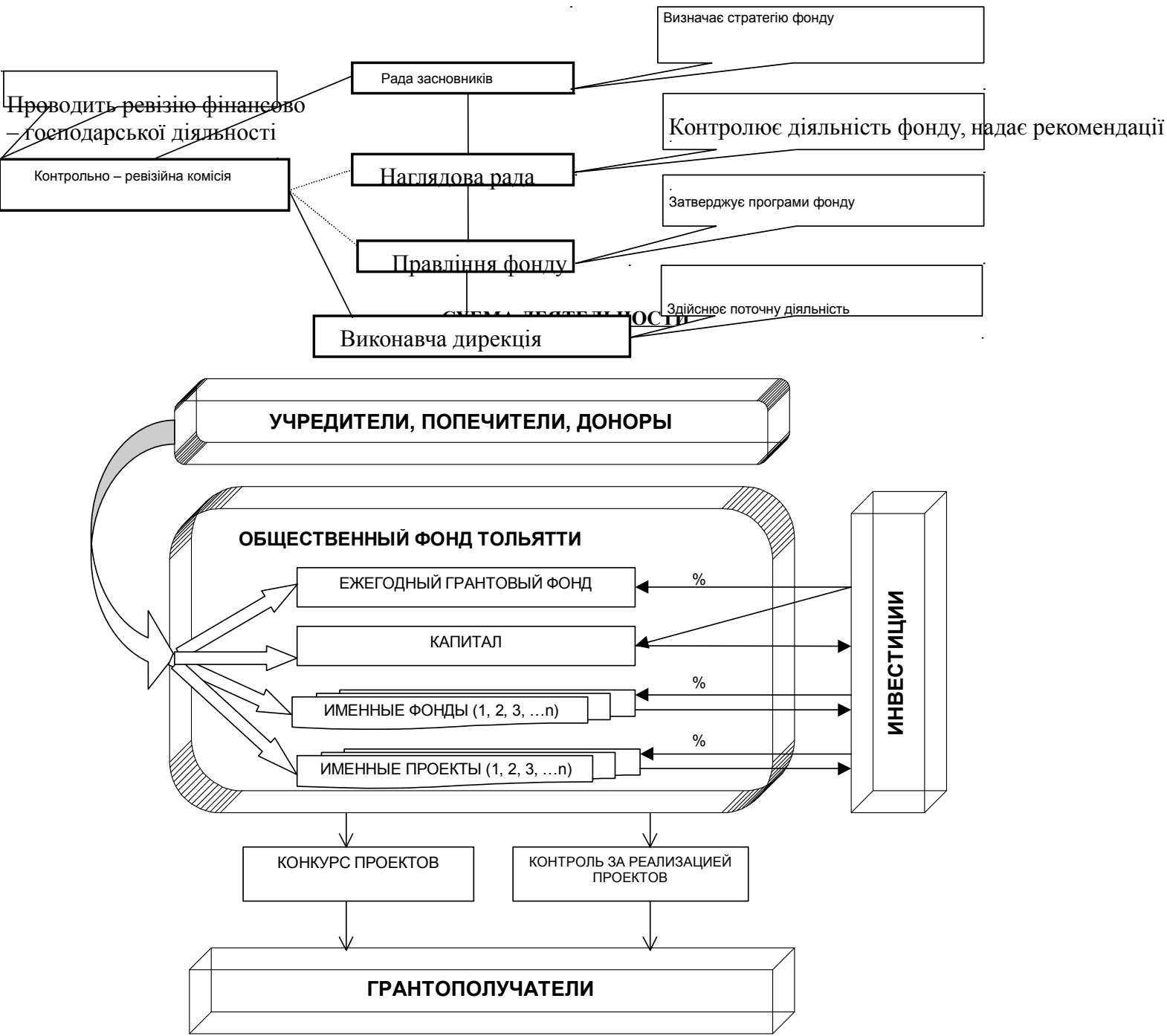
Неурядова організація - неприбуткова організація, яка працює за рахунок добровільного об'єднання зусиль та ресурсів громадян (організаційних, економічних, тощо) заради досягнення обраної мети.

Міжсекторне партнерство - налагодження конструктивної взаємодії між трьома силами - першим, другим та третім сектором - державними структурами, комерційними підприємствами та громадськими (неприбутковими, недержавними) організаціями будь-якого суспільства при вирішенні соціально-значимих проблем (бідність, безпритульність, сирітство, насильство, тощо), що здійснюється у рамках діючого законодавства і спрямоване на покращення нормативно-правової бази проведення раціональної соціальної політики.

Територіальне самоврядування

- * Гарантоване державою право вирішення місцевих питань членами територіальної громади під свою відповідальність.
- * Реальна здатність територіальної громади здійснювати управління власним майном, приймати рішення відносно власного розвитку та здійснювати усі дії віднесені до компетенції громади законом.
- * Право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою суспільних прав під свою власну відповідальність в інтересах місцевого населення.

Додаток 2. Приклад Структури Фонду розвитку громади (Тольятті)

Додаток 3. СТАТУТ МІСЬКОГО БЛАГОДІЙНОГО ФОНДУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ “ФОНД ОДЕСИ ”

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Міський благодійний фонд територіальної громади “Фонд Одеси”, надалі Фонд, є благодійною некомерційною організацією у формі благодійного фонду, заснованою з метою підтримки соціальних, благодійних, культурних, освітніх і інших суспільно корисних ініціатив, спрямованих на вирішення проблем територіальної громади м. Одеси.

Повна назва Фонду: Міський благодійний фонд територіальної громади “Фонд Одеси”.

Скорочена назва Фонду: “Фонд Одеси”.

1.2. Фонд, виконуючі свої статутні завдання, діє на основі Конституції України, Цивільного кодексу України, Закону України “Про благодійництво та благодійні організації”, інших законів, а також нормативних актів органів місцевого самоврядування, цього статуту.

1.3. Діяльність Фонду ґрунтується на принципах добровільності, рівноправності, самоврядування і законності.

1.4. Після державної реєстрації Фонд є юридичною особою, має у власності відокремлене майно, може від свого імені здобувати майнові й особисті немайнові права, бути позивачем і відповідачем у суді, господарському та третейському судах. Фонд має самостійний баланс, рахунки в установах банку, включаючи валютний, круглу печатку зі своєю назвою, штампи і бланки.

1.5. Фонд може мати зареєстровану у встановленому порядку символіку, у тому числі емблеми, прапори і вимпели.

1.6. Майно, передане Фонду його засновниками, членами, є власністю Фонду. Фонд використовує майно для цілей, визначених у цьому статуті.

1.7. Місцезнаходження Фонду: Україна, м.Одеса, вул. Велика Арнаутська,42.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ФОНДУ

2.1. Метою діяльності Фонду є надання благодійної та цільової допомоги для підтримки соціально-культурних програм, що здійснюються на території м. Одеси.

2.2. Предметом Фонду є благодійна діяльність, спрямована на вирішення соціально-культурних проблем м. Одеси

2.3. Завданнями Фонду є:

- Надання допомоги, підтримка і захист громадян які потребують такої підтримки і захисту;
- сприяння зміцненню миру, дружби і згоди між народами, запобігання соціальних, національних, релігійних конфліктів;
- сприяння зміцненню престижу і ролі родини в суспільстві;
- сприяння захисту материнства, дитинства і батьківства;
- підтримканадання допомоги у розвитку науки, культури, мистецтва, освіти, духовного розвитку особистості;
- сприяння профілактиці й охороні здоров'я громадян, а також пропаганда здорового способу життя, надання допомоги у поліпшенні морально-психологічного стану громадян;
- сприяння розвитку фізичної культури і масового спорту;
- надання допомоги в охороні довкілля і захисту тварин;
- сприяння розвитку самоорганізації населення;
- сприяння розвитку та підтримка громадських та благодійних організацій м. Одеси.

2.4. Фонд фінансує суспільно-корисні програми і заходи, спрямовані на вирішення соціально значимих проблем територіальної громади м. Одеси за рахунок своїх і притягнутих коштів шляхом проведення конкурсів.

2.5. Основні форми благодійної діяльності Фонду:

- надання набувачам благодійної допомоги одноразової або систематичної фінансової, матеріальної (цільової та нецільової) та іншої допомоги в установленому чинним законодавством порядку;
- фінансування конкретних цільових програм;

- допомога на основі договорів (контрактів) про благодійну діяльність;
- дарування або дозвіл на безоплатне (пільгове) використання об'єктів власності Фонду;
- дозвіл на використання назви, емблеми, символіки Фонду;
- надання допомоги послугами чи переданням результатів діяльності Фонду;
- прийняття на себе витрат по безоплатному, повному або частковому утриманню об'єктів благодійництва;
- здійснення благодійної діяльності в інших формах, не заборонених законодавством України.

3. ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ ФОНДУ

3.1. Для досягнення статутних цілей Фонд має право:

- вільно поширювати інформацію про свою діяльність;
- брати участь у виробленні рішень органів державної влади й органів місцевого самоврядування в порядку, передбаченому чинним законодавством;
- сприяти проведенню зборів, мітингів, демонстрацій, ходів і пікетувань в порядку, передбаченому чинним законодавством;
- засновувати засоби масової інформації і вести видавничу діяльність;
- представляти і захищати свої права, законні інтереси в органах державної влади, органах місцевого самоврядування;
- здійснювати в повному обсязі повноваження, передбачені законодавством про благодійні організації;
- створювати ендаумент;
- виступати з ініціативами по різних питаннях громадського життя, вносити пропозиції в органи державної влади;
- засновувати інші некомерційні організації;
- разом з іншими благодійними організаціями утворювати союзи й асоціації;
- підтримувати прямі міжнародні контакти і зв'язки.

3.2. Фонд може здійснювати інші права, передбачені чинним законодавством України відповідно зі статутними метою та завданнями.

3.3. Фонд зобов'язаний:

- дотримувати законодавство України, загальновизнані принципи і норми міжнародного права, що стосуються його сфери діяльності, а також норми, передбачені цим статутом та іншими установчими документами;
- забезпечувати відкритий доступ, включаючи доступ засобів масової інформації, до своїх щорічних звітів.

3.4. Кошториси про розміри і структуру фінансових надходжень Фонду, а також про розміри його майна, його витратах, чисельності працівників, про оплату їхньої праці і про залучення добровольців не є конфіденційною інформацією.

4. ЗАСНОВНИКИ ФОНДУ

4.1. Засновники Фонду мають рівні права і несуть рівні обов'язки з іншими учасниками Фонду. Юридичні особи, що стали засновниками Фонду, не втрачають статус юридичної особи.

4.2. Засновники засновують Фонд, затверджують Статут і формують його органи управління.

4.3. Засновники надають матеріальну підтримку Фонду протягом усієї його діяльності і беруть участь у діяльності Фонду через своїх представників. Засновники Фонду не можуть використовувати майно Фонду у власних інтересах.

5. УЧАСНИКИ ФОНДУ

5.1. Учасниками Фонду можуть бути підприємства, організації, установи, фізичні особи, які підтримують мету і завдання Фонду, приймають участь у його діяльності й роблять постійну матеріальну чи іншу підтримку діяльності Фонду.

Учасники не мають відокремленого права на яку-небудь частину власності Фонду, включаючи їх внески у Фонд.

У випадку вибуття чи виключення зі складу Фонду їх внески у Фонд не повертаються.

Прийом до учасників та добровільний вихід зі складу учасників Фонду провадиться Правлінням Фонду.

5.2. Учасники мають право:

- брати участь в управлінні Фондом у порядку, визначеному цим статутом;
- одержувати інформацію про діяльність Фонду;
- вносити пропозиції по організації і управлінню діяльністю Фонду.

5.3. Учасники зобов'язані:

- дотримувати цього статуту і виконувати рішення органів управління Фондом;
- виконувати свої обов'язки перед Фондом, у тому числі і пов'язані з його підтримкою;
- не розголошувати конфіденційну інформацію Фонду.

Учасник Фонду, неналежним чином виконуючий свої обов'язки або перешкоджаючий своїми діями досягненню мети Фонду, може бути виключений зі складу учасників Фонду.

Виключення з числа учасників Фонду провадиться Правлінням.

6. КЕРІВНІ ОРГАНИ

6.1. Вищим органом управління Фонду є Загальні збори учасників Фонду (далі – Загальні збори).

6.2. Склад Загальних зборів формується з числа учасників (представників учасників) Фонду.

6.3. До компетенції Загальних зборів відноситься вирішення наступних питань:

- внесення змін і доповнень у цей статут;
- по представленню Правління затвердження пріоритетних проблем (номінацій), по яким проводяться конкурси;
- визначення принципів формування і використання майна Фонду,
- формування Правління Фонду, Наглядової Ради, дострокове припинення їх повноважень;
- затвердження річного звіту і річного бухгалтерського балансу, благодійних програм;
- затвердження фінансового плану Фонду і внесення в нього змін;
- прийняття рішень про створення некомерційних організацій, про участь у таких організаціях;
- реорганізація та ліквідація Фонду.

6.4. Голова Загальних зборів обирається простою більшістю голосів на засіданні Загальних зборів. Термін його повноважень складає п'ять років. Голова Загальних зборів здійснює повноваження, пов'язані з підготовкою і проведенням засідань Загальних зборів, збереженням документації проведених засідань.

6.5. Засідання Загальних зборів скликаються Головою Загальних зборів по представленню Голови правління Фонду не рідше одного разу в рік. Засідання Загальних зборів правомочні, якщо на засіданні представлена більшість учасників Фонду. При відсутності кворуму засідання відкладається і Головою Правління встановлюється наступна дата засідання, але не більш ніж через 30 (тридцять) днів з дати засідання, що не відбулося.

6.6. Рішення Загальних зборів приймаються більшістю голосів, за винятком п.п. 1) і 8) п. 6.3. цього статуту, по яким рішення приймаються кваліфікованою більшістю в ? голосів. Кожен учасник Загальних зборів має право одного вирішального голосу.

6.7. Між засіданнями Загальних зборів загальне керівництво діяльністю Фонду здійснює Правління Фонду (далі - Правління), що обирається Загальними зборами. Правління складається не менш чим із трьох осіб.

6.7.1. Термін повноважень Правління складає п'ять років.

6.8. Правління Фонду є постійно діючим колегіальним органом Фонду.

6.9. До компетенції Правління відноситься рішення наступних питань:

- підготовка і представлення на розгляд і затвердження вищого органу управління річного звіту про діяльність Фонду;
- визначення і надання Загальним зборам на затвердження пріоритетних проблем (номінацій), по яким проводяться конкурси;
- визначення внутрішньої структури органів Фонду і затвердження Положень про структурні (що не є відокремленими) підрозділи Фонду;
- визначення чисельності й умов оплати праці посадових осіб і персоналу Фонду;
- призначення посадових осіб Фонду й припинення терміну їх повноважень;
- затвердження розміру і порядку використання коштів на утримання апарату і забезпечення діяльності Фонду;
- ухвалення рішення про розпорядження нерухомим майном Фонду;
- сприяння роботі конкурсної комісії;
- залучення додаткових джерел фінансування програм Фонду;
- інші питання відповідно до цього статуту.

6.10. Засідання Правління правомочне, якщо в його роботі беруть участь більш половини членів Правління.

6.11. Засідання Правління скликаються Головою Правління і проводяться не рідше одного разу в три місяці. Голова Правління відкриває і веде засідання Правління. За письмовою вимогою будь-якого члена Правління Фонду в семиденний термін Головою Правління повинне бути скликане позачергове засідання Правління Фонду. 6.12. Голова Правління обирається простою більшістю голосів на засіданні Правління з числа членів Правління. Термін повноважень Голови Правління складає п'ять років. Голова Правління здійснює повноваження, пов'язані з підготовкою і проведенням засідань Правління, збереженням документації засідань, а також підписує трудовий договір (контракт) з посадовими особами Фонду.

6.13. З усіх питань рішення Правління приймаються простою більшістю голосів. Кожен член Правління має право одного вирішального голосу.

6.14. Правління Фонду здійснює свою діяльність на громадських засадах, однак Фонд вправі здійснювати компенсацію витрат, безпосередньо зв'язаних за участю в роботі Правління.

6.15. До посадових осіб Фонду відносяться:

- виконавчий директор Фонду;
- заступник виконавчого директора Фонду;
- головний бухгалтер.

6.16. Компетенція посадових осіб визначається відповідними посадовими інструкціями, затвердженими Правлінням Фонду, і трудовими договорами (контрактами).

6.17. З посадовими особами трудовий договір (контракт) укладає від імені Фонду Голова Правління Фонду

6.18. Посадові особи Фонду звільняються від займаної посади Правлінням по підставах і в порядку, передбаченому трудовим законодавством і укладеними з ними трудовими договорами (контрактами).

6.19. Виконавчий директор Фонду очолює виконавчу дирекцію, здійснює поточне керівництво діяльністю Фонду. Виконавчий директор Фонду призначається і звільняється від посади Правлінням. Трудові відносини з ним регулюються трудовим договором (контрактом), що укладається від імені Фонду Головою Правління. Виконавчий директор підзвітний Загальним зборам і Правлінню Фонду.

6.19.1. Термін перебування на посаді Виконавчого директора може бути перерваний у будь-який час з ініціативи Правління і за рішенням Загальних зборів на підставі дій, що наносять шкоду іміджу і фінансовому положенню Фонду, неналежного виконання покладених на нього функцій, з попереднім повідомленням Виконавчого директора відповідно до чинного законодавства.

6.20. Виконавчий директор Фонду виконує наступні функції:

- є присутнім на засіданнях статутних органів Фонду без права голосу;
- затверджує правила внутрішнього розпорядку і штатний розклад Фонду;
- без доручення діє від імені Фонду, представляє його у відносинах з будь-якими юридичними і фізичними особами, органами влади і управління в Україні і за кордоном;
- без доручення укладає від імені Фонду договори, видає доручення, відкриває в банках рахунки, зберігає печатку Фонду;
- приймає на роботу і звільняє персонал Фонду на підставі трудового договору (контракту) і діючого законодавства;
- забезпечує виконання рішень Загальних зборів і Правління;

- розпоряджається майном Фонду, у тому числі і коштами, для матеріально-технічного забезпечення статутної діяльності Фонду в рамках, визначених Правлінням;
- виконує інші функції, крім тих, які не є виключною компетенцією Загальних зборів і Правління Фонду.

Виконавчий директор зобов'язаний надавати Правлінню, Наглядовій Раді і Загальним зборам будь-яку інформацію про оперативну діяльність Фонду по першій їх вимозі.

6.21. Заступник Виконавчого директора Фонду здійснює функції Виконавчого директора у разі його відсутності.

7. НАГЛЯДОВА РАДА

7.1. Наглядова рада здійснює нагляд за діяльністю Фонду, використанням коштів Фонду (у тому числі про доцільність їх використання), дотриманням законодавства, а також подає на розгляд Загальних зборів довгострокові програми діяльності Фонду.

7.2. Наглядова рада проводить регулярні перевірки не рідше двох разів у рік і позачергові перевірки діяльності органів управління Фонду.

7.3. Склад Наглядової ради формують Загальні збори по представленню Правління.

7.4. Склад Наглядової ради формується по 1 (одному) представнику від кожного засновника, представників органів виконавчої влади міста, некомерційних організацій, представників бізнес-структур, а також громадян України, що користуються повагою та авторитетом. Термін повноважень Наглядової ради і кожного окремого члена складає один рік і може бути поновлений, але не більш ніж 2 разів. Засновник вправі відкликати свого представника з Наглядової ради і призначити нового.

7.5. До складу Наглядової ради не можуть входити члени Правління Фонду, посадові особи Фонду, матеріально відповідальні особи.

7.6. Наглядова рада інформує про результати своєї діяльності Загальні збори, період між його засіданнями - Голову Правління Фонду.

7.7. Наглядова рада зобов'язана направляти як спостерігача з правом дорадчого голосу одного зі своїх членів на кожне засідання Загальних зборів і, по своєму розсуду - на будь-яке засідання Правління.

7.8. Засідання Наглядової ради проводяться раз на півроку та правомочні, якщо в їх роботі беруть участь більш половини її членів. Наглядова рада приймає рішення на своїх засіданнях кваліфікованою більшістю в ? голосів. Кожен член Наглядової ради має право одного голосу.

7.9. Наглядова рада Фонду здійснює свою діяльність на громадських засадах.

7.9.1. Діяльність Наглядової ради може регламентуватися Положенням про неї, яке затверджується Правлінням.

7.10. Для перевірки і підтвердження річної фінансової звітності Фонд може користатися послугами спеціалізованої аудиторської організації (зовнішній аудит).

8. КОНКУРСНА КОМІСІЯ.

8.1. Організацію і проведення конкурсів проводить конкурсна комісія, яка здійснює свою діяльність згідно Положення про конкурсну комісію, затвердженим Правлінням.

8.2. Організація конкурсу здійснюється по номінаціях, підготовлених Правлінням та затвердженим Загальними зборами.

9. МАЙНО ФОНДУ

9.1. Фонд є власником землі, майна, будинків, спорудження, устаткування, цінних паперів, ендаменту, інформаційних ресурсів, інтелектуальної власності та іншого майна і коштів, переданих йому засновниками, учасниками, добродійниками і придбаних їм по підставах, передбачених діючим законодавством.

9.2. Фонд може робити у відношенні його власності будь-які угоди, які не суперечать законодавству України, статуту Фонду, побажанням добродійника.

9.3. Фонд не вправі використовувати на оплату праці адміністративно-управлінського персоналу більш 20 відсотків фінансових коштів, що витрачаються Фондом за фінансовий рік.

9.4. Благодійні пожертвування в натуральній формі спрямовуються на благодійні цілі протягом одного року з моменту їх одержання, якщо інше не встановлено добродійником чи благодійною програмою.

9.5. Майно Фонду не може бути передано (у формах продажу, оплати товарів, робіт, послуг і в інших формах) засновникам Фонду на більш вигідних для них умовах, чим для інших осіб.

9.6. Фонд може формувати свої кошти і майно, отримане від доходів у виді коштів чи майна, що надходять у виді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань, пасивних доходів, коштів чи майна від проведення його основної діяльності.

Джерелами формування майна Фонду є:

- добровільні майнові внески;
- внески засновників;
- благодійні пожертвування, у тому числі ті, що мають цільовий характер, надані громадянами і юридичними особами у грошовій і натуральній формі;
- доходи від позареалізаційними операціями, включаючи доходи від цінних паперів;
- надходження від кампаній по залученню добродійників і добровольців, включаючи організацію розважальних, культурних, спортивних і інших масових заходів, проведення кампаній по збору благодійних пожертвувань;
- відсотки від ендаументу;
- надходження з державного бюджету, бюджету м. Одеси;
- праця добровольців;
- інші не заборонені законом надходження.

9.7. Майно Фонду може використовуватися винятково по цільовому призначенню, визначеному цим статутом.

9.8. Фонд періодично, але не рідше одного разу на рік, оприлюднює повні звіти про джерела залучення коштів (майна) для здійснення благодійної діяльності та про напрями їх використання, а також про надання таких звітів будь-якому благодійнику Фонду за запитом останнього.

9.9. Фонд веде оперативний і бухгалтерський облік, статистичну звітність, вносить в бюджет податки та інші платежі у порядку, встановленому законодавством України.

10. ПОРЯДОК ВНЕСЕННЯ ДОПОВНЕНЬ І ЗМІН У СТАТУТ

10.1. Зміни і доповнення в статут вносяться за рішенням Загальних зборів з дотриманням порядку голосування, встановленого п. 6.6 цього статуту.

10.2. Зміни і доповнення в статуті Фонду підлягають погодженню у встановленому законом порядку і здобувають юридичну чинність з моменту їх погодження.

11. РЕОРГАНІЗАЦІЯ І ЛІКВІДАЦІЯ ФОНДУ

11.1. Реорганізація і ліквідація Фонду здійснюється за рішенням Загальних зборів.

11.2. Фонд не може бути реорганізований у юридичну особу, що має на меті отримання прибутку.

11.3. Фонд може бути ліквідований, якщо:

- майно Фонду недостатньо для реалізації його цілей і ймовірність одержання необхідного майна нереальна;
- мета Фонду не можуть бути досягнуті, а необхідна зміна мети Фонду не можуть бути зроблена;
- Фонд у своїй діяльності ухиляється від цілей, передбачених цим статутом;
- в інших випадках, передбачених законом.

11.4. Майно Фонду при ліквідації, що залишилося після задоволення вимог кредиторів та третіх осіб, передається іншій неприбутковій організації відповідного виду, а у випадках, передбачених чинним законодавством, за рішенням суду спрямовується в доход бюджету.

11.5. Майно, що залишилося після ліквідації Фонду, не може бути розподілене між учасниками Фонду.

11.6. Рішення про використання майна, що залишилося, публікується ліквідаційною комісією в ЗМІ.

11.7. Рішення про ліквідацію Фонду спрямовується в орган, що зареєстрував Фонд.

Додаток 4.

Положення про Бердичівський міський конкурс соціальних проєктів та програм неприбуткових організацій.

Це Положення визначає порядок підготовки, оголошення та проведення міського конкурсу соціальних проєктів та програм неприбуткових організацій, що діють на території юрисдикції Бердичівської міської ради.

1. Загальні положення.

1.1. Це Положення ухвалено Бердичівською міською радою на основі Закону „Про місцеве самоврядування в Україні” з метою ефективного та прозорого використання коштів міського бюджету, що спрямовуються на розв'язання важливих соціальних проблем міста із залученням неприбуткових організацій (далі НПО), що діють на території юрисдикції міської ради.

1.2. Положення регулює Правові, організаційні та фінансово-економічні відносини, що виникають при підготовці, оголошенні та проведенні міського конкурсу соціальних проєктів та програм неприбуткових організацій, що діють на території юрисдикції Бердичівської міської ради для отримання бюджетного фінансування у формі муніципальних грантів.

1.3. Основними принципами надання муніципальних грантів є:

- відкритість процедур організації та проведення конкурсів;
- доступність інформації про конкурси та вимоги до організацій, що можуть претендувати на отримання грантів;
- об'єктивність та неупередженість конкурсних комісій;
- суспільно-корисний характер проєктів, що подаються на конкурс;
- поінформованість громади про результати реалізації проєктів організацій, що отримали муніципальні гранти.

1.4. Надання муніципального гранту не може бути підставою для обмеження законних прав та інтересів НПО, та не може бути засобом впливу органів місцевого самоврядування та/або посадових осіб на НПО.

1.5. Для цілей цього Положення основні терміни вживаються у такому значенні:

Неприбуткові організації (НПО) - громадські, благодійні організації або творчі спілки, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, органи самоорганізації населення, що створені та діють відповідно до законів „Про об'єднання громадян“, „Про благодійництво та благодійні організації“, „Про професійних творчих працівників та творчі спілки“, „Про місцеве самоврядування в Україні“, метою діяльності яких не є отримання прибутку для його перерозподілу між засновниками, членами чи пов'язаними з ними особами та які внесені до реєстру неприбуткових організацій.

Муніципальний грант - цільова безповоротна фінансова допомога, що надається з міського бюджету НПО повноважним на те органом місцевого самоврядування, у порядку, визначеному цим Положенням, відповідно до договору, за яким НПО має здійснити комплекс заходів, виконати роботи чи надати послуги в інтересах третіх осіб, відповідно до цілей та завдань організації, в обсягах, необхідних для реалізації проекту чи програми НПО та які визначені договором.

Соціальний проект НПО - комплекс взаємоув'язаних у просторі та часі заходів організаційного, економічно-фінансового та іншого характеру, направлених на вирішення чи пом'якшення соціальної проблеми, розроблений силами НПО і поданий на розгляд конкурсної комісії для отримання муніципального гранту. Загальна тривалість реалізації проекту не повинна перевищувати одного бюджетного року.

Соціальна програма НПО - комплекс взаємоув'язаних у просторі та часі заходів організаційного, економічно-фінансового та іншого характеру, направлених на вирішення чи пом'якшення соціальної проблеми, що впливає з мети утворення та діяльності НПО, складається з декількох проектів і має довготривалий характер, понад один бюджетний рік.

2. Пріоритетні напрями надання муніципальних грантів

2.1. Муніципальні гранти надаються з метою підтримки суспільно-корисної діяльності, направленої на вирішення чи пом'якшення соціальних проблем передусім у сферах:

- 1) боротьби з бідністю;
- 2) охорони здоров'я та профілактики захворювань;
- 2) соціальної підтримки та адаптації інвалідів, безробітних, малозабезпечених та осіб похилого віку;
- 3) молодіжної політики;

- 4) розвитку місцевої ініціативи та місцевого самоврядування;
- 5) громадської освіти, аматорської культури та спорту;
- 6) охорони довкілля;

2.2. Визначення пріоритетів на кожен бюджетний рік здійснюється міською радою за поданням

Координаційної ради політичних партій та громадських організацій .

2.3. При визначенні пріоритетів комісія враховує діючі в місті програми соціально-економічного та культурного розвитку, результати соціологічних чи експертних досліджень, покликаних виявити найбільш важливі для вирішення у місті соціальні проблеми, проводить слухання в комісії за участю представників громадськості та готує аналітичну записку де обґрунтовується обрання тих чи інших пріоритетів.

2.4. Рішення про затвердження пріоритетів на оголошення конкурсів щодо отримання муніципальних грантів, визначення суми бюджетних коштів, що спрямовуються на ці цілі, ухвалене радою, публікуються в міській газеті протягом одного місяця від їх ухвалення.

3. Конкурсна комісія

3.1. Для проведення конкурсів та оцінки проектів, поданих на отримання муніципальних грантів Бердичівською Міською радою утворюється міська конкурсна комісія - далі Комісія.

3.2. Комісія утворюється на термін повноважень міської ради в складі: голови комісії, заступника, секретаря та 6 членів комісії.

3.3. Голова комісії, заступник голови комісії та секретар обираються із числа членів комісії на її першому засіданні більшістю голосів від складу комісії відкритим голосуванням.

3.4. До складу комісії за посадою входять: начальник або заступник начальника управління праці та соціального захисту населення, начальник або заступник начальника управління у справах сім'ї та молоді, голова або заступник постійної комісії з гуманітарних питань; голова або заступник постійної комісії ради з питань соціального захисту населення та охорони здоров'я.

3.5. П'ять членів комісії мають бути представниками від неприбуткових організацій, що діють на території юрисдикції Бердичівської міської ради.

3.6. Відбір кандидатур членів комісії від НПО здійснюється на засіданні Координаційної ради політичних партій та громадських організацій за рекомендаціями НПО та заявами від кандидатів про згоду працювати у конкурсній комісії. Остаточне затвердження складу комісії здійснюється

рішенням виконкому міської ради в порядку, встановленому регламентом виконкому міської ради.

3.7. Конкурсна комісія:

- 1) інформує громадськість про своє утворення, місце знаходження та порядок діяльності;
- 2) обирає відкритим голосуванням голову комісії, заступника голови та секретаря комісії;
- 3) готує до розгляду та розглядає на своїх відкритих засіданнях проекти, що подаються на конкурс для отримання муніципальних грантів;
- 4) організовує публічний захист проектів, що пройшли у фінальну частину конкурсного відбору;
- 5) приймає рішення про переможців конкурсу;
- 6) вносить пропозиції до міської ради та відповідних депутатських комісій ради щодо внесення змін та доповнень до місцевих програм соціально-економічного та культурного розвитку міста з урахуванням досвіду реалізації проектів та програм НПО;
- 7) організовує навчальні семінари для НПО, що отримали муніципальні гранти з питань управління коштами та звітності за них;
- 8) в окремих випадках за рахунок коштів, виділених на фінансування муніципальних грантів, але не більше 10% суми, залучає додаткових експертів чи аудиторів, для оцінки проектів НПО, що подаються на конкурс чи перевірки здійснення проектів, які отримали фінансування;
- 9) розглядає аналітичні звіти НПО про виконання проектів, що отримали фінансування;
- 10) вирішує інші питання, що пов'язані з організацією та проведенням міських конкурсів на отримання муніципальних грантів.

3.8. Голова комісії:

- 1) скликає засідання комісії;
- 2) головує на засіданнях комісії;
- 3) підписує ухвалені на засіданнях документи;
- 4) представляє комісію у відносинах з іншими органами та посадовими особами.

3.9. Заступник голови комісії:

- 1) виконує обов'язки голови комісії у разі його відсутності;
- 2) виконує доручення голови.

3.10. Секретар комісії:

- 1) веде діловодство комісії;
- 2) підписує протоколи засідань;
- 3) організовує тиражування необхідних документів чи матеріалів на засідання комісії;

- 4) реєструє подані на конкурс проекти НПО;
- 5) повідомляє НПО про наслідки розгляду їхніх проектів чи необхідність їх доопрацювання.

3.11. Конкурсна комісія працює у формі засідань, які є правоспроможними за умов присутності на них понад 2/3 від складу комісії і скликаються з необхідності.

3.12. Рішення конкурсної комісії приймаються виключно на її засіданні, після всебічного та об'єктивного обговорення питань, що розглядаються шляхом відкритого голосування, більшістю голосів від складу комісії.

3.13. Перед ухваленням рішення, конкурсна комісія може заслуховувати запрошених на засідання необхідних експертів, чи представників НПО, що подали заявку на конкурс, яка розглядається комісією.

4. Організація конкурсів

4.1 Організація та проведення міського конкурсу соціальних проектів та програм неприбуткових організацій, що діють на території юрисдикції міської ради для отримання муніципальних грантів покладається на міську конкурсну комісію.

4.2 Конкурсна комісія протягом не пізніше місяця з дня ухвалення міською радою рішення про визначення пріоритетів на надання муніципальних грантів, відповідно до цього Положення, на своєму засіданні приймає рішення про проведення конкурсу та ухвалює текст інформаційного повідомлення про конкурс.

4.3 Інформаційне повідомлення має містити:

- 1) мету та завдання проведення конкурсу;
- 2) перелік пріоритетних напрямів конкурсу;
- 3) вимоги до організацій, що можуть подавати проекти на конкурс;
- 4) вимоги до форми подання проектів;
- 5) перелік необхідних документів, що мають подаватись з проектом;
- 6) дати початку та закінчення приймання проектів;
- 7) термін розгляду проектів та опублікування результатів конкурсу;
- 1) адресу, контактні телефони та розпорядок роботи відповідальної за приймання документів особи.

4.4 Загальні вимоги до організацій, що можуть подавати на розгляд конкурсної комісії проекти:

- 1) організація має бути юридичною особою з неприбутковим статусом у розумінні п. 1.5. цього Положення;
- 2) діяльність організації має поширюватись на територію юрисдикції Бердичівської міської ради;
- 3) з дати заснування організації до дати подання нею проекту на конкурс має пройти не менше пів року;

- 4) сфера діяльності організації має відповідати пріоритетам конкурсу;
- 5) організація не повинна мати заборгованості по сплаті необхідних податків та зборів за попередній звітний період.

4.5 Конкурсна комісія в окремих випадках, у разі оголошення конкурсу у сферах, діяльність у яких потребує спеціальних дозволів чи кваліфікації, може встановлювати додаткові вимоги до організацій, що можуть подавати проекти на конкурс, про що повідомляється в інформаційному повідомленні про конкурс. Встановлення будь-яких інших вимог, крім визначених у цьому положенні та оголошених в інформаційному повідомленні не допускаються

4.6 Конкурсна комісія не розглядає проекти подані від політичних партій, профспілкових та релігійних організацій.

4.7 Для участі в конкурсі НПО подають на реєстрацію секретарю комісії:

- 1) проект, викладений українською мовою та оформлений у відповідності до вимог Додатку 1 (5 примірників);
- 2) копію свідоцтва про державну реєстрацію НПО;
- 3) копію статуту організації;
- 4) копію довідки про внесення НПО до реєстру неприбуткових організацій;
- 5) копію звіту до податкового органу за попередній фінансовий рік;
- 6) рекомендаційні листи (не більше двох);
- 7) інформацію про організацію та її основні здобутки обсягом до 300 знаків;

4.8 Секретар комісії перевіряє комплект поданих документів відповідно до опису. У разі відповідності ставить відмітку на одному примірнику опису і повертає його представнику НПО, а решту документів вкладає в спеціальний конверт та опечатує його з відміткою про дату та час отримання документів, та реєструє подання проекту в спеціальному прошнурованому журналі з наскрізною нумерацією сторінок.

4.9 Повернення документів представникові НПО у разі їх некомплектності не перешкоджає їх повторному поданню після усунення вказаних недоліків.

4.10 Після завершення приймання документів на конкурс, секретар комісії підкреслює останній запис про реєстрацію проектів, ставить час і дату припинення приймання проектів та розписується про це.

5. Проведення конкурсів

5.1 Після завершення приймання документів, на першому засіданні комісії по розгляду проектів головою комісії, чи особою, що його заміщає, оголошується

про кількість поданих на конкурс проектів та кожен член комісії отримує лист оцінки проекту. Форма листа оцінки встановлюється комісією відповідно до критеріїв, встановлених частиною 6.2. цього параграфу.

5.2 Кожен член комісії та комісія в цілому оцінює подані проекти відповідно до таких критеріїв:

- 1) відповідність проекту визначеним пріоритетам;
- 2) можливість отримання значного соціального ефекту від проекту з мінімальними затратами;
- 3) довготривалий ефект від проекту;
- 4) наявність власних чи залучених ресурсів для реалізації проекту;
- 5) залучення до реалізації проекту інших НПО;
- 6) можливість кількісної чи якісної оцінки успішності проекту;
- 7) наявність в організації досвіду , кадрового та іншого ресурсного потенціалу для успішної реалізації проекту.

5.3 Конкурсна комісія розглядає подані проекти у такому порядку:

1) спочатку розглядаються проекти, щодо яких є підстави вважати, що вони не підлягають розгляду за формальними підставами: організації, які подали проект не відповідають вимогам, викладеним у п. 5.4, або документи , подані організацією відповідно до п. 5.7. цього положення є неповними. Шляхом голосування комісія приймає рішення щодо відхилення чи допуску до розгляду таких проектів;

2) після відхилення проектів за формальними підставами, розглядаються решта проектів у порядку їх реєстрації;

3) попередній розгляд проектів здійснює індивідуально кожен член комісії і оформляє оціночний лист проекту;

4) по закінченні попереднього розгляду кожен проект розглядається колегіально комісією урахуванням результатів розгляду проекту кожним членом комісії;

5) у разі, коли сума коштів, закладених у проектах, які можуть бути підтримані для фінансування, перевищує виділені радою на це кошти чи за наявності підстав вважати, що деякі статті витрат у проекті НПО можуть бути зменшені, комісія може прийняти рішення звернутись до НПО, що подали такі проекти з пропозицією переглянути бюджет протягом не більше 3-х днів і подати його уточнену форму в комісію за підписом керівника організації та керівника проекту;

6) комісія може прийняти рішення про проведення додаткового фінального розгляду у вигляді публічного захисту проектів, що претендують на отримання гранту;

7) до публічного захисту може бути допущено більшу кількість проектів, ніж можливо профінансувати, виходячи із суми коштів, виділених для муніципальних грантів рішенням ради;

8) остаточне рішення комісії щодо визначення переможців конкурсу, оформляється протоколом, який є доступним до копіювання.

5.5 Публічний захист проектів передбачає представлення проекту його керівником від організації, що подала проект та його обговорення з участю членів комісії, представників інших НПО, журналістів, депутатів міської ради. Регламент обговорення та порядок задавання питань доповідачеві визначається комісією.

5.6 Рішення щодо поданих проектів приймається простою більшістю голосів від складу членів комісії. При розгляді подібних за своєю суттю проектів різних НПО перевагу має проект, якщо він є складовою частиною програми НПО, яка уже реалізується.

5.7 Комісія може ухвалити одне з таких рішень:

- 1) профінансувати проект у повному обсязі;
- 2) профінансувати проект частково;
- 3) відмовити у фінансуванні.

5.8 Розмір фінансування може бути скорегований комісією за висновками експертів, чи за погодженням з НПО, що подала проект.

5.9 Рішення комісії оприлюднюється встановленим комісією способом, є остаточним і оскарженню не підлягає.

6. Конфлікт інтересів

6.1 Кожен член конкурсної комісії зобов'язаний не допускати конфлікту інтересів, який може мати місце, коли розглядається проект, поданий організацією, засновником, членом чи пов'язаною особою з ким-небудь із керівництва якої є член комісії.

6.2 Перед розглядом питання на засіданні комісії, коли має місце конфлікт інтересів, член комісії зобов'язаний заявити про це і пояснити суть конфлікту інтересів.

6.3 Член комісії, щодо якого є підстави вважати, що має місце конфлікт інтересів з обговорюваного питання, участі в обговоренні і голосуванні не бере і він не враховується при визначенні кворуму та результатах голосування.

6.4 У разі виявлення конфлікту інтересів у будь-якого члена комісії, після ухвалення рішення на користь НПО, стосовно якої має місце конфлікт інтересів, якщо про це не було заявлено перед розглядом питання, рішення підлягає перегляду, а член комісії, що допустив конфлікт інтересів підлягає виведенню з її складу на засіданні комісії. До ухвалення рішення про призначення до

складу комісії нового члена, особа, щодо якої є подання про виведення зі складу комісії, позбавляється права участі в її роботі.

7. Договір на виконання муніципального гранту

7.1 Протягом не пізніше 30 днів, від дати ухвалення рішення конкурсною комісією про підтримку проекту, між виконкомом та НПО укладається договір цільової фінансової допомоги на реалізацію проекту.

7.2 Типова форма договору приведена у додатку 2.

7.3 Один примірник договору разом з проектом НПО передається до міського фінансового управління, через який здійснюється фінансування проекту.

8. Фінансування витрат для організації та проведення міського конкурсу соціальних проектів та програм неприбуткових організацій здійснюється за рахунок видатків, передбачених бюджетом міста на галузь “Соціальний захист та соціальне забезпечення населення.”

9. Етапи фінансування муніципального гранту

9.1. Не пізніше 15 днів від дня підписання договору, передбаченого п.8.1. міське фінансове управління перераховує, передбачену в договорі суму коштів на рахунок НПО.

9.2. Перерахування коштів може здійснюватись як одноразово, для грантів, сума яких не перевищує 3000 гривень, так і по етапам, визначеним договором, для решти грантів.

9.3. Перерахування коштів по етапам здійснюється на протязі 5 робочих днів, від дня надходження фінансового звіту про виконання попереднього етапу до головного розпорядника бюджетних коштів.

9.4. Аналітичний звіт за кожен етап проекту, а так само і за весь проект подається до Комісії.

9.5. Комісія, у разі виявлення невмотивованого розходження виконаної НПО роботи по проміжному етапу проекту, плану, визначеному проектом може звернутись до міського фінансового управління з офіційним поданням про припинення фінансування проекту до вирішення питання по суті.

9.6. У разі коли НПО не надала звіт за попередній етап, або коли у звіті були виявлені грубі порушення щодо узгоджених проектом статей витрат коштів, наступна сума не перераховується до з'ясування всіх обставин такого порушення та узгодження подальшого графіку перерахувань.

9.7. НПО, що отримала муніципальний грант не має права використовувати його кошти поза цільовим призначенням, а так само на ведення прибуткової діяльності.

9.8. У разі порушення НПО правил, визначених у п.п 9.5.,9.6. договір про муніципальний грант може бути розірваним, а сама НПО втрачає право на

участь у міських, конкурсах на отримання муніципального гранту протягом наступних 2-х бюджетних років.

10. Звітність та контроль

10.1. По завершенні виконання проекту НПО готує повний описовий та фінансовий звіти, які подаються відповідно до Комісії та міського фінансового управління.

10.2. Звіт має містити повний опис робіт, виконаних в рамках проекту, досягнуті результати коротко та довготермінові, а також інформацію про залучення до виконання проекту інших, не передбачених проектом ресурсів у формі коштів, майна, безкоштовної трудової участі, тощо.

10.3. Звіти є відкритими для ознайомлення і зберігаються в Комісії протягом одного року від закінчення проекту, після чого передаються на зберігання у міський архів.

10.4. Протягом не пізніше одного кварталу по закінченні бюджетного року, Комісія готує інформаційне повідомлення про результати реалізації проектів НПО за минулий рік.

10.5. Протягом терміну виконання проекту, Комісія за власною ініціативою чи на прохання міського фінансового управління може здійснювати перевірку виконання НПО плану реалізації проекту, але не частіше одного разу в квартал.

11. Заклучні та перехідні положення

11.1. Це положення набуває чинності через 10 днів від дати його опублікування.

11.1. Перший міський конкурс на надання муніципальних грантів провести не пізніше 2-х місяців після затвердження міського бюджету на 2006 рік.

11.2. Пріоритетами на перший міський конкурс визначити: _____

12. Комісіям міської ради з гуманітарних питань, з питань охорони здоров'я, праці та соціального розвитку *дати пропозиції, щодо призначення членів міської конкурсної комісії до* _____.

Відділу у справах сім'ї та молоді та управлінню праці та соціального захисту населення провести презентацію та роз'яснення цього положення серед НПО міста до _____.

I. Реєстраційна картка до проекту

Номер проекту	Дата реєстрації	Результати розгляду	Початок реалізації	Дата закінчення

Конкурс: _____

Назва проекту (не більше одного речення)	
Бюджет проекту/загальний (гривень)	
Очікуване фінансування з міського бюджету (гривень)	
Назва організації, що подає проект, та її юридичний статус	
Адреса організації (юридична, фак- тична, для листування) <i>Телефон, факс, E-mail</i>	
Прізвище, ім'я, по батькові керів- ника організації або особи, що має право укладати юридичні угоди	
Банківські реквізити організації (для перерахування коштів гранту)	
Прізвище, ім'я, по батькові керівника проекту	
Місце роботи, посада, керівника проекту	
Адреса для листування з керівником проекту	
Контактні телефони: Факс, E-mail	

II. Анотація

(не більше однієї сторінки формату А-4, шрифтом 12 у один інтервал)

Назва проекту _____

Назва організації _____

Актуальність проекту, проблема, на розв'язання якої спрямовано проект

Коротко обґрунтуйте, чому ваш проект є актуальним для міста, в чому полягає суть проблеми, яку ваш проект має розв'язати чи мінімізувати.

Термін реалізації проекту (до одного року)

Очікувані результати проекту, їхній вплив на суспільне життя

Опишіть, що має бути результатом проекту, який позитивний вплив цих результатів на соціальну групу, громаду, вашу організацію, тобто коротко та довготермінові позитивні наслідки від реалізації вашого проекту.

Які кошти і з яких джерел передбачається використати для здійснення проекту

III. Опис проекту

1. Проблема на вирішення якої направлено проект

(не більше трьох сторінок формату А-4, шрифтом 12 у один інтервал)

Опишіть ваше бачення проблеми та шляхів її вирішення (мінімізації), що ви пропонуєте. Що було зроблено вами та вашою організацією щодо теми проекту за попередній період?

Обґрунтуйте, чому реалізація саме цього проекту сприятиме розв'язанню зазначеної проблеми

2. Мета проекту (2-3 абзаци)

2. План реалізації проекту

Викладіть детальний план реалізації проекту в просторі та часі, (можна у формі таблиці) за викладеною нижче формулою для кожного етапу.

Назва етапу:

Суть робіт, що мають бути виконані, або перелік заходів:

Термін здійснення:

Приблизні затрати на виконання етапу:

Результат виконання етапу:

4. Ресурси, необхідні для реалізації проекту

Хто з працівників вашої організації безпосередньо братиме участь у реалізації проекту (прізвища, посади)? Яку кваліфікацію вони мають? Що конкретно кожен з них робитиме в межах плану реалізації проекту?

Наприклад:

Керівник проекту -

Бухгалтер —

Психолог —

Залучення яких сторонніх фахівців і для виконання якої конкретної роботи передбачено проектом? Обґрунтуйте.

Яку частку коштів і з яких джерел очікується отримати? Який ресурсний внесок у виконання проекту вашої організації?

Якщо проектом передбачається придбання обладнання, обґрунтуйте потребу в ньому. Обґрунтування має спиратися на кількісні показники характеристик устаткування і обсягів передбачуваних робіт.

5. Результати реалізації проекту

Опишіть, які кількісні та якісні результати ви очікуєте отримати.

IV. Бюджет проекту

Орієнтовна схема бюджету (у гривнях)

Статті видатків	Міський бюджет	Інші джерела
Оплата праці персоналу		
Обладнання		
Офісні витрати		
Оплата послуг сторонніх осіб/організацій		
Інші витрати		
УСЬОГО:		

1. Оплата праці персоналу

Посада	% робочого часу	Оклад	Нарахування	Загальна сума	К-сть місяців	Повна сума	Очікуване фінансування з бюджету
Керівник проекту							
Бухгалтер							
УСЬОГО:							

2. Обладнання

Вид обладнання (із зазначенням технічних характеристик)	Кількість	Сума	Очікуване фінансування з бюджету
УСЬОГО:			

Офісні витрати

№	Назва статті	Ціна	Кількість	Сума	Очікуване фінансування з бюджету
1.	Канцтовари				
2	Оренда				
	УСЬОГО:				

4. Оплата послуг сторонніх осіб/організацій

Кому і за що очікується сплатити	Повна сума (з податками)	Очікуване фінансування з бюджету
УСЬОГО:		

4. Інші витрати

За що передбачається сплатити	Сума	Очікуване фінансування з бюджету
УСЬОГО:		

V. Додатки

Додайте інформацію про основні досягнення вашої організації, резюме виконавців проекту, рекомендаційні листи, іншу, важливу на ваш погляд інформацію, але не більше 3-х сторінок формату А4, 12 шрифту в один інтервал

Договір про реалізацію проекту №

Місто Бердичів

«__» _____ 200__р.

Виконавчий комітет Бердичівської міської ради (далі - Виконком), в особі міського Голови _____, однієї сторони та _____ (назва організації) (далі - Виконавець), в особі _____ (П.І.Б.), що діє на підставі статуту організації з іншої сторони, уклали цей договір про наступне:

Загальні положення

1. Виконавець здійснює реалізацію власного проекту _____ (номер та назва проекту), який рішенням міської конкурсної комісії за № _____ від _____ затверджено до фінансування у обсязі _____ грн..

2. Виконком надає виконавцю _____, визначені у п.1 кошти у формі муніципального гранту в розумінні Положення про Бердичівський міський конкурс соціальних проектів та програм неприбуткових організацій.

3. Право власності на інтелектуальні або інші цінності створені в наслідок виконання проекту належать Виконавцю.

4. Посилання в публікаціях та публічних заходах, що здійснюються в рамках проекту та фінансову підтримку Виконкому є обов'язковою.

2. Інформація про проект та його виконання є відкритою та доступною для ознайомлення.

Умови надання та використання муніципального гранту

6. Муніципальний грант надається на термін дії цього Договору та у порядку _____, визначено му далі.

6. Використання коштів гранту здійснюється виключно на діяльність, визначену у проекті.

7. Зміна обсягів фінансування окремих статей бюджету проекту без погодження з Виконкомом може здійснюватись Виконавцем у випадку потреби успішного виконання проекту у розмірі, що не перевищує 10 % суми статті, що корегується.

8. Перерахування коштів гранту Виконкомом здійснюється відповідно до графіку, викладеного в таблиці:

Розмір частини гранту	Дата перерахування	Кінцева дата подання звіту

10. Звіти за виконання етапів проекту подаються: аналітичний - до конкурсної комісії, фінансовий - до міського фінансового управління. Отримання проміжного фінансового звіту міським фінансовим управлінням є підставою для наступного перерахування коштів.

11. Остаточний звіт, що складається з аналітичної та фінансової частини подається не пізніше одного місяця з дати завершення проекту.

12. У випадку порушення Виконавцем порядку використання коштів чи несвоєчасного подання проміжних звітів Виконком, за поданням міського фінансового управління чи конкурсної комісії може припинити перерахування коштів.

Дострокове припинення договору

13. Дія цього договору може бути припинена достроково у випадках:

- 1) Письмової відмови Виконавця;
- 2) Неможливості виконання Виконкомом своїх зобов'язань по договору в наслідок зміни законодавства чи форс-мажорних обставин (стихійне лихо, введення надзвичайного стану, тощо);
- 3) Встановлення факту нецільового використання коштів гранту Виконавцем, порушення законодавства при здійсненні операцій по проекту;

4) Негативної оцінки виконання проміжного етапу проекту;

5) Ліквідації Виконавця, як юридичної особи.

14. У випадку дострокового розірвання договору, Виконавець повертає Виконкому, не використані до моменту розірвання договору кошти.

15. Сторони домовились вирішувати спори щодо застосування договору шляхом переговорів, а у випадку неможливості їх розв'язання за взаємною згодою - у судовому порядку.

Гарантії та санкції

16. Кожна із сторін гарантує що вона діє в межах законодавства та власних повноважень.

17. Виконком гарантує перерахування коштів Виконавцю протягом не більше 15 банківських днів від дня підписання договору.

18. Виконавець гарантує використання коштів гранту виключно з метою виконання проекту. Кошти гранту не будуть прямо чи опосередковано використані на отримання прибутку або на ведення діяльності по підтримці політичних партій, кандидатів на виборах на посади та до органів державної влади та місцевого самоврядування.

19. Виконавець гарантує зберігання усіх документів чи їх копій по гранту протягом трьох років від дати завершення проекту та допуск до їх перегляду працівників Виконкому, аудиторів та інших осіб, уповноважених законодавством на ведення контрольно-ревізійної діяльності.

20. Порушення виконавцем п. 18 є підставою для його не участі у конкурсах на отримання муніципального гранту протягом наступних двох бюджетних років

Заключні положення

21. Цей договір укладено в двох примірниках, які є оригіналами і зберігаються відповідно у Виконкомі та у Виконавця.

22. Узгоджений бюджет проекту Виконавця вважається складовою частиною договору.

23. Термін дії договору з " _____ " _____ 200_ до " __ " _____ 200_ року.

Юридичні адреси сторін

Виконком	Виконавець
----------	------------

За Виконком _____ П.І.Б.

М.П.

За Виконавця _____ П.І.Б.

М.П.

Положення

Про раду соціального партнерства міста Черкаси

1. Загальні положення

1.1 Рада соціального партнерства міста Черкаси (надалі Рада), створена і діє для виконання Угоди про соціальне партнерство між трьома секторами суспільства на рівні міста:

- Черкаською міською владою, надалі Влада;
- Бізнесом, надалі Бізнес;
- Недержавними громадськими організаціями, надалі “Громадськість”.

1.1 Рада створена і діє для реалізації Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”

1.3 Місцезнаходження Ради: 257001, м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 36, к.304, тел.45-02-89

2. Місія Ради

Місія Ради – координація зусиль Влади, Бізнесу і Громадськості, спрямованих на взаємну підтримку, взаємодопомогу і взаємодію трьох секторів суспільства на рівні міста.

3. Мета і функції Ради

3.1 Рада створена з метою національного, духовного, демократичного, соціально – економічного відродження міста Черкаси, створення сприятливих умов діяльності місцевого самоврядування, бізнесу та громадських організацій шляхом спільних узгоджених дій, впливу на законотворчі, суспільно – політичні і фінансово – економічні процеси в Україні.

3.2 Рада для досягнення своєї мети здійснює такі функції:

- координує виконання Угоди між Владою, бізнесом і Громад кістю;
- проводить взаємні консультації з представниками Влади, Бізнесу і Громадськості та сприяє вирішенню спірних питань;
- акумулює основні проблеми Влади, Бізнесу і Громадськості, аналізує їх і пропонує шляхи їх вирішення;
- формує громадську думку щодо найбільш важливих рішень, що стосуються територіальної громади м.Черкаси;
- оперативно реагує на спроби органів законодавчої, виконавчої і судової влади на державному рівні погіршити суспільно –

політичне та фінансове становище Влади, Бізнесу і Громадськості;

- в порядку передбаченому у ст.9 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” ініціює розгляд у міській раді народних депутатів важливих питань, внесених до видання місцевого самоврядування;
- вносить пропозиції щодо реформування існуючого законодавства, яке регулює діяльність органів місцевого самоврядування, підприємницьких структур та громадських організацій;
- здійснює громадський контроль за роботою Влади, Бізнесу і Громадськості;
- виступає з пропозиціями до Влади, Бізнесу і Громадськості щодо підвищення ефективності роботи.

4. Права і обов’язки Ради

4.1 Рада має право:

- на громадських засадах представляти і захищати інтереси Влади, Бізнесу і Громадськості;
- ознайомлюватися з проектами рішень сесії та виконкому міської ради, а також з рішеннями, прийнятими у робочому порядку;
- брати участь і виступати з дорадчим голосом на засіданнях міськвиконкому і сесіях міської ради;
- делегувати по одному представнику від трьох секторів до тендерного комітету на конкурсній комісії з питань муніципального соціального замовлення міськвиконкому;
- виступати з ініціативами розгляду важливих для територіальної громади міста питань і підтримувати програми, спрямовані на розвиток міста.

4.2 Рада зобов’язана:

- при здійсненні своєї діяльності виконувати вимоги законодавства України;
- звітувати перед територіальною громадою про результати своєї роботи не рідше одного разу на рік;

5. Органи управління Ради

5.1 Рада створюється на основі рівноправного представництва трьох секторів: Влади, Бізнесу і Громадськості.

5.2 Кожен із трьох секторів проводить загальні збори, на яких обирають 9 представників до робочого органу – Правління сектору.

5.3 Збори Правління сектору проводиться не рідше одного разу на рік.

5.4 На засіданні Правління кожного сектору обираються по 3 представники до Ради (всього 3 3=9 представників) терміном на один рік.

5.5 Засідання Ради проводяться не рідше одного разу на місяць.

5.6 Свою діяльність Рада проводить через круглі столи, пресконференції, семінари, взаємні консультації.

5.7 Засідання Ради проводиться по черзі головуючими із кожного сектору.

6. Порядок внесення змін до Положення

Рішення про внесення змін до Положення приймаються Радою і погоджуються на засіданнях Правління кожного сектору.

7. Припинення діяльності Ради

Рада діє до моменту виконання угоди про соціальне партнерство між трьома секторами суспільства на рівні міста.

Угода про соціальне партнерство між трьома секторами міста: Черкаською міською владою, Бізнесом , Недержавними громадськими організаціями.

М.Черкаси 04.02.99

Угода складена з метою національного, демократичного, соціального і економічного відродження міста Черкаси, створення сприятливих умов діяльності місцевого самоврядування, бізнесу та громадських організацій шляхом спільних узгоджених дій через раду соціального партнерства, впливу на законотворчі, суспільно – політичні і фінансово – економічні процеси в Україні.

1. Обов'язки сторін

1.2 Влада зобов'язується:

Сприяти розвитку місцевого самоврядування шляхом організації соціально – просвітницької діяльності з роз'яснення положень Конституції України та Закону України “ Про місцеве самоврядування в Україні ”;

сприяти розв'язанню проблем Громадськості і Бізнесу шляхом підняття їх статусу, також впровадження механізму муніципального соціального замовлення для громадських організацій та проведення відкритих конкурсів та тендерів з розподілу муніципальних робіт переважно серед підприємницьких структур міста:

при прийнятті рішень, що стосуються Бізнесу і Громадськості, проводити взаємні консультації через раду соціального партнерства, надавати необхідну інформацію через прес – центр;

сприяти розвитку конкурентного середовища у місті, підтримувати ініціативи Бізнесу і Громадськості, стимулювати місцевого виробника;

доносити до Громадськості та Бізнесу інформацію щодо доходів та витрат бюджетних коштів;

сприяти розвитку меценатства;

1.2 Бізнес зобов'язується:

надавати конкретні пропозиції Владі стосовно поповнення доходної частини міського бюджету та реалізації положень Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”.

Брати участь у проектах муніципального соціального замовлення;

Вносити пропозиції щодо реформування існуючого законодавства, яке регулює діяльність підприємницьких структур та громадських організацій на місцевому рівні;

У межах чинного законодавства та власних можливостей здійснювати благодійну діяльність;

Проводити громадський розгляд найбільш значних бізнесових проектів.

1.3. Громадськість зобов'язується:

сприяти Владі у висвітленні та реалізації положень закону “Про місцеве самоврядування в Україні” та об'єднанню трьох секторів;

брати участь у підготовці програм соціально – економічного та культурного розвитку міста, сприяти розвитку Бізнесу;

виступати з ініціативами ліквідації монополії держави на сфері суспільного життя, які можуть бути охоплені діяльністю міського самоврядування, бізнесу та громадських організацій;

оперативно реагувати на спроби органів законодавчої, виконавчої і судової влади на державному та муніципальному рівнях погіршити суспільно – політичне та фінансове становища Бізнесу та Громадськості;

формувати у громадян почуття національної гідності, моралі та духовності.

2. Механізм реалізації угоди

2.1. Органом, який координує виконання даної Угоди, є рада соціального партнерства.

2.2. Рада соціального партнерства створюється на основі рівноправного представництва трьох сторін: Влади, Бізнесу, Громадськості.

2.3. Рада соціального партнерства проводить свої дії згідно положення.

3. Відповідальність сторін

3.1. Сторони несуть моральну відповідальність за невиконання або неналежне виконання зобов'язань цієї Угоди/

3.2. У разі невиконання однією із сторін положень даної Угоди, дві інші залишають за собою право висвітлення у засобах масової інформації фактів порушення іншою стороною умов цієї Угоди.

4. Термін дії Угоди

Угода набуває чинності з моменту підписання і є безстроковою.

5. Підписи сторін

ВІД ВЛАДИ

ВІД БІЗНЕСУ

ВІД ГРОМАДСЬКОСТІ